

Η ΠΑΝΔΩΡΑ.

*Τὸ πιστὸν εἰς τὸν νόμιμον αὐτοῦ
βασιλεία κατάρται.*

Διήγημα Ἱστορικόν.

(Μετάφρασις.)

1.

Τὰ ἀληθῆ γεγονότα ὅσα ἔχομεν νὰ σὰς διηγηθῶμεν σήμερον συνέβησαν, ἐν ἔτει 1713, εἰς Ἀγγλίαν, ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς Ἄννης, μετὰ τὴν ὑπογραφήν τῆς ἐν Οὐλτρώϊεκτω εἰρήνης, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ πόλις τοῦ Λονδίνου, κυμαινομένη ἐτι ἀπὸ τοῦ ταράχου μεγάλων πολιτικῶν γεγονότων, ἐβλεπεν ἐκ διαλειμμάτων τοὺς ῥήτορας τοῦ ὄχλου ἐκφράζοντας γεγωνυῖα τῆ φωνῆ τὰ φρονήματα αὐτῶν καὶ παρωδοῦντα: ἐν ὑπαίθρῳ ἢ ἐν τοῖς καπηλείοις τὰς Βουλευτικὰς συζητήσεις.

Εἰς τὴν γωνίαν μιᾶς τῶν ὁδῶν τοῦ λαμπροτέρου ΠΑΝΔΩΡΑ.

τῆς μεγαλοπόλεως ἐκείνης μέρου, τοῦ καλουμένου Δυτικῷ Τμήματος, εὐπατριδῆς τις, καταδιωχόμενος ὑπὸ τῶν ἐπευφημιῶν τοῦ πλήθους, ἐστάθη ἔμπροσθεν μεγάλης ἀριστοκρατικῆς οἰκίας καὶ ἔκρουσε τὴν πύλην μετὸν κατεσπυσμένον ἐκείνον τρόπον, ὅστις προαγγέλλει ἄνθρωπον τῆς ἀνωτέρας κοινωνίας. Ἀνοιχθεῖσης δὲ τῆς πύλης, ὁ εὐπατριδῆς εἰσῆλθεν, ἀφοῦ εὐχαρίστητε, διὰ χαιρετισμοῦ ἀξιοπρεποῦς ἅμα καὶ φιλόφρονος, τὴν δημοτικὴν συνοδίαν αὐτοῦ, ἣτις ἀπήντησε διὰ τελευταίας ἐπιφωνήσεως, ἐν ἣ διεκρίνοντο αἱ λέξεις. «Κάτω ὁ δούξ Μαρλοבורουγίου! Ζήτω ὁ Κάρολος Μορδώντιος, Κόμης Πετερבורουγίας!»

Τὸ κατάλυμα εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Κόμης οὗτος εἰσῆλθε, τοσοῦτον θορυβῶδῶς παραπεμπόμενος, ἐφαίνετο ἐξ ἐκείνων, ἐνώπιον τῶν ὁποίων ὁ ὄχλος δὲν παραμένει, διότι οὐδεμίαν ἔχει πολιτικὴν ἀπορρομὴν νὰ θραύσῃ τοὺς ὄλους αὐτῶν. Ὁ εἰσερχόμενος ἐν αὐτῷ ἀνέπνεεν, ἐκ πρώτης ἀφετηρίας, τὴν ἰδιαίτουσαν ἐκείνην ἀτμοσφαι-
Φυλλ. 26.

ραν τῆς γαλήνης καὶ ἡρεμίας τὴν κυκλοφοροῦσαν ὄχι μόνον εἰς τὰ μοναστήρια, ἀλλὰ προσέτι καὶ παρὰ ταῖς πλείσταις τῶν παρηλίκων παρθένων. Ὁ θυρωρὸς ἦτο γέρον λευκόθριξ, ἦτο δὲ καὶ ὁ μόνος τοῦ φύλου τούτου ὑπρηρέτης, ὁ κατοικῶν ὑπὸ τὴν εἰρηνηκὴν ταύτην στέγην· ὥστε μία τῶν θαλαμηπόλων εἰσῆγαγε τὸν κόμητα εἰς τὰ δωμάτια τὰ ἰδίως κατεχόμενα ὑπὸ τῆς σεβασμίας Λαίδης Ἰουδίθ Καρέυ, κτήτορος τῆς μεγαλοπρεποῦς ἐκείνης οἰκίας καὶ θείας πρὸς μητρός τοῦ Καρόλου Μορδωντίου, κόμητος Πετερβορουγίας.

Ὁ κόμης, περιμένων τὴν σεβασμίαν αὐτοῦ συγγενῆ, εἰς ἣν ὑπῆγον νὰ ἀναγγεῖλωσι τὴν ἀριζίν του, ἐνόησεν ἐκ πρώτης ὄψεως ὅτι τὰ πολιτικὰ φρονήματα τῆς γηραιᾶς παρθένου ἦσαν πάντοτε τὰ αὐτὰ, διότι μία καὶ μόνη εἰκὼν ἐκόσμηε τὴν αἰθουσαν, ἡ τοῦ Ἰακώβου Βου, τοῦ ἐξωσθέντος βασιλέως τῆς Ἀγγλίας. Ἡ Λαίδη Ἰουδίθ, πιστὴ τοῦ νομίμου τούτου ἡγεμόνος ὀπαδὸς οὖσα, ἦτοι Ἰακωβιτίχουσα, ὡς ὠνομάζοντο οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν πολιτικὴν ταύτην μερίδα, εἶχεν ἐγκαταλείψει τὸν κόσμον καὶ ἔζη μακρὰν τῆς αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ἀπαισίου 1688 ἔτους, ὅτε ὁ Ἰακώβος Βου ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας. Εἶναι ἀληθές, ὅτι οἱ κακόγλωσσοι ἄνθρωποι παρετήρουν, ὅτι ἡ ἐποχὴ τῆς παραιτήσεως ταύτης συνέπιπτε μὲ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἀνεκαλύφθησαν λευκαὶ τινες τρίχες ἐπὶ τῆς ξανθῆς αὐτῆς κεφαλῆς, ὡς ἀνῆτο δύσκολον εἰς πᾶσαν κομψὴν κυρίαν νὰ ὑποκρύψῃ τὸ πρῶτον τοῦτο σύνθημα τῆς ἀποδημίας τῆς νεότητος, κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους καθ' οὓς πάντες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἔφερον φανάκην. Ἡ ἀλήθεια ἦτον, ὅτι ἡ Λαίδη Ἰουδίθ εἶχεν ἐτι ὄχι ὀλίγους πασιδῆλους ἐραστὰς τῶν χαρίτων καὶ τῆς ἀρετῆς αὐτῆς καθ' ἣν ἐποχὴν ἀπεποιήθη αἴρνη· τοῦ ν' ἀκούῃ θαυμάζομενα τὰ προτερήματα ταῦτα ἐν τοῖς βασιλείοις τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, ὁ Ἰακωβιτισμὸς τῆς Λαίδης Ἰουδίθ ἀπέβη παθος ἀληθῶς πλατωνικόν, διότι ἐλάτρευε τοὺς ἐπιπετωκότας τῆς ἀρχῆς Στυαρτιδᾶς ἐν τῷ παρελθόντι ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Οἱ πόθοι αὐτῆς ἐκαλλώπιζον πάντα ὅσα εἶχον συμβῆ πρὸ τοῦ 1688 ἔτους· αἱ ἐλπίδες τὰς ὁποίας ἔτρεφε τὴν ἔπειθον, ὅτι ἡ κάθοδος τοῦ ἤδη ἐξορίστου βασιλείου οἴκου θέλει συνεπαγάγει εἰς τὴν Ἀγγλίαν νέον χρυσοῦν αἰῶνα· ἐλπίδες δὲ καὶ πόθοι ἤρχον εἰς αἶδιον αὐτῆς ἐνεκα τοῦ ἐνεστῶτος παραμυθίαν.

Ὁ ἀνεψιὸς καὶ κληρονόμος τῆς, ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος κόμης Πετερβορουγίας, ὁ χαρίεις ἐκεῖνος καὶ ἰδιοβρύχμος εὐπατρίδης, τὸν ὁποῖον ἐπωνόμασαν Δὸν Κιχώτην τῆς ἱστορίας, δὲν διετέλει, ἀληθῶς εἰπεῖν, ἀνευδοκίᾳ εὐνοούμενος ὑπὸ θείας τοσοῦτον πιστῆς εἰς τὰς πολιτικὰς αὐτῆς ἀρχάς· διότι ὁ κόμης εἶχεν ὑπηρετήσει τὸν βασιλέα Γουλιέλμον, τὸν πρωτοεργὸν τῆς ἐξώσεως τοῦ Ἰακώβου Βου, καὶ ὑπηρετεῖ ἀκούῃ τὴν διάδοχον τοῦ Γουλιέλμου Ἄνναν· ἀλλὰ ἡ Λαίδη Ἰουδίθ, ὡς ἀγαθὴ συγγενῆς, ἀφοῦ ἠνάγκαζε τὸν ἀνεψιὸν τῆς ν' ἀκούσῃ τὰς μακρὰς αὐτῆς διδασχὰς κατὰ τῶν σφετεριζομένων ἀλλοτρίαν ἀρχὴν ἡγεμόνων καὶ τῶν ἀποστατούντων ὑπηκόων, ἐνθυμουμένη τὴν μητέρα του, ἀπέβαινε μαλακωτέρα, παρεῖχεν αὐτῷ ἐκ προσομιῶν

ἄρσειν ἁμαρτιῶν ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰακώβου Γου, καὶ ὑπέσχετο μάλιστα τὴν ἐπικύρωσιν ὄλων τῶν προνομίων, τίτλων, βαθμῶν καὶ ὑπηρεσιῶν του, ἐπὶ τῆς προσεχοῦς καθόδου τῶν νομίμων βασιλέων. Ἐνὶ λόγῳ, ἡ Λαίδη Ἰουδίθ ἠγάπα πολὺ τὸν ἀνεψιὸν τῆς, καὶ, μαθούσα τὴν ἐπίσκεψίν του, ἤθελε ἐράμει εἰς προὔπαντησίν του μετὰ πλείονος σπουδῆς, ἂν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν δὲν συνέπιπτε ν' ἀκούῃ τὸν μόνον τοῦ ἀνεψιοῦ τῆς ἀντίζηλον.

Ὁ ἀντίζηλος οὗτος τοῦ εὐγενοῦς κόμητος, τοῦ νεκροῦ τῆς Καταλωνίας, τοῦ στρατηγού, τοῦ ναυάρχου, τοῦ διπλωμάτου, τοῦ βήτορος, τοῦ εὐτραπέλου αὐλικοῦ, ὃ τῆς ματαιότητος τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων! . . . ἦτο . . . ἐν Καναρίον!

Εἶναι ἀληθές, ὅτι ὁ Πιπῆς ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῆς Λαίδης Ἰουδίθ ὡς πλάσμα τοῦ Θεοῦ ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ἐξαιετώτερον ἀπάντων τῶν στρατηγῶν, ναυάρχων, βητόρων καὶ αὐλικῶν τῆς νέας τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου αὐτῆς. Ὁ Πιπῆς ἦτο πτηνὸν θαυμάσιον, διότι ἐκελάθει ἄσμα ὄλον, ἄσμα Ἰακωβιτικόν, καὶ ἐπρόφερεν εὐκρινέστατα τὰς ἱεροτύπους ταύτας λέξεις· Ζήτω ὁ βασιλεὺς Ἰακώβος! Ὁ Πιπῆς λοιπὸν δὲν ἦτο καναρίον ἀπλοῦν, ἀλλὰ πολιτικὸν οὕτως εἰπεῖν πρόσωπον.

Ὅθεν ἐννοεῖται, ὅτι ὁ Πιπῆς, ὁτιᾶν δὲν ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ δακτύλου τῆς δεσποίνης αὐτοῦ, ἦδε τὴν φιλοβασιλείον του ἐπωδὴν ἐν κλωδίῳ περιχρύτῳ. Ἡ Λαίδη Ἰουδίθ ἀνεῖου ἰδίαις χερσὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸν κέγχρον (τὸ κεχρίον) τῆς πολυτελοῦς αὐτοῦ φυλακῆς, καὶ ἡ ἰδία πάλιν ἐδίδεν αὐτῷ καθ' ἐκάστην τὸν σακχαρωτόν του δίπυρον (παξιμάδι). Οὐδ' ἤξιοιτό τις εὐκόλως τῆς τιμῆς τοῦ νὰ ἴδῃ καὶ ν' ἀκούσῃ τὸν Πιπῆν· ἔπρεπε πρὸς τοῦτο νὰ ἔχῃ πολιτικὰ φρονήματα ἠρθόδοξα, ἡ δὲ μυστηριώδης ἐκείνη λατρεία, ἡ ἀποδομένη εἰς τὸν Πιπῆν, συνετέλει οὐκ ὀλίγον εἰς τὸ νὰ ἐξογκῶνῃ τὴν ὑπόληψιν τοῦ πτηνοῦ τούτου παρὰ τοῖς ὀπαδοῖς τῶν ἐξορίστων βασιλέων· διότι ἀπενέμοντο αὐτῷ προτερήματα μεγαλύτερα καὶ αὐτῶν ἐκείνων ὅσα ἡ Θεῖα Πρόνοια ἠδδόκησε νὰ τῷ ἐπιδαψιλεύσῃ· καὶ κατὰ τινὰς κυρίας, καλῶς πεπληροφορημένας, τὸ πτηνὸν δὲν ἦδεν ἐν μόνον ἄσμα, ἀλλὰ δέκα ἄσματα, καὶ δὲν ἐπρόφερε μόνον τὰς λέξεις Ζήτω ὁ βασιλεὺς Ἰακώβος, ἀλλὰ ἀπήγγελλε λόγον ὀλόκληρον περὶ τῶν νομίμων δικαιωμάτων τῶν Στυαρτιδῶν, λόγον εὐγλωττότερον τῶν τότε ἐν τῇ βουλῇ τῶν Λόρδων ἡ τῶν Κοινοτήτων ἀπαγγελλομένων.

Ὁ δὲ Πιπῆς, ὁποῖος ἀληθῶς ἦτον, ἀπετέλει τὴν εὐτυχίαν τῆς Λαίδης Ἰουδίθ, ἥτις διῆγε τὸν βίον ἀκούουσα καὶ θαυμάουσα τὸ χαριέστατον ἐκεῖνο πτηνόν, τὸ ὁποῖον ἠγάπα σχεδὸν ὅσον καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα Ἰακώβον· ὥστε ἐὰν ἦτον ἐπιτετραμμένον νὰ διαθῆσθαι τὴν περιουσίαν τῆς ὑπὲρ Καναρίου, τῇ ἀληθείᾳ ὁ Λόρδος Πετερβορουγίας ἀδίκως ἤθελεν ἐλπῖσαι πολὺ εἰς τὴν κληρονομίαν τῆς σεβαστῆς αὐτοῦ θείας· ἀλλὰ ἐπερειδόμενος εἰς τοὺς Ἀγγλικούς περὶ διαθηκῶν νόμους, ὁ κόμης ἐγέλα καθ' ἑαυτὸν διὰ τὴν εὐνοίαν τοῦ ἀντιζήλου του καὶ ἐτόλμα μάλιστα νὰ ἐνοχλῇ ἐνίοτε τὴν θεῖαν του, ἐπικρίνων τὸ ἐξαισιον πτηνόν. Προσεβάλλεν ἔμωστα σπάνια προτερήματα τοῦ Πιπῆ

ὡς παμπόνηρος διπλωμάτης, διότι εἶχε καταπέσει τὴν θείαν του ὅτι τὸν ζηλεύει, ἢ δὲ Λαίδη Ἰουδίθ συνεχάρει τὴν ζηλοτυπίαν ταύτην, τὴν ἐμφαίνουσιν ὅτι ἠγαπᾶτο ὑπὸ τοῦ ἀνεψιοῦ της.

— Τί παράδοξον συγύρισμα εἶναι αὐτὸ, Κάρολε! εἶπεν αὐτὴ πρὸς τὸν κόμητα ἅμα ἰδοῦσα αὐτόν· ἵποιν εἶχες τελευταῖον θαλαμηπόλον, ἢ πόθεν μᾶς ἔρχεσαι; Διότι, καθὼς λέγει περὶ σοῦ ὁ ποιητής Σουφρτίος, εἶσαι εἰς Βιέννην, ἐνῶ ὁ κόσμος σὲ ὑποθέτει εἰς Μαδρίτον.

— Φιλτάτη θεία, ἀπήντησεν ὁ κόμης, ἔρχομαι ἀπλούστατα ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν, ὅπου ἐπέρασα, εἶναι ἀληθές, ἕνα μῆνα εἰς τὴν φυλακὴν· ἀλλὰ ἡ ἀταξία τοῦ συγυρίσματός μου δὲν μὲ συνέβη εἰμὴ ἀφοῦ ἐφθασα εἰς Λονδίον, τελευταῖος δὲ θαλαμηπόλος μου ὑπῆρξεν ὁ ὄχλος, ὅστις μὲ παρέπεμψε μέχρι τῆς πύλης ὑμῶν διὰ νὰ μὲ ζητήσῃ συγγνώμην, ὅτι μὲ ἐξέλαθεν ἀντὶ μεγάλου ἀνδρός καὶ ὅτι ἠθέλησεν, ὡς ἐκ τῆς πλάνης ταύτης, νὰ μὲ ῥίψῃ εἰς τὸν Τάμεσιν ποταμὸν.

— Καλὲ τί λέγεις, ἀνεψιέ;

— Λέγω, φιλτάτη θεία, ὅτι, ἐνῶ ἐπορευόμην μετριοφρονέστατα πρὸς ὑμᾶς, κακόηθες τι περιτρίμμα τῆς ἀγορᾶς ἀνέκραξεν ὅτι εἶμαι ὁ δούξ Μαρλοβορουγίου· τότε εἴκοσιν ἄλλα ἔτι κακοηθέστερα τοιαῦτα περιτρίμματα ἐπῆλθον κατ' ἐμοῦ κραυγάζοντα· κάτω ὁ Μαρλοβορουγιός! κάτω ὁ φυλάργυρος! κάτω ὁ προδότης! καὶ τὰ τοιαῦτα. ἤρχισαν δὲ νὰ ἐπιβάλλωσι καὶ χεῖρας ἐπ' ἐμέ, ὅτε ἐσυλλογίσθη νὰ τοὺς εἶπω· «ἀπατάσθε, Κύριοί μου, δὲν εἶμαι ὁ δούξ Μαρλοβορουγίου, καὶ ἰδοὺ δύο τούτου ἀποδείξεις· πρῶτον, δὲν ἔχω ἐπάνω μου εἰμὴ πέντε λίρας· δεύτερον, σᾶς τὰς χαρίζω.» Καὶ τὰς ἔρριψα τῶντι εἰς τὸ σκυλολόγιον, τὸ ὅποιον τὰς ἐμάζευτεν· ἔπειτα δὲ, ἐπελθόντος ἀρχαίου τινὸς ὑπηρετοῦ καὶ εἰπόντος ποῖος εἶμαι, ὁ ὄχλος μ' ἐχαιρέτισε διὰ τοῦ ἀληθοῦς ὀνόματός μου, καὶ νομίζω μάλιστα ὅτι ἠθέλε μὲ ἀπαγάγει ἐν θριάμβῳ διὰ τὰς πέντε λίρας μου, ἐὰν δὲν ἀπέφευγον τὴν νιμὴν ταύτην, ἐξίτου μὴ ἀρεγόμενος καὶ νὰ θωπευθῶ καὶ νὰ γρονθοκοπηθῶ ἀπὸ τὰς βαναύστους ἐκεῖνας χεῖρας.

— Τὸ κατ' ἐμέ, φίλτατε Κάρολε, εἶπεν ἡ Λαίδη Ἰουδίθ γελῶσα, δὲν ἠθελον διστάσει νὰ σὲ γνωρίσω ἀπὸ τὴν πονηρίαν τῶν λόγων σου καὶ τὴν ἐλευθεριότητά σου. Ἰδωμεν ἤδη ὅποιαν ζημίαν θέλει ἐπιφέρει εἰς τὸ ταμεῖόν μου τὸ κατὰ τοῦ λόρδου Μαρλοβορουγίου ἐκεῖνο σκῶμμα. Ἐκαμες πολλὰ χρέη εἰς τὴν νέαν ταύτην ὁδοιπορίαν σου; Ἀλλὰ πρὸ πάντων εἶπέ με τὴν ἱστορίαν τῆς φυλακίσεώς σου.

— Ἐπανέρχομαι, φιλτάτη θεία, φέρων ἄπειρα δικαιώματα εἰς τὸν οἶκτον πάσης ἀληθοῦς Ἰακωβίτιδος, διότι ἡ μηνιαία φυλάκισίς μου ἐν τῷ φρουρίῳ τοῦ Οὐρβίνου μ' ἐπεβλήθη χάριν τοῦ νομίμου ἡμῶν βασιλέως.

— Χάριν τοῦ Ἰακώβου Γου. Κάρολε! Μήπως προσήλθες εἰς τὴν ἀγαθὴν μερίδα; μήπως θέλω σὲ ἀκούσει τελευταῖον ἐπιφωνοῦντα τὸ ζήτην ὁ βασιλεὺς Ἰακώβος Γου., ὡς πράττει τοῦτο ὁ π... στός ὑπῆκοος;

— Ὡς πράττει τοῦτο ὁ Πιπῆς, ἠθέλετε νὰ εἰπῆτε; ἀνέκραξεν ὁ κόμης, διακόπτων τὸν λόγον τῆς θείας του.

— Καὶ διὰ τί ὄχι; Μάλιστα, ὡς πράττει τοῦτο ὁ Πιπῆς, ἀδιόρθωτε χλευαστὰ.

— Φιλτάτη θεία, χωρὶς τὰ χωρατὰ, ἐπανέρχομαι, σᾶς ὁμνῶ, εὐγνώμων φίλος τοῦ εὐτυχοῦς πτηναρίου σας· καὶ πρῶτον· πῶς ἦτο δυνατόν νὰ μὴ ἐνθυμηθῶ τὴν πολιτικὴν του πίστιν, τὸ μακάριον κλωβίον του καὶ τὴν ἀγαθὴν αὐτοῦ δεσμοφυλακὰ, ὅταν εἶδον ἐμαυτὸν ἐντὸς τῆς Ἰταλικῆς ἐκεῖνης φυλακῆς; Τὸ δὲ σπουδαιότερον, δὲν ἠδυνήθη τῇ ἀληθείᾳ νὰ θραύσω τὰς ἀλύσεις μου, εἰμὴ ἐπικαλούμενος τὴν μεθ' ὑμῶν συγγένειάν μου καὶ τὰ ὑμέτερα φρονήματα, ἐν ἐλλείψει ἐδικῶν μου.

— Δὲν ἐνόησα ἀκόμη τί σὲ συνέβη, Κάρολε.

— Ἐν συντομίᾳ, καθ' ἣν στιγμὴν εἰσερχόμην εἰς Οὐρβίνον, μὴ συλλογίζομενος εἰμὴ τὴν προσβεβλημένην ὀπωσοῦν ὑγείαν μου, καθόλου δὲ μὴ ἔχων εἰς τὸν νοῦν μου τὴν πολιτικὴν, αἰῶνης βλέπω ἐμαυτὸν συλλαμβανόμενον, κατὰ διαταγὴν τοῦ Πάπα, ὁμοῦ με ὄλους τοὺς ἄλλους Ἀγγλοὺς τοὺς διατρίβοντας τότε εἰς τὴν Παπικὴν ἐπικράτειαν, ὡς μελετῶντα δῆθεν, ἀπὸ κοινοῦ μετ' αὐτῶν, τὴν ἀπαγωγὴν τοῦ ἱππότου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου (*)... μὲ συγχωρεῖτε, θεία μου, τοῦ Ἰακώβου Γου., ἤθελα νὰ εἶπω. Πᾶσαι δὲ αἱ διαμαρτυρήσεις μου, καὶ αἱ διαμαρτυρήσεις τῆς διπλωματίας μας δὲν εἶχον ἔτι ἐπιτύχει τὴν ἀποφυλάκισίν μου, ὅτε ἔλαβον ἐπιστολήν σας, ἐν ἣ μὲ ἐδίδετε εἰδήσεις περὶ τοῦ φιλτάτου ὑμῶν πτηναρίου, δὲν ἐλησμονεῖτε δὲ νὰ προσθέσετε, κατὰ τὴν συνήθειάν σας, ὅτι τὸ ἀξίεραστον ἐκεῖνο πλάσμα δὲν ἔπαυεν ἄδον τὴν πίστην του ἐπωδὴν καὶ ἐπαναλαμβάνον καθ' ἑκάστην τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἀφοσιώσεώς του. Ἡ δὲ ἐπιστολὴ αὕτη, τὴν ὁποίαν διεβίβασα εἰς τὸν δικικτὴν τῆς Βονωνίας, ἔτυχτε πολὺ πλέον ἢ ἅπαντα τὰ διπλωματικά ἔγγραφα, καὶ ἐπέτυχον δι' αὐτῆς τὴν ἀποφυλάκισίν μου, ὄχι ὡς στρατηγὸς ἢ ναύαρχος τῆς Ἀγγλίας, ἀλλὰ ὡς ἀνεψιὸς τῆς φιλοβασιλειοτέρας τῶν θείων.

— Ἄ! Κάρολε, πόσον ἐπιτήδειος κόλαξ ἔγινες μετὰ τὴν τελευταίαν ἀποδημίαν σου· ἀλλὰ οἱ λόγοι σου μὲ προξενοῦν τόσην εὐχαρίστησιν, ὥστε σὲ πιστεῶ, εἴτε εἶναι ἡ εὐγνωμοσύνη σου εἰλικρινής, εἴτε δὲν εἶναι. Ἐλα τώρα πρῶτον νὰ χαιρετίσης τὸν ἐλευθερωτὴν σου ἐν τῷ κλωβίῳ του, καὶ ἔπειτα βάλλομεν εἰς τὰξιν τὸν μικρὸν λογαριασμόν, ὅστις πρῶτην ἴσως φορὰν εἰς τὴν ζωὴν σου σὲ ἀναγκάζει νὰ ἀποδώσῃς δικαιοσύνην εἰς τὸν φίλον μου.

Ὁ κόμης Πετεροβορουγίος ἤξευρε κάλλιστα, ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἀμφίβολον ἠδονὴν τοῦ ν' ἀκούσῃ τὸ πολῦτιμον πτηνόν· ὅθεν ἠκολούθησε τὴν θείαν του, χαίρων ὅτι κατέστησεν αὐτὴν εὐθυμον καὶ πεπεισμένον ὅτι θέλει ἀναπληρώσει διὰ βαρυτίμου βαλαντίου τὰς πέντε λίρας τὰς ὁποίας πρὸ μικροῦ ἔρριψεν εἰς τὸν ὄχλον τοῦ Λονδίου. Ὁ κόμης εἶχε πολὺ ἀνάγκην νὰ ἐπικαλῆται, διὰ τὸ πολυδάπανον

[*] Οὗτος ἀνομάζετο συνήθως ὁ υἱὸς τοῦ Ἰακώβου Βου καὶ διαδόχος τῶν δικιωμάτων του. Οἱ δὲ πιστοὶ αὐτοῦ ὀνομαζοῦν ἀπακαλοῦν σάτον, ἐπὶ τὸ βασιλικώτερον, Ἰακώβον Γου.

αὐτοῦ, τὴν ἐπιείκειαν τῆς Λαίδης Ἰουδίθ καὶ πάντοτε ἤξευρε νὰ ἐφέλκῃ τὴν ἐλευθεριότητά της διὰ κομψοῦ τινος διηγήματος. Ταύτην ὁμως τὴν φορὰν εἶχε τω-
όντι φυλακισθῆ εἰς Οὐρβίνον, ἐπὶ τινι καταμηνύσει γε-
νομένη κατ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀστυνομίαν. Ὅθεν ἡ Λαίδη Ἰουδίθ ἀπεζημίωσεν ἀφειδῶς ὅπως οὖν τὸν μάρτυρα ἐκεῖνον τῆς ἀσφαλείας καὶ ἡσυχίας τοῦ νομίμου βασιλείως της.

II.

Ὅσα δ' ἐὰν ἦτο προσηλωμένος ὁ λόρδος Πετερβο-
ρουγίας πρὸς τὴν Λαίδην Ἰουδίθ Καρέυν, ἡ ἀγαθὴ
προσβῦτις δὲν ἤθελεν ἴσως ἀξιώθῃ τῆς πρώτης αὐτοῦ
ἐπισκέψεως, ἐὰν οὗτος δὲν ἔπαυεν ὑπὸ χρηματικῆς
ἀπορίας δι' ἣν οὐδαμοῦ ἀλλοῦ ἠδύνατο νὰ ἐμρανισθῆ
εὐσχήμως. Διότι ἔτρεφεν εἰς τὴν καρδίαν του αἰσθημα
τροφερώτερον, ἰσχυρότερον, τυραννικώτερον τοῦ αἰ-
σθήματος τὸ ὁποῖον ὁ ἀγαθώτερος τῶν ἀνεψιῶν δύνα-
ται νὰ ἔχῃ πρὸς τὴν ἀρίστην τῶν θείων ὑπῆρχε δ' ἐν
Λονδίῳ φωνὴ ἠχοῦσα εἰς τὴν ἀκοήν του θελκτικώτε-
ρον τῆς φωνῆς τοῦ θαυμαστοτέρου τῶν καναρίων. Ὁ
λόρδος Πετερβορουγίας ἠγάπα τὴν περίφημον ἀοιδὸν
Ἀναστασίαν Ῥόβινσον καὶ ἐνόμιζεν ὅτι ἀνταγαπάται,
ἢ μᾶλλον ἀντηγαπάτο τωόντι, μόνη δὲ ἡ ὑπερφάνειά
του κατεπολέμει εἰς ἐτι τὴν ἐπιθυμίαν τὴν ὁποίαν εἶχε
τοῦ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διὰ γάμου ἐπι-
σήμου. Ὅσάκις συνέπιπτε μεταξὺ αὐτῶν λόγος περὶ
τοῦ σπουδαίου ἐκεῖνου ζητήματος τοῦ νομίμου γάμου,
ὁ κόμης ἐπροφασίζετο τὰς προλήψεις τῆς θείας του,
ἦτις, κατὰ τὸ λέγειν αὐτοῦ, ἤθελεν ἀποκληρώσει ἀνε-
ψιὸν τοσοῦτον ἐπιλήσιμον τοῦ κοινωνικοῦ βαθμοῦ του
ὥστε νὰ προσλάβῃ σύζυγον ἐκ τῆς τάξεως τῶν θεα-
τριστῶν. Ἀπεζημίου δὲ τὴν φίλην του, διὰ τὴν διηνεκῆ
ἐκείνην ἀποποίησιν τῆς νομιμοποιήσεως τῶν σχέσεων
αὐτῶν, χορηγῶν αὐτῇ ἀπειρα καὶ πολύτιμα δῶρα, μὴ
ἀποποιούμενος οὐδεμίαν ὄρεξιν της, ἢ μᾶλλον ἐντρο-
φῶν εἰς τὸ νὰ παραγγῆ τὰς ὄρεξεις ταύτας, μόνον καὶ
μόνον διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι πολλάκις τὰς προέλαβεν.
Ἡ Ἀναστασία ἐνόει κάλλιστα τί σημαίνει ἡ μεγάλη
αὕτη προθυμία, καὶ ἂν ἐπροσποιεῖτο ὅτι δὲν εὐχαρι-
στεῖται εὐκόλως, δὲν ἔπραττε τοῦτο εἰμὴ διὰ νὰ φέρῃ
εἰς ἀμηχανίαν τὴν ἐρωτικὴν ἐλευθεριότητα τοῦ κόμης
καὶ νὰ τὸν ὑποχρεώσῃ νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι ἐδαπάνη ἤδη
ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ περισσότερα ἐντὸς ἐνὸς ἔτους, ἀφ'
ὅτι ἤθελε δαπανῆσαι δι' ἅπαντος τοῦ βίου, ἐὰν εἶχεν
αὐτὴν νόμιμον σύζυγον. Ἡ περιουσία λοιπὸν τῆς θείας
ἐκινδύνευε νὰ καταστωτευθῆ πρὶν εἶτι κληρονομηθῆ· ἀλλὰ
ὁ κόμης δὲν θεώρει ἀξία τῆς Ἀναστασίας εἰμὴ τὰ λαμ-
πρότερα καὶ πολυτιμότερα τῶν πραγμάτων, οὐδεμίαν
δὲ ἐπιθυμίαν αὐτῆς ὑπελάμβανε παράλογον, ἐνόσῳ ἦτο
δυνατὸν νὰ ἐκκληρωθῆ.

Μίαν τῶν ἡμερῶν, ὁ λόρδος Πετερβορουγίας εὔρε
τὴν Ἀναστασίαν σὺννον, καὶ ἀπὸ τοῦ μικροῦ αὐτῆς
μορφασμοῦ καὶ τοῦ λεπτοῦ μειδιάματος ἐνόησεν, ὅτι
κάτι ἔχει νὰ τὸν ζητήσῃ. Σημειωτέον, ὅτι τὴν προ-
τεραίαν εἶχον ἰδεῖ τὴν δούκησσαν τῆς Νορθουμπερ-
λανδίας εἰς τὸν περίπατον ἐπὶ ἀμάξης χαριστάτης,
συρομένης ὑπὸ δύο ὠραίων ἵππων, καὶ ὅτι ἡ Ἀνα-

στασία, ἀρῶν τὴν παρετήρησεν ἐπὶ ἱκανὴν ὥραν, παρ-
επονήθη διὰ τὸ ἀχαρὶ σχῆμα τοῦ ἴδιου αὐτῆς ὀχήματος
καὶ τὸ βαρὺ τῶν δύο πελωρίων ἵππων αὐτῆς βῆμα. Ὅθεν
ὁ κόμης εἶχε σπεῦσαι ν' ἀγοράσῃ πάραυτα ἐν ἀγνοίᾳ της
αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ὄχημα καὶ τὸ ζεύγος τῆς δουκῆσσης, καί,
μὴν ἀμυβᾶλλον ἤδη ὅτι προέλαβε τοιοῦτοτρόπως τὴν
ἐκπλήρωσιν τοῦ πόθου τὸν ὁποῖον εἶχε τὴν ἡμέραν
ἐκείνην ἡ ἐρωμένη του, ἔχαιρε καθ' ἑαυτὸν, διότι μετὰ
ἐν τέταρτον ἐμελλε νὰ λάβῃ τὴν ἀπροσδόκητον εὐχα-
ρίστησιν τοῦ νὰ κινήσῃ αὐτὴ εἰς τὸν περίπατον τὴν ζη-
λοτυπίαν τῶν κομψότερων τοῦ Λονδίνου κυριῶν.

Ἀλλὰ φεῦ! ὁ δυστυχῆς κόμης ἦτο πολλὰ μακρὰν
τοῦ νὰ μαντεύσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν ὁποίαν ἐνέφαινον
τὸ σὺννον ἐκεῖνο πρόσωπον, καὶ ὁ μικρὸς μορφασμὸς,
καὶ τὸ λεπτὸν μειδιάμα. Μετὰ πολλὰς περιφράσεις
καὶ ῥητορικὰς στραφάς, ἡ Ἀναστασία τὸν διεκοίωσεν,
ὅτι ἤθελεν εἶσθαι ἡ δυστυχέστερα τῶν γυναικῶν, ὅτι
δὲν θέλει πλέον ποτὲ τραγωδῆσαι οὔτε εἰς τὸ θέατρον,
οὔτε εἰς τὴν οἰκίαν της, ὅτι θέλει περιπέσει εἰς μα-
ρασμὸν, ὅτι θέλει ἀθηνῆσαι, ὅτι θέλει ἀποθάνει ἐὰν
δὲν ἀποκτήσῃ τὸ κανάριον τῆς Λαίδης Ἰουδίθ Καρέυ!

Τὸ κανάριον τῆς Λαίδης Ἰουδίθ Καρέυ! Τῆ ἀλη-
θείᾳ ὁ κόμης Πετερβορουγίας ἤθελεν εὐσεθῆ εἰς ὀλι-
γωτέραν ἀμηχανίαν ἢ ἡ Ἀναστασία ἐζήτει παρ' αὐ-
τοῦ τὸν φοῖνικα τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας, τὸ ὄρνεον
Ῥῶκ τῆς Χαλιμᾶς ἢ πᾶν ἄλλο πτηνὸν τοῦ ποιητικοῦ
ἢ τοῦ προκατακλυσμαίου κόσμου. Ἀλλὰ τὸ κανάριον
τῆς Λαίδης Ἰουδίθ! Καὶ ἴπως νὰ τὸ ἀπαιτήσῃ ἀπὸ
τὴν θείαν του; τὸ πρᾶγμα ἦτον ἀδύνατον. Ποτὲ κάμ-
μία ἐρωμένη τῆς ἱπποτικῆς τοῦ μεσαιῶνος ἐποχῆς δὲν
καθυπέβαλεν εἰς τοιαύτην δοκιμασίαν τὸν ῥιψοκίνδυνον
αὐτῆς λάτρη. Βεβαίως ἡ Ἀναστασία ἤθελε νὰ τὸν
φέρῃ εἰς παραφροσύνην· ἢ μήπως ἐπαίξεν; Ἀλλ' ὄχι,
τὸ ζήτημα ἦτο σπουδαῖον, ἡ Ἀναστασία τὸ ἀπέδειξε
τετραγωνικῶς, ὥστε ὁ λόρδος Πετερβορουγίας, παρὰ
νὰ στερηθῆ τὴν ἐρωμένην του, ὑπεσχέθη εἰς αὐτὴν
ὅτι θέλει λάβει τὸ κανάριον. Διὰ τίνας ὅμως τρόπον;
Οὐδ' αὐτὸς ἀκόμη ἤξευρε, καὶ ὑπεσχέθη τὸ πρᾶγμα,
κρύπτων ἐν ἑαυτῷ βαθεῖαν ἀπόγνωσιν.—Ἄν δὲν εἰμ-
πορέσω νὰ φυλάξω τὴν ὑπόσχεσίν μου, ἔλεγε καθ' ἑαυ-
τὸν, τότε σκοτόνμαι, ἢ μᾶλλον κάμνω ὅτι εἰμπορῶ
διὰ νὰ σκοτωθῶ.—Διότι ὁ λόρδος μας, ὅσον ἰδιόρρυθ-
μος καὶ ἂν ἦτο, ἐπειδὴ ἐπηγγέλλετο συγχρόνως τὸν
τε ναύτην καὶ τὸν στρατιώτην, δὲν εἶχε χρεῖαν αὐ-
τοχειρίας διὰ νὰ κόψῃ τὰς ἡμέρας του· προσδετού-
τοις, περιγηγῆς ὦν ἀτρόμητος καὶ γνώριμος, ὡς ἔ-
λεγε περὶ αὐτοῦ ὁ Σουίφτος, ὄλων τῶν ταχυδρόμων
καὶ ὄλων τῶν βασιλείων τῆς Εὐρώπης, ἠδύνατο, εἰς
τελευταίαν τινὰ περιήγησιν, νὰ λάβῃ τὴν εὐχαρίστη-
σιν νὰ κλημισθῆ ἀπὸ κάμμιᾶς τῶν κορυφῶν τῶν Ἀλ-
πεων ἢ τῶν Πυρηναίων.

Ἐν τούτοις εἶχεν ὑποσχεθῆ τὸ κανάριον καὶ ἐπὶ
τελους προετίμησε τὴν πιθανὴν ἀπελπισίαν τῆς θείας
του ἀπὸ τὴν ἰδικὴν του, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν τῆς Ἀνα-
στασίας· καὶ ἐπειδὴ θεώρει ἀδύνατον τὴν ἐκ προαιρέ-
σεως εἰς αὐτὸν παραχώρησιν τοῦ πτηνοῦ, ἀπεφάσισε
νὰ τὸ ὑπεξαιρέσῃ. Ἰπως δὲ κατώρθωσε τὸν σκοπὸν
του; πῶς ἠγάτησε τὴν φιλόστοργον προσοχὴν τῆς

Λαίδης Ἰουδίθ; Ἄδελφον. Τὸ πιθανώτερον εἶναι βέβαια, ὅτι, ὡς ἐπραξέ ποτε ἐν Καταλωνίᾳ διὰ νὰ κυριεύσῃ τὸ φρούριον τῆς Δενίας, ἀπεπλάνησε καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοὺς φρουροὺς· ἀλλ' ὅπως δὴ ποτε, ὁ κόμης Πετερβορουγίας ἔφερε τὸ περίφημον κανάριον εἰς τὴν Ἀναστασίαν, παρακαλῶν αὐτὴν νὰ τὸ φυλάξῃ ὅσον ἐνδέχεται μυστικόν, νὰ μὴ τὸ ἴδῃ εἰμὴ αὐτὴ καὶ μόνῃ ὅπερ ἡ ἰδιότροπος αἰοῖδς ὑπεσχέθη, κατανυχθεῖσα ἀπὸ τὸ νέον τοῦτο δεῖγμα τῆς ἀγάπης τοσοῦτον περιωνύμου στρατηγοῦ. Μάθετε προστούτοις, ὅτι, ὄχι ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τοῦ ν' ἀπατηθῇ ἡ ἀγαθὴ κτήτωρ τοῦ Πιπῆ, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ εὐκολυνθῇ ἡ ἀπαγωγὴ του, τὸ θαυμασίον πτηνὸν ἀνεπληρώθη δι' ἐτέρου καναρίου, ὑποβολιμαίου, τοῦ αὐτοῦ μεγέθους καὶ χρώματος, ἐπίσης τιθασσοῦ, ἀπαρραλλάκτου ἐνὶ λόγῳ . . . ἐκτὸς ὅτι μάτην ἤθελε περιμείνει τις ν' ἀκούσῃ ἀπὸ αὐτοῦ τὸ Ἰακωβιτικὸν μέλος, καὶ τὰς λέξεις ἐκείνας τὰς τοσοῦτον καλῶς προσφερομένας, ἢ μᾶλλον τὴν διαμαρτύρησιν ἐκείνην τὴν ὁποῖαν πτηνάριον δειλαῖον ἀπεύθυνε κατὰ τῶν καθεστῶτων τῆς Ἀγγλίας· Ζήτω ὁ βασιλεὺς Ἰάκωβος!

Ὁ κόμης Πετερβορουγίας, ἐκπλαγείς ὑπὸ τῆς προπετείας αὐτοῦ καὶ τῆς ὑπεξαίρεσως, δὲν ἐτόλμα πλέον νὰ φανῇ εἰς τὴν θείαν του· καὶ ἀπεμακρύνθη μάλιστα ἐπὶ τινὰ χρόνον, διὰ νὰ ἀποφύγῃ πᾶσαν ἐξήγησιν. Ὅταν δὲ προσῆλθε πάλιν πρὸς αὐτὴν, εἶχε συμπέσει ἐν τῷ μεταξύ πολιτικὸν γεγονός σπουδαῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ γράϊα Λαίδη Ἰουδίθ δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ ἀδιάφορος. Ὁ ἰππότης τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, πεισθεὶς εἰς συμβουλὰς δλεθρίας, εἶχεν ἀποβίβασθῆ εἰς τὴν Σκωτίαν· ἀλλὰ ἡ τύχη ἐπέδωκε τὴν ἀνδρίαν του, καὶ ἠττηθεὶς, καὶ προπηλακισθεὶς ὡς κακοῦργος, ἠναγκάσθη νὰ ἀπέλθῃ πάλιν εἰς τὴν ξένην.

Ὁ κόμης Πετερβορουγίας δὲν εἶχε λοιπὸν νὰ δεῖξῃ ὅτι ἀπορεῖ διότι εὔρε τὴν θείαν του περίλυπον. Αὕτη δὲ, προλαμβάνουσα ἀπάσας αὐτοῦ τὰς παραμυθίας, τὸν ὠμίλησε πρῶτη περὶ τῆς καταστροφῆς δι' ἣν ἐθρῆναι ὡς πιστὴ Ἰακωβίτις, καὶ ἔπειτα, διὰ φυσικοῦ τῶν ἰδεῶν αὐτῆς συνδέσμου, μεταβάσα εἰς τὸ φίλτατον κανάριον· « Ἄ! Κάρολέ μου, ἐπρόσθεσεν, ὁ δὲ κόμης ἤρχισεν ἤδη νὰ ὠχρίᾳ καὶ νὰ ἀνατριχιάξῃ, Ἄ! Κάρολέ μου, ἐν ὅστις ἐνίοτε δὲν ἠθελες νὰ πιστεύσῃς εἰς τὴν εὐαισθησίαν τοῦ Πιπῆ μου . . . μάθε, ὅτι τὸ δυστυχὲς πτηνάριον, ἀρ' ἣς ἐποχῆς ὁ νόμιμος ἡμῶν βασιλεὺς ἔπαθε τὴν ἀνέλπιστον ταύτην συμφορὰν, δὲν πείθεται οὐδὲ φωνὴν νὰ ἐκβάλλῃ ἀπὸ τὸ στόμα του· ὑποθέτεις ὁπόσον τὸ δεῖγμα τοῦτο τῆς εὐαισθησίας μὲ προσηλοῖ περισσότερο εἰς τὸ ἀγαπητὸν ἐκεῖνο ἀντικείμενον!

Ὅστε χάρις εἰς τὴν τύχην του καὶ εἰς τὴν προκατάληψιν τῆς εὐγενοῦς πρεσβυτίδος, ὁ κόμης μας ἐσώθη. Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι δὲν ἔψευσε τὴν τοιαύτην ἐρμηνείαν τῆς συμπαθητικῆς σιγῆς τοῦ φιλοβασιλείου πτηνοῦ· ἀλλ' ἀφοῦ παρέβαλε τὴν εὐγλωττον ἐκείνην ἀφωνίαν μὲ τὴν υἱκὴν ἀφοσίωσιν τὴν ἀποδώσασαν ποτὲ τὸν λόγον εἰς τὸν ἄλλαν υἱὸν τοῦ Κροίσου, ἔδραμε πρὸς τὴν φίλτατην του Ἀναστασίαν διὰ νὰ τὴν συστήσῃ νὰ φυλάτῃ μυστικώτερον παρὰ ποτὲ τὸ ἀντικείμενον τῆς εὐτυχοῦς αὐτῶν ὑπεξαίρεσως.

III.

Ὑπάρχουσι πνεύματα πικρόχρολα καὶ μισάνθρωπα, τὰ ὁποῖα, ἐπιτηδεύμενα, ν' ἀνακαλύπτωσι κηλίδας εἰς τὸν ἥλιον καὶ πονηρὰς ἰδέας εἰς τὴν γυναικείαν καρδίαν, ὑποπτεύουσιν ἴσως, ὅτι ἡ Ἀναστασία Ῥόβινσων ἐπεθύμησε πολὺ ὀλιγώτερον τὴν ἀπόκτησιν τοῦ πολυθρυλλήτου καναρίου παρὰ τὴν ἀπελπισίαν καὶ ἐπομένως τὸν θάνατον τῆς ἀγαθῆς ἐκείνης θείας, τὴν ὁποῖαν ἀνέτασσον εἰς αὐτὴν ὡς τὸ μόνον κώλυμα τοῦ μετὰ τοῦ κόμητος τῆς Πετερβορουγίας γάμου της. Ἄν τῶνόντι ἤλιπτε τοιοῦτόν τι, ἠπατήθη βεβια καὶ δεινῶς. Ἀλλὰ φεῖ! συμβαίνει εἰς τὰ πλάσματα τῆς φαντασίας ἡμῶν, τὰ τοσοῦτον πολλάκις ἀναπληροῦντα τὰ ἀληθῆ τοῦ κόσμου τούτου πράγματα, ὅτι εἰς αὐτὰ ταῦτα τὰ πράγματα, εἶναι δηλαδὴ πρόσκαιρα. Τὸ ὑποβολιμαῖον κανάριον ἀπέθανε θάνατον φυσικόν, ἢ μᾶλλον ἔγεινε θῦμα νέας τινὸς συνωμοσίας, ὡς εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ τὸ ὑποπτεύσωμεν, καὶ περ μὴ ὄντες πικρόχρολοι τοσοῦτον, οὐδὲ μισάνθρωποι ὄσον αἱ ἀγαθαὶ ἐκεῖναι ψυχαί, τὰς ὁποίας πρὸ μικροῦ αἰνιττόμεθα. Ἀπέθανε δὲ, καὶ, ὡ τῆς ἐσχάτης συμφορᾶς!, ἡ εὐγενὴς λαίδη Ἰουδίθ οὐδένα εἶχε τότε τὸν παρήγορον, διότι ὁ φίλτατος αὐτῆς ἀνεψιὸς ἀπεδήμει. Κύριος οἶδε πόσα δάκρυα ἐχύθησαν ἐπὶ τοῦ μακαρίτου!

Ἡ δὲ πηγὴ τῶν δακρῶν τούτων δὲν εἶχεν ἐτι ξηρανθῆ, ὅτε εἰσῆγαγον παρὰ τῇ Λαίδῃ Ἰουδίθ νέαν τινὰ καὶ ὠραίαν ξένην, ζητήσασαν παρ' αὐτῆς μυστικὴν συνέντευξιν. Ἡ Λαίδη Ἰουδίθ, ἥτις δὲν ἐπήγαγεν ἤδη οὔτε εἰς τὴν αὐλήν, οὔτε εἰς τὰς συναναστροφὰς, οὔτε εἰς τὸ θέατρον, δὲν εἶχε ποτὲ οὐδὲ ἀκούσει, οὐδὲ ἴδει τὴν περίφημον Ἀναστασίαν· ἦτο δὲ αὐτὴ, καὶ, ὡς ἀληθῆς σειρὴν, κατεγοήτευεν εὐχερῶς τὴν προσοχὴν τῆς πρεσβυτίδος, παρεξέθη ἐπιτηδείως τῆς ἀφορμῆς δι' ἣν δῆθεν εἶχε ζητήσῃ τὴν συνέντευξιν ἐκείνην, καὶ εἶτι ἐπιτηδειότερον εὔρε τὸν τρόπον τοῦ νὰ τραγωδήσῃ . . . Ἦ μέλος δ' ἐπροτίμησεν ἡ Ἀναστασία; Τὸ μέλος βέβαια τὸ ὁποῖον τοιοῦτον χαριέντως ἦδε τὸ θαυμαστὸν κανάριον, τὸ Ἰακωβιτικὸν μέλος, διότι ἡ Λαίδη Ἰουδίθ, περιελθοῦσα εἰς ἔκστασιν καὶ κλαύσασα ὑπὸ τῆς κατανύξεως, ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ καθ' ἑαυτὴν, ὅτι ἂν ὁ Πιπῆς ἔζῃ ἔτι, ἠθελε καταπροτερηθῆ ὑπὸ τὴν θελκτικὴν ἐκείνης φωνῆς, ἥτις ἦτον ἱκανὴ νὰ ὑπαγάγῃ εἰς τὸν νόμιμον βασιλέα ἀπαντὰς τοῦ ἀποστάτας αὐτοῦ ὑπηκόους τῆς Ἀγγλίας καὶ Σκωτίας, καὶ Ἰρλανδίας. . . « Ἄ! ὁποῖα παραμυθία, ὁποῖα εὐτυχία ἐὰν τοιοῦτον ἄσμα ἠδύνατο ἐκ διαλειμμάτων νὰ εὐρραίνῃ τὴν ἐρμησίαν της. » Αὕτη τοῦλάχιστον ἦτον ἡ ἰδέα τὴν ὁποῖαν ἐξέφρασε πρὸς τὴν ὠραίαν αἰοῖδον, ἥτις ἐπερίμενε τοιοῦτόν τι, ἀλλὰ ἀπήντησε μὲ πολλὴν σεμνότητα, ὅτι ὁ ἀνεψιὸς της, ὁ φίλτατος αὐτῆς ἀνεψιὸς . . . καὶ τοῦτο ἦτον ἀπόρρητον . . . τὸ ὁποῖον μυστικώτατα ἐνεπιστεύετο εἰς τὴν Λαίδην Ἰουδίθ . . . ὁ ἀνεψιὸς της πρὸ καιροῦ κατάρθρωσε νὰ παγιδεύσῃ τὸν ἔρωτα γυναικὸς ἄδούσης τοῦλάχιστον ὅσον καὶ αὐτὴ καλῶς. Ἐνὶ λόγῳ, ἡ Λαίδη Ἰουδίθ ἔμαθε (πάντοτε ὡς μυστικόν) ὅτι ὁ ἀνεψιὸς της ὤμοσε νὰ λάβῃ σύζυγον τὴν ὠραίαν Ἀνα-

στασίαν, ἀλλ' ὅτι ἐδίσταζε νὰ συνάψῃ τὸν γάμον τοῦτον, φοβούμενος τὴν ὀργὴν τῆς θείας του. Ἡ δὲ Λαΐδη Ἰουδίθ, δελεαθεῖσα ὑπὸ τῆς μαγείας ἐκείνης, καὶ ὑποπεύουσα ὀλίγον τὴν ἀλήθειαν, κατήντησε νὰ εἶπῃ. « Ἄ! κυρία μου, ἂν ἡ ἀνεψιὰ ἐκείνη ἤθελε σὰς ὁμοιάζει δῶσωσὺν, πιστεύσατε ὅτι ὁ ἀνεψιός μου δὲν ἤθελεν ἐπιπληχθῆ πολὺ, διότι τὴν ἐλάτρευσε καὶ τὴν ἐνυμφεύθη ἀνευ τῆς ἀδείας μου. »

Δὲν ἀγαπῶμεν τὰς μακρὰς ἱστορίας· καὶ ἐπειδὴ ὁ ἀναγνώτης ἐμάντευσε βεβαίως τὴν λύτιν τῆς παροῦσης, δίκαιον εἶναι νὰ τὴν συντέμωμεν. Ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς ἀποδημίας του ὁ λόρδος Πιτερβορουγίας εὔρε, μὲ πολλὴν ἀπορίαν του, τὴν θείαν αὐτοῦ ὄχι μόνον κρηγορηθεῖσαν διὰ τὸν θάνατον τοῦ Πιπῆ, ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον πρόθυμον εἰς τὸν γάμον του, ὥστε αὐτὴ πρώτη τὸν προσεχάλεσε νὰ τῇ δώτῃ ἀνεψιάν δυναμένην νὰ ἄγῃ εἰς τὴν θείαν τῆς Ἰακωβιτικῆς ἀτμάτα, ἐπὶ τῶν συγχῶν αὐτοῦ ἀποδημιῶν. Καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχε πλέον πρόφασιν τινὰ νὰ ἀντιτάξῃ, ἀπεφάτισε νὰ νυμφευθῇ τὴν Ἄνασσαν Ῥόβινσων. Αὕτη δὲ, μηδένα φοβουμένη τοῦ λοιποῦ ἀντίζηλον περὶ τὴν εὐνοίαν τῆς εὐγενοῦς αὐτῆς θείας, ἠθέλησε, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου τῆς, νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸν Πιπῆν, τὸν γνήσιον Πιπῆν, εἰς τὸ περιχρυσὸν αὐτοῦ κλωβίον. Καὶ ἡ κάθοδος αὕτη τοῦ νομίμου καναρίου ἐνέπληξε τοσοῦτου ἐνθουσιασμοῦ τὴν καρδίαν τῆς Λαΐδης Ἰουδίθ πρὸς τὴν ἐπαφροδίτου ἀνεψιάν τῆς, ὥστε ἠδυνήθη νὰ ὑποφέρῃ μὲ ὑπομονὴν τὰς βασιλείας τῶν δύο Γεωργίων, οἵτινες διεδέχθησαν τὴν βασίλισσαν Ἄναν, πρὸς βλάβην τοῦ νομίμου βασιλέως.

Η ΑΝΘΟΔΕΣΜΗ

Διήγημα..

(Μετάφρασις.)

Χάρτι θεία τὰ τυραννικὰ ὀχημάτια τὰ καλούμενα ὑπὸ τῶν Γάλλων *Κουκού*, ἐξέλιπον σχεδὸν ἀπὸ τῶν πέριξ τῶν Παρισίων, καὶ εἶναι ἐλπεις, ὅτι, μετὰ τινὰς ἐνιαυτούς, οὔτε ἴσχος αὐτῶν θέλει μείνει. Ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι μετακομίζουσι τοὺς ὄδοιπόρους, αἱ ἀποτρόπαιοι αὗται μηχαναὶ καθυπέβαλλον τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους εἰς ἀνηλεεῖς κλονισμούς, καὶ προσέτι ἠνάγκαζον αὐτούς νὰ μένωσιν ἐκτεθειμένοι εἰς τὸν κοινορτὸν μὲν καὶ εἰς τὸν ἥλιον, ὁσάκις ὁ καύσων ἦτο ὑπερβολικὸς, εἰς τὴν βροχὴν δὲ ἅμα ἐπιπτον αἱ ἐλάχιστα αὐτῆς ῥανίδες, καὶ εἰς τὸ ψῦχος, ἐν καιρῷ χειμῶνος. Θαυμασίως δὲ ἔλυον τὸ παράδοξον πρόβλημα τῆς ἀκνηπούτης κινήσεως, διότι ἐχρειάζοντο δύο ὥρας διὰ νὰ διατρέξωσι μιᾶς λεύγας διάστημα. Παρασιωπῶμεν τὸ δύστροπον τοῦ ἀμαξηλάτου, τὸ ἀσθματικὸν ἵππάριον, τὰ ξύλινα καὶ σκληρὰ βάρη, τὰς στενὰς πέδας ἐντὸς τῶν ὁποίων ὁ ὄδοιπόρος ἦτο ἠναγκασμένος νὰ κρατῇ δεσμίους τοὺς πόδας. Οἱ δῆμοι τοῦ μεσαιῶνος, τελειοποιούντες ὀλίγον τὰ ὀ-

χήματα ταῦτα, ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχωσι δι' αὐτῶν φοβερὸν βασανιστήριον.

Καὶ ὁμως εἰς τοιαύτην τινὰ κιβωτὸν θλίψεως, ἠναγκάσθη νὰ καθήτῃ μίαν πρωΐαν, καὶ ἐνῶ μάλιστα ἐβρεχεν ὀλίγον, ἄνθρωπος τοῦ ὁποίου τὸ ὄχημα εἶχε πρὸ μικροῦ συντριφθῆ. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὑπέκυψεν εἰς τὴν συμφορὰν ταύτην τῆς τύχης μὲ εὐθυμόν τινα καὶ σχεδὸν νεανικὴν καρτερίαν, θεωρῶν, ὡς φαίνεται, ἀστείαν ὄπως οὖν τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ τελειώσῃ τὸ ὑπολοιπὸν τοῦ δρόμου του διὰ μιᾶς τῶν ὁδοιῶν ἐκείνων ἀμαξῶν. Ὅθεν ἐνῶ οἱ ὑπρέταί του ἐνητχολοῦντο μετὰ σπουδῆς εἰς τὸ νὰ ἀνασηκώσωσι τὸ πεπτωκὸς αὐτοῦ κομψὸν ὄχημα καὶ νὰ μεταφέρωσιν εἰς τὸν σιδηροφυρῶν τοῦ χωρίου τὸν τεθλασμένον ἄξονα, ὁ ὄδοιπόρος μας ἀνέβη μετὰ κόπου τὴν κινδυνώδη κλίμακα τὴν ἀγούσαν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς ἀπαισίας ἀμάξης καὶ ἐκάθηθεν ἐν τῷ βυθῷ αὐτῆς, μειδιῶν καὶ ἐξιστάμενος ὄχι ὀλίγον διὰ τὴν ἀλλόκοτον φυσιογνωμίαν τοῦ ἠνιόχου, τοῦ ὁποίου αἱ προέχουσαι σιαγόνες, ἡ συμπεπιεσμένη ῥίς, τὸ στενὸν μέτωπον, οἱ ὀγκώδεις ὦμοι καὶ οἱ ἀπέραντοι βραχίονες ἐφαίνοντο προσήκοντες μᾶλλον εἰς Οὐραγκουτάγκον ἢ εἰς ἄνθρωπον. Ὁ δὲ τοιοῦτος ἡμῶν Φαέθων δὲν ἐδιόξατο, ὡς φαίνεται, καθόλου νὰ κινήσῃ, καὶ ὁ μοναδικὸς καὶ ἀπροσδόκητος αὐτοῦ ἐπιβάτης δὲν δυσχεραστεῖτο διὰ τὴν ἀναβολὴν, καθότι εἶχε χρεῖαν συνοδοιπόρων διὰ νὰ συμπληρώσῃ τὴν ἠδονὴν του καὶ νὰ ἀπολαύσῃ οὕτω διὰ μιᾶς ἀπάσας τὰς εὐχαριστήσεις τῆς περιπετείας του. Ἄλλα μετὰ εἴκοσι λεπτῶν προσδοκίαν, τὰ ὁποῖα ὁ μὲν ὄδοιπόρος ἐπέρασε φυλλολογῶν βιβλίον τι, ὁ δὲ ἠνιόχος περισκοπῶν ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ θρόνου μήπως καὶ κατορθώτῃ νὰ παγιδεύτῃ κινὴν δεύτερον θῦμα, χρεῖα ἐγένετο τελευταῖον νὰ κτυπηθῇ ὁ ἵππος διὰ νὰ κινήσῃ. Καὶ ἐν τῷ ἅμα ὁ μὲν ἵππος ἐστῆναξεν, οἱ δὲ τροχαὶ ἐγόγγυσαν, ὁ δὲ ὄδοιπόρος μας ἐτινάχθη ἀπὸ τοῦ τελευταίου βάρους εἰς τὸ πρῶτον, διότι τοιοῦτοι ἦσαν οἱ σπασμοὶ τῆς δυστυχοῦς ἀμάξης, ὥστε ἀδύνατον ἦτον νὰ ἀνθέξῃ τις εἰς αὐτούς. Ἀπὸ τοῦ πρώτου βάρους ἐπανῆλθεν εἰς τὸ δεύτερον, ἀλλ' οὐδαμῶς ἠδύνατο νὰ εὕρῃ θέσιν ὑπερρετῆν· καὶ ἤρχισεν ἤδη ὁ ταλαίπωρος νὰ μετανοῇ διότι δὲν περιέμενεν εἰς τὸ χωρίον τὴν ἐπισκευὴν τοῦ ὀχηματός του, ὅτε αἴφνης ὁ ἵππος ἐστάθη· νέα δὲ κόρη, μόλις δώτατα καιρὸν εἰς τὸν ἠνιόχον νὰ ἀνοίξῃ τὸ ὀγκώδες θυρίδιον, ἐπήδησεν εἰς τὴν ἀμαξάν καὶ ἤλθε καὶ ἐκάθησεν εἰς τὸ ἐν τῷ βυθῷ κείμενον βάρη, πλησίον τοῦ προκατέχοντος ἤδη μίαν αὐτοῦ θέσιν ὄδοιπόρου. Οὗτος ἐκύτταζε τὴν σύντροφον τὴν ὁποίαν ἐπεμφεν εἰς αὐτὸν ἡ τύχη, καὶ λεπτὸν μειδίαμα ἐφαίδρυνε τὰ χεῖλη αὐτοῦ, ἰλαρὸν δὲ κατέστησε τὸ ἐμβριθεῖς ἅμα καὶ ἡμερον πρόσωπόν του· διότι ποτε δὲν εἶχε ἴδει χαριεστέραν κόρην αὐτῆς, ἥτις, ῥοδοχρῶς οὖσα, καὶ λευκὴ, καὶ λεπτοκαμωμένη, εἶχεν ἐν τούτοις μεγάλους γαλανοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐκφράζοντας τὴν ζωηρότητα συγχρόνως καὶ τὴν ἀθωότητά. Ἄν καὶ πυκνὰ σύννεφα κατεσκόλιζον τὸν οὐρανόν, ἐνόμιζες ὅτι ἀκτὶς ἡλίου ἐπεχρύσωνε τὴν κόμην τῆς ἀξιεράστου ἐκείνης νέας. Καταθέσασα δὲ εἰς τοὺς πόδας τῆς κἀνιστρον πλήρης ἀνθέων, διώρθωσε τὰς ποι-

κίλοχρόους ταινίας τοῦ κομποῦ αὐτῆς καὶ μικροῦ κε-
κρυφάλου καὶ ἐξέριψεν ἀλληλοδιαδόχως ἀνά ἐν βλέμμα
ἐπὶ τῆς ἀμάξης, ἐπὶ τοῦ ἡνιόχου καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγνώ-
στου ἀνθρώπου, ὅστις παρεκάθητο πλησίον τῆς.

— Δόξα τῷ Θεῷ, ἔφθασα ἐγκαίρως! εἶπε μὲ χαράν.

Ἐπειτα δὲ, παντάπασι μὴ προσέχουσα εἰς τοὺς
σφοδρὸς κλονισμοὺς τῆς ἀμάξης καὶ ὡς ἂν ἐκάθητο
ἐν ἀνέσει ἐπὶ τοῦ μαλακωτέρου δίφρου, ἤρχισε νὰ
κυττάζῃ ἀπὸ τοῦ παραθύρου τὴν πεδιάδα. τὰ δένδρα,
τὸν δρόμον καὶ τὰ μικρὰ πτηνὰ, τὰ ὅποια ἤρχοντο πε-
ριχαρῶς νὰ βρέξωσι τὰ πτερά των εἰς τὴν μόλις
ὕγρανθεϊσαν κόνιν τῶν τροχιῶν. Μετ' ὀλίγον ὁμως ἡ
βροχὴ τοσοῦτον ῥαγδαίως ἐμάστιτε τὰ παράθυρα, ὥ-
στε τὸ χαριέν καὶ περιεργὸν κοράσιόν μας δὲν ἤδύνατο
πλέον τίποτε νὰ διακρίνῃ ἀπὸ τὰ ἔξω. Τότε χωρὶς
νὰ δεῖξῃ διὰ τοῦτο τὴν παραμικρὰν δυσαρτέκειαν, ἔ-
βαλε τὸ κἀνιστρον εἰς τὰ γόνατά της καὶ ἐξαγαγούσα
τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα ἄνθη, ἠθέλησε νὰ συγκρο-
τήσῃ ἀπὸ αὐτῶν δέσμας· ἀλλὰ τοσοῦτον ἐδιάζετο,
ὥστε ἡ ἀνοδέσμη τῆς δὲν ἐλάμβανε σχῆμα εὐμορφον,
ὁ δὲ γείτων δὲν εἰμπόρεσε νὰ μὴ ὑπομειδιάσῃ διὰ τὴν
ἀξίεραστον ἐκείνην ἀδεξιότητα. Αὕτη δὲ, ὑψώσασα
πρὸς αὐτὸν τὴν κεφαλὴν διὰ κινήματος ἐπαρροδίτου
καὶ ἀξίου τοῦ ελαφροτέρου τῶν πτηνῶν, εἶπεν, ἐρυ-
θρίωσα ὀλίγον, ἀλλὰ χωρὶς πικρίαν·

— Εἶμαι ἀνεπιτηδεῖα, κύριέ μου, ναί;

Ὁ συνοδοιπόρος τῆς κατένευσε διὰ φιλικοῦ κινή-
ματος.

Αὕτη δὲ ἠγωνίσθη νὰ φανῇ ἐπιτηδειότερα, ἀλλὰ
δὲν ἐπέτυχε· τὰ ἄνθη, συνδυασθέντα δις καὶ τρίς δια-
φοροτρόπως, ἀπετέλεσαν σύγκραμα ἄχαρι καὶ παρα-
τράγωδον, ὥστε ἀπελπίσθη νὰ εὐδοκιμήσῃ ποτέ.

Ὁ δὲ συνοδοιπόρος τὴν ἐκύταξεν οὕτω ματαιοπο-
νοῦσαν.

— Ἐπρεπεν ὁμως, κύριέ μου, εἶπεν αὕτη, μὲ ἐλα-
φρὰν τινα ἦδη πικρίαν καὶ μάλιστα μὲ τὸ χαριέστα-
τον ἐκεῖνο θάρρος τὸ ὅποιον παρέχουσιν ἡ νεότης, ἡ
καλλονὴ καὶ ἡ ἀθωότης, ἔπρεπε νομίζω νὰ λάβετε τὴν
καλοσύνην νὰ μὲ ὀδηγήσετε τίνι τρόπῳ δύναμαι νὰ εὐ-
δοκιμήσω.

Ὁ δὲ ἐμειδίασε διὰ τὴν πρότασιν ταύτην, ἥτις ἐ-
φάνη εἰς αὐτὸν ἀστεία, καὶ ἀπήντησεν·

— Εὐχαρίστως, κόρη μου.

Τότε αὕτη ἐπέθετεν εἰς τὰ γόνατά του ὅλα τὰ ἄνθη
καὶ τὸν ἐκύταξε τί θὰ κάμῃ· ἀποῦ δ' ἐνόησε τὸν τρό-
πον τὸν ὅποιον μετεχειρίζετο, τὸν ἐμίμηθη καὶ αὕτη
τόσον καλὰ, ὥστε ὅτε ἡ ἄμαξα ἔφθασεν εἰς τὸν περι-
βολὸν τῆς πόλεως, εἶχον ἐτοιμασθῆ ἦδη δύο ὠραῖαι
ἀνοδέσμηαι. Ἀλλὰ χρεωστοῦμεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι
ἡ μαθήτρια ὑπερέβαλε τὸν διδάσκαλον, ὅστις ὠμολό-
γησε τοῦτο προθύμως.

Ἡ νέα κόρη, λαβούσα τὰς δύο ἀνοδέσμας, τὰς ἔ-
βαλεν εἰς τὸ κἀνιστρον, βαθεῖα δὲ σιωπῇ διεδέχθη τὴν
οἰκειότητα τὴν ὅποιαν τὸ μάθημα ἐκεῖνο τῆς ἀνθολο-
γίας εἶχεν ἐπιφέρει μεταξὺ τοῦ διδασκάλου καὶ τῆς
μαθήτριας του.

Ἐν τούτοις ἡ ἄμαξα ἐπλησίαζεν εἰς τὸ τέρμα τοῦ
δρόμου τῆς· ἡ δὲ νέα ἐφαίνετο ἔχουσα ἐν ἐαυτῇ ιδέαν

τινὰ τὴν ὅποιαν δὲν ἐτόλμα νὰ ἐκφράσῃ. Τελευταῖον
ὁμως, ἀποῦ ἐρύθημα ἀξίεραστον ἐκάλυψε τὰ χεῖλη
τῆς, εἶπεν·

— Ἄν ὁ κύριος ἐδέχετο μίαν ἀπὸ τὰς ἀνοδέσμας
μου, ἤθελε μὲ προξενῆσαι πολλὴν εὐχαρίστησιν.

— Εὐχαριστῶ, κόρη μου· τὰ ἄνθη σου εἶναι βε-
βαίως ὠραιότατα, ἀλλὰ δὲν εἶναι δίκαιον νὰ τὰ στε-
ρηθῶσιν ἐξ αἰτίας μου οἱ ἄνθρωποι, διὰ τοὺς ὁποίους
τὰ ἐσύλλεξες.

Ἡ νέα ἐθεώρησε τὸν λόγον τοῦτον ἰσχυρότατον, ὡς
φαίνεται, διότι δὲν ἐπέμεινεν· ἐχώρισε μίον ἀπὸ τὴν
ἀνοδέσμην τὸ ὠραιότερον κερούφυλλον (γαρόφυλλον)
ἀφ' ὅσα εὐρίσκοντο ἐν αὐτῇ, καὶ τὸ ἐπρόσφερεν εἰς
τὸν γείτονά της, ὅστις, λαβὼν ἤδη τὸ ἄνθος, τὸ ἔβαλε
πλησίον τῆς ἐρυθρᾶς τοῦ παρασῆμου τοῦ ταινίας, τὴν
ὅποιαν εἶχε δεμένην εἰς τὴν ὀηλείαν τοῦ ἐνδύματός
του. Ἡ δὲ νέα ἐφάνη ὑπερευχαριστημένη διὰ τὴν ὑ-
ποδοχὴν τῆς ὁποίας ἠξιώθη τὸ δῶρόν της.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἐστάθη ἡ ἄμαξα, διότι εἶχον
φθάσει. Ἀλλὰ μόλις ἡ μικρὰ ὁδοιπόρος ἐξέβαλε τὴν
κεφαλὴν ἀπὸ τὸ θυρίδιον καὶ ὀπισθοδρομήτατα ἀμέσως·

— Πῶς βρέχει! ἀνέκραξε. Καὶ ἐκύταξε μὲ ἀ-
νησυχίαν τὴν ἰνδικουργῆ ἐσθῆτά της, τὸ μαῦρον περι-
ζωμά της καὶ τὰς νέας ἐμβάδας, αἵτινες κομψότατα
διέγραφον τὸν μικρότατον αὐτῆς πόδα.

— Κόρη μου, εἶπε προσηνῶς ὁ ξένος, ἐπειδὴ ἐμοί-
ρασαι μαζί μου τὴν ἀνοδέσμην σου, ἐπίτρεψέ με νὰ
σὲ προσφέρω μίαν θέτιν εἰς τὴν ἄμαξαν τὴν ὅποιαν
θέλω στείλει τὸν ἡνιόχόν μας νὰ μὲ φέρῃ.

Τὸ δὲ πλούσιον φιλοδώρημα, τὸ ὅποιον, μετὰ τὰς
λέξεις ταύτας, ἔδωκεν εἰς τὸν δυστροπὸν γέροντα, κατ-
έστησεν αὐτὸν σχεδὸν εὐθυμον καὶ πρόθυμον· ὥστε
ἔτρεξεν ὅσον ἦτον δυνατόν ταχύτερον, ἔφερε τὴν ἄμα-
ξαν, ἤνοιξε τὸ θυρίδιον καὶ ἐκράτησεν, ἐν εἶδει ἀλε-
ξιβροχίου, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς νέας, μίαν ποδιὰν
τοῦ εὐρέος αὐτοῦ ἐπενδύτου.

— Ποῦ πρέπει νὰ σὲ ὑπάγω; ἐρώτησεν ὁ ὁδοι-
πόρος, εἰς δὲν ἀστεία ἐφαίνετο ἡ ἀθῶα εὐχέρεια μὲ τὴν
ὅποιαν ἡ κόρη αὕτη ἐδέχετο τὴν προστασίαν του.

Ἡ νέα ὠνόμασε τὴν ὁδὸν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῆς κατ-
οικίας της, καὶ ἡ ἄμαξα ἔφθασεν αὐτόθι ἐν ῥοπῇ ὀ-
φθαλμοῦ. Τότε ὁ ἄγνωστος ἐκεῖνος ἄνθρωπος μετε-
χειρίσθη τὴν τέχνην τὴν ὅποιαν εἶχε πρὸ μικροῦ με-
ταχειρίσθη ὁ πρῶτος ἡνιόχος, διὰ νὰ προφυλάξῃ τὸν
κεκρυφάλον τῆς κόρης· καὶ ἀποῦ ἔφερεν αὐτὴν σῶαν
εἰς τὴν εἴσοδον τῆς οἰκίας, ἐδέχθη τὰς εὐχαριστίας
τῆς μικρᾶς συντρόφου του, ἥτις ἐπὶ τέλους τῷ ἐπρό-
τεινε ἵ ἀναπαυθῆ ὀλίγας στιγμὰς εἰς τὸ κατάλυμά της.

Ἡ πρότασις αὕτη τῷ ἐφάνη ἀστείωτάτη, καὶ τὴν
ἐδέχθη μὲ προθυμίαν καὶ εὐθυμίαν σχεδὸν παιδαριώδη.

— Ἐπειδὴ ἐδίδαξα τὴν τέχνην τοῦ κατασκευάζειν
ἀνοδέσμας εἰς τὴν κόρην ταύτην, εἰμπορῶ βέβαια
καὶ νὰ τὴν ἐπισκεφθῶ, εἶπε καθ' ἐαυτὸν· καὶ, ὀδηγού-
μενος παρ' αὐτῆς, ἀνέβη προθυμότατα τέσσαρα πα-
τώματα. Ἡ νέα φθάσασα ἐκεῖ ἔκρουσε τὴν θύραν της,
ἀνοιχθείσης δὲ αὐτῆς, ἔδραμον εἰς προὔπαντησιν μία
γραιά καὶ δύο μικρὰ κοράσια.

— Ἡ Μάρω μας! ἡ Μάρω μας! ἀνέκραξαν αὐτὰ

ρίφθέντα εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς. Καλῶς ὤρισες, μανίτζα.

Αὕτη δὲ τὰ ἐνηγκαλίσθη, τὰ ἐφίλησε, τὰ ἐγάδευσε, προσέφερε τὰς παρειάς τῆς εἰς τὸν ἀσπαζμὸν τῆς γραιάς, καὶ τότε μόνον ἐνθυμήθη τὸν σύντροφόν τῆς.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριέ μου, τὸν εἶπε μὲ ἀπλότητα, ἀλλὰ σὰς εἶχα λησμονήσει.

— Καὶ δὲν παραπονοῦμαι, κόρη μου· αἱ νόστιμοι μικραὶ ἀδελφαὶ σου, ἡ σεβασμία κυρία μήτηρ σου, σὲ δικαιολογοῦσιν ἀποχωρῶντως.

— Δὲν εἶναι ἀδελφαὶ μου, ἀλλὰ τέκνα μου! κύριέ μου.

— Τέκνα σου!

— Τέκνα θεῶ, ἀπήντησεν ἡ γραῖα μετολαβήσασα. Φαντασθῆτε, κύριέ μου, ὅτι ἡ κόρη μου, δυστυχῆς χήρα, περιελθοῦσα εἰς ἐσχάτην πενίαν διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός τῆς, ἐργάτου τιμίου καὶ φιλοπόνου, ἀπέθανεν ἀπὸ τὴν θλίψιν τῆς, εἰς τὸ ὑπεράνω τοῦ μικροῦ τούτου καταλύματος ἀνώγειον, καὶ μὲ ἄφησε μόνην καὶ ἄπορον μὲ τὰ δύο αὐτὰ ὄρφανά. Εἴμεθα λοιπὸν ἡναγκασμένοι νὰ καταρῦγωμεν εἰς τὸ πτωχοκομεῖον, διότι ἐγὼ, ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀσθενείας μου, δὲν ἠδυνάμην νὰ χρησιμεύσω οὔτε εἰς ἐμαυτήν, οὔτε εἰς τὰ δυστυχῆ αὐτὰ πλάσματα. Ἡ ἀμηχανία μου ἐγνώσθη εἰς ἄπασαν τὴν οἰκίαν, καὶ τὸ ἐσπέρας ἤκουσα τὴν θύραν μου νὰ κρούσῃ καὶ εἶδα εἰσελθοῦσαν τὴν Μαρίαν.

— Μαργαρίτα μου, μὲ εἶπε, καὶ ἐγὼ ἔχασα τὴν μητέρα μου πρὸ τριῶν μηνῶν. Εἶμαι μόνη, ὀλομόναχη εἰς τὸν κόσμον! Ἐλα μὲ τὰ δύο αὐτὰ τέκνα νὰ ἀποτελέσετε εἰς τὸ ἐξῆς τὴν οἰκογένειάν μου.

Καὶ ἔκτοτε, κύριέ μου, συζῶμεν μετ' αὐτῆς. Κατὰ δυστυχίαν, καὶ τοῦτο μὲ θλίβει εἰς ὑπερβολὴν, ἡ γενναία αὕτη κόρη, ἂν καὶ ἐργαζομένη νυχθημερόν διὰ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὸ βῆρος τὸ ὁποῖον ἀνέλαβε, δὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ τοῦτο· ὥστε ἀναγκάζεται κατὰ μῆνα νὰ δαπανᾷ μικρὸν τι μέρος τοῦ κεφαλαίου τῶν 15,000 φράγκων, τὸ ὁποῖον τὴν κατέλιπεν ἡ μήτηρ τῆς. Ἄν ἤμην μόνη, ἤθελα φύγει πρὸ καιροῦ, διὰ νὰ μὴ καταστρέψω τὴν εὐεργέτιν μου· ἀλλὰ τὰ δύο αὐτὰ τέκνα μὲ κρατοῦσι καὶ μὲ ἀπελπίζουσι· διότι πρέπει νὰ τὰ φέρω εἰς τὸ πτωχοκομεῖον, κύριέ μου!

... εἰς τὸ πτωχοκομεῖον τὰ τέκνα τῆς κόρης μου!

Ἡ Μαρία, ἐνόσφ' ἔλεγεν αὐτὰ ἡ Μαργαρίτα, ἔσπεκε κυττάζουσα κατὰ γῆς, ἐντρεπομένη καὶ τεταραγμένη, ὡς ἂν εἶχεν ἀποκαλυφθῆ καμμία κακὴ αὐτῆς πράξις.

— Ἡμὴν ὄρφανὴ δὲν ἠδυνάμην νὰ μένω μόνη, χωρὶς κανένα ἄνθρωπον, ὅστις νὰ μὲ προστατεύῃ καὶ νὰ μὲ ἀγαθᾶ, διέκοψε δικαιολογουμένη τρόπον τινά. Ἡ Μαργαρίτα μὲ ἐπιτηρεῖ, τὰ τέκνα τῆς μὲ ἀγαποῦν· δὲν ὀρεῖλω λοιπὸν εἰς αὐτοὺς εὐγνωμοσύνην, κύριέ μου;

— Εἶται καλὴ καὶ ἀγαθὴ κόρη, Μαρία μου. εἶπεν οὕτως μὲ κατάνυξιν. Εἶται ἀξία τῆς ἀγάπης παντὸς τιμίου ἀθρώπου· καὶ τὸ κατ' ἐμὲ, διὰ νὰ σὲ ἀποδείξω πόσον σε ἀγαπῶ . . . θέλω σὲ ἐπιπλήξει. Ναί, θέλω σὲ ἐπιπλήξει! Ἄκουσέ με, κόρη μου, δὲν πρέπει

νὰ ταξειδεύῃς μόνη τοιουτοτρόπως διὰ τῶν δημοσίων ἀμαξῶν.

— Κύριέ μου, τὸν διέκοψεν ἡ Μαργαρίτα, ἡ Μαρία μας ὑπῆγε καὶ ἐργάσθη, ἐπὶ ὀκτῶ ἡμέρας, ὡς ῥάπτρια, διότι τοῦτο εἶναι τὸ ἐπάγγελμά τῆς, παρὰ τῆ προστατίδι αὐτῆς, Κρ. Δ. . .

— Καλὸν τοῦτο· ἀλλ' ἐνθυμήσου, Μαρία μου, ὅτι δὲν πρέπει νὰ συνάπτῃς ὀμιλίαν μὲ ὀδοιπόρους τοὺς ὀποῖους δὲν γνωρίζεις· ἔτι ἀκόμη ὀλιγώτερον πρέπει νὰ κατασκευάζῃς μετ' αὐτῶν ἀνθοδέσμας· ὅτι τελευταῖον νέα κόρη δὲν πρέπει νὰ δέχεται νὰ τὴν φέρῃ ἐφ' ἀμάξης ξένος ἄνθρωπος εἰς τὸ κατάλυμά τῆς. Σήμερον συνέπεσε νὰ ἀπιντήθῃς ἄνθρωπον, εἰς ὃν, θεία χάριτι, ἡ καλλονὴ καὶ ἡ ἀθωότης σου ἐνέπνευσαν τὸν θαυμασμόν καὶ τὸ σέβας τὰ ὁποῖα αἰσθάνεται τις πρὸς τοὺς ἀγγέλους. Πολλοὶ ἄλλοι ὅμως ἠδύναντο νὰ καταχρασθῶσι τὴν ἀπλότητά σου. Σὲ συμβουλεύω λοιπὸν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἦται προσεκτικὴ καὶ σιωπηλὴ εἰς τὰς δημοσίας ἀμάξας καὶ νὰ προτιμᾷς μᾶλλον νὰ βραχῆ ὁ κομψὸς κεκρύφαλός σου, παρὰ νὰ δέχεται εἰς τὸ κατάλυμά σου κανένα ξένον.

Τώρα, εἰς ἀμοιβὴν τοῦ μαθήματός μου, ἄφες με νὰ ἀσπασθῶ τὸ καθαρὸν μέτωπόν σου καὶ νὰ φιλήσω τὰς φαιδράς παρειάς τῶν δύο αὐτῶν χαριεστατῶν κορασιῶν, τὰ ὁποῖα σὲ ὀνομαζοῦσι μητέρα των.

Ἐπιθέσας δὲ ελαφρῶς τὰ χεῖλη του εἰς τὸ μέτωπον τῆς Μαρίας, ἔβαλε μὲ τρόπον ἀπαρατήρητον δύο φλωρία εἰς τὰς χεῖρας τῶν τέκνων, τὰ ὁποῖα ἐπῆρεν εἰς τὰ γόνατά του καὶ ἀπῆλθε χωρὶς νὰ εἶπῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

— Ἰδοὺ καλὸς καὶ ἀγαθὸς ἄνθρωπος, εἶπεν ἡ Μαρία.

— Ἀπόψε θέλωμεν προσευχηθῆ ὑπὲρ αὐτοῦ, προσέθεσεν ἡ Μαργαρίτα, διότι σ' ἔδωκε φρονίμους συμβουλὰς, τέκνον μου.

Ἡ Μαρία ἠλπίζεν ὅτι θέλει ἰδεῖ πάλιν τὸν ξένον ἐκεῖνον, τὸν ἀναδειχθέντα τοσοῦτον πρὸς αὐτὴν εὐμενῆ. Ἀλλὰ παρήλθον ὀκτῶ μῆνες χωρὶς νὰ ἐπανέλθῃ, οἱ δὲ ὀκτῶ οὗτοι μῆνες ὑπῆρξαν ὀλιβερῶτατοι διὰ τὴν νέαν κόρη! Ἐντὸς τοῦ μακροῦ αὐτοῦ διαστήματος, ἔγυσε τόσα σχεδὸν δάκρυα, ὅσα καὶ εἰς τὰς πικρὰς ἡμέρας καθ' ἃς εἶχεν ἰδεῖ βραδέως φθίνουσαν τὴν μητέρα τῆς. Πρῶτον ἠθρήνησεν ἡ γραῖα Μαργαρίτα, ἔπειτα ἦλθεν ἡ σειρά τῶν δύο παιδῶν. Ἡ Μαρία ἠναγκάσθη νὰ ἐπαρκῆ εἰς θεραπείαν καὶ τῶν τριῶν αὐτῶν ἀσθενῶν, μὴ μακρονομένη ἀπὸ τὴν κλίνην των, οὔτε νύκτα οὔτε ἡμέραν ὥστε ὅταν ὁ Θεὸς ἠδύόχησε νὰ παύσῃ τὴν δεινὴν αὐτὴν δοκιμασίαν, ὅταν ἡ γραῖα καὶ οἱ δύο παῖδες ἤρχισαν συγχρόνως σχεδὸν ν' ἀναλαμβάνωσι, τὰ ἄλλοτε τοσοῦτον ῥοδόχροα χεῖλη τῆς Μαρίας δὲν ἔσωζον οὐδὲ ἔγχος τῆς θαυμαστῆς αὐτῶν φαιδρότητος· ἀλλὰ ὠχρὰ, κάτισχνος ὑπὸ τῆς ἀγρυπνίας, τοῦ κόπου καὶ τῆς ἀνηυχίας, ἐφαίνετο γηράτασα πέντε ἢ ἕξ ἔτη. Ἀπὸ τὰ πλάσματα τῆς νεανικῆς φαντασίας μετέβη αἴφνης εἰς τὰ πράγματα τοῦ θετικοῦ βίου, καὶ θεωροῦσα τὰ πράγματα ταῦτα σπουδαίως, μήτηρ δὲ καταντήσασα πρὶν παύσῃ τοῦ νὰ ἦναι νέα κόρη, ἐγνώρισεν ἀπάσας τῆς μητρικῆς στοργῆς τὰς πικρίας. Ἄλλοτε μειδίαμα εὐτυχίας ἱλάρυνε

τὰ χεῖλη τῶν ἀνθρώπων ὅσοι τὴν ἀπῆντων, φέρουσαν τὸ λαμπρὸν τῆς ἀθωότητος καὶ καλλονῆς διαδήμα. Ἦδη δὲ οἱ ἄνθρωποι ἤσθάνοντο ἐν ἑαυτοῖς μυστηριώδη τινα κατάνυξιν, βλέποντες τὴν μελαγχολικὴν αὐτῆς καρτερίαν καὶ τὴν ἡμερον σταθερότητα.

Ἄμα ἐξέλιπεν ἀπὸ τῆς οἰκίας ἐκείνης ἡ ἀσθένεια καὶ ἡ ἀνησυχία, ἀνάγκη ἐγένετο νὰ ἐπανέλθῃ ἡ τάξις καὶ ἡ ἐργασία. Ὁ ἰατρός καὶ ὁ φαρμακοπώλης ἐκολλώσαν πολὺ τὸ μικρὸν κεφάλαιον τὸ καταλειφθὲν εἰς τὴν Μαρίαν ὑπὸ τῆς μητρὸς τῆς· ἔθεν αὐτὴ ἐπανέλαβε τὰς ἐργασίας τῆς μετὰ ζήλου, διὰ νὰ μὴ ἀναγκασθῇ ποῦ λοιποῦ νὰ καταρύγῃ εἰς αὐτὸ.

Μίαν δὲ πρωΐαν, καθ' ἣν, περιστοιχισμένη ὑπὸ τῶν δύο παιδῶν, τὰς ἐδίδασκε νὰ βράπτωσι, βράπτουσα συγχρόνως καὶ αὐτὴ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ἤκουσεν αἰφνης τὴν γραῖαν Μαργαρίταν ἀνακράζουσαν ὑπὸ χαρᾶς καὶ ἀπορίας.

— Ὑμεῖς εἴσθε, κύριέ μου! ἔλεγε· δὲν μᾶς ἐλησμονήσατε λοιπὸν ὅπως διόλου!

Καὶ ἀνοιχθείσης τῆς θύρας, εἰσῆλθεν εἰς τὸ μικρὸν δωμάτιον ὁ μυστηριώδης τῆς οἰκογενείας ταύτης φίλος, φέρων στολὴν τὴν ὁποίαν ἡ Μαρία δὲν ἐγνώριζε, καὶ πολλὰ λαμπρὰ παράσημα εἰς τὸ στήθος του.

— Ἐνόμιζα ὅτι δὲν ἔχετε πλέον εἰς τὴν μνήμην σας τὴν μαθήτριά σας, κύριέ μου, εἶπε μειδιῶσα ἡ νέα.

— Ἐξεναντίας, κόρη μου, δὲν ἔπαυσα νὰ φροντίζω περὶ σοῦ, καὶ ἐλπίζω νὰ σὲ τὸ ἀποδείξω μετ' ὀλίγον. Ἐπιθυμῶ νὰ ἔλθῃς ἀμέσως μαζί μου. Σὺ γυριστοῦ ὅσον ἐνδέχεται καλῆτερα διὰ νὰ μὲ συνοδεύτῃς.

— Καὶ ποῦ θέλετε νὰ μὲ ὑπάγετε, κύριέ μου;

— Αὐτὸ τὸ ἤξεύρω ἐγώ. Σπεῦτε μόνον, ἐντὸς δέκα λεπτῶν πρέπει νὰ στολισθῆς καὶ νὰ γίνῃς ἄγγελος. Ὁ μικρὸς κεκρύφαλος μὲ τὰς ποικίλας αὐτοῦ ταινίας, ἡ ῥοδόχρους ἐσθῆς, τὸ μαῦρον περίζωμα καὶ αἱ κομψαὶ ἐκείναι ἐμβάδες· σὴν ἀκόμη;

— Ἄ! κύριέ μου, δὲν τὰ ἐφόρεσα πλέον ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν σὰς ἀπῆντησα, καὶ δὲν τὰ ἐξήγαγον ἀπὸ τῆς σκευοθήκης αὐτῆς.

— Τόσῳ καλῆτερα! Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐνδυμασία τὴν ὁποίαν ἐπιθυμῶ νὰ φορέσῃς. Ἀρχισε λοιπὸν ἀμέσως, τέκνον μου! Σὲ εἶπα ὅτι σὲ δίδω δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας, ἄκουσε; ὄχι περισσότερα.

Ἐξήγαγε δὲ ἀπὸ τοῦ κόλπου του σάκκον περιέχοντα ζαχαρικά, τὰ διένειμεν εἰς τὰ δύο κοράσια καὶ ἤρχισε νὰ ἐξετάζῃ μὲ σοβαρότητα πόσον προώδευσαν εἰς τὴν δύσκολον ἐπιστήμην τῆς ἀναγνώσεως. Τὰ ποινὰ παιδάκια ἦσαν κατ' ἀρχὰς ὀλίγον ἐντροπαλά, ἀλλὰ ἐπὶ τέλους οἰκειώθησαν τοσοῦτον μὲ τὸν κύριον ἐκείνον, ὥστε ἐπαίζον μὲ τὸν πλόν του καὶ ἐπῆδων εἰς τὰ γόνυτά του, ὅτε ἡ Μαρία εἰσῆλθε τοῦ στολιστηρίου τῆς (cabinet de toilette) ἀπλούστατα, ἀλλὰ χαριέστατα συγυρισμένη.

— Εἶσαι τῶνόντι καθὼς σὲ ἤθελα, τὴν εἶπεν ὁ ξένος. Φίλησε τῶρα τὰ παιδάκια σου καὶ τὴν Μαργαρίταν, διότι δὲν θέλω σὲ ἐπαναφέρει ἀπόψε εἰμὴ ἐξώρας ὀπωροῦν.

Ἐπρότεινε δὲ εἰς αὐτὴν τὸν βραχίονά του, ἐπὶ τοῦ

ὁποίου ἡ Μαρία ἐστηρίχθη μετὰ πολλῆς συστολῆς· καὶ ὅταν κατέβησαν τὴν κλίμακα, ἡ νέα εἶδεν ὅτι τοὺς περιέμενε παρὰ τὴν πύλην ἄμαξα, ὄχι ὅμως πλέον ἄμαξα δημοσία, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀναπαυτικῶν καὶ κομψῶν ἐκείνων, τὰς ὁποίας μεταχειρίζονται οἱ πλούσιοι ἄνθρωποι. Ἡ ἄμαξα, διελθοῦσα δρομαίως τὰς λαμπροτέρας τῶν Παρισίων ὁδοὺς, εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Ἀκαδημίας καὶ ἐστάθη ἐκεῖ· ὁ δὲ ὁδηγὸς τῆς Μαρίας, προτείνας εἰς αὐτὴν τὴν δεξιάν, ἀνέβη μετ' αὐτῆς κρυπτὴν τινα κλίμακα· καὶ, ἀνοιχθείσης αἰφνιδίως μικρᾶς τινος θύρας, ἡ νέα κόρη εὐρέθη ἐν μέσῳ πολυκρίθμου καὶ λαμπρᾶς συνελεύσεως. Ὅλων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐστράφησαν συγχρόνως ἐπὶ τοῦ συνοδεύοντος αὐτὴν ἀνδρός καὶ ἐπὶ τῆς Μαρίας· αὐτὴ δὲ ἠσθάνθη ἑαυτὴν σφοδρῶς συγκινηθεῖσαν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἐγέμισαν δάκρυα.

— Κόρη μου, τὴν εἶπεν ὁ προστάτης τῆς, ὑπάρχει ἐντὸς τῆς συνελεύσεως αὐτῆς γυνὴ ἐπιθυμοῦσα πολὺ νὰ σὲ γνωρίσῃ· εἶναι δὲ ἡ σύζυγός μου, ἔλα νὰ σὲ βάλω πλησίον τῆς.

Καὶ ὠδήγησε τὴν νέαν πρὸς γυναῖκά τινα εὐγενεστάτην καὶ ἀγαθωτάτην, ἣτις ὑπεδέχθη τὴν νέαν ἐκείνην μὲ μητρικὴν φιλοφροσύνην, καὶ ἔλαβε τὴν χεῖρα αὐτῆς εἰς τὰς χεῖράς τῆς. Τότε ἠκούσθη φωνὴ λέγουσα·

— Ἡ συνεδρίασις ἄρχεται.

Πολλοὶ δὲ ἄνδρες, περιβεβλημένοι στολὴν ὁμοίαν ἐκείνης τὴν ὁποίαν ἐφόρει ὁ φίλος τῆς Μαρίας, ἐκάθησαν περὶ μεγάλην τράπεζαν, καὶ εἰς ἕξ αὐτῶν ἐξεφώνησε λόγον ἱστορήσαντα γενναίας καὶ ἀγαθὰς πράξεις.

« Ἐνομίσαμεν πρέπον, εἶπε, νὰ ἐπισφραγίσωμεν τὴν σειρὰν ταύτην τῶν καλοκαγαθῶν καὶ ἐναρέτων πράξεων, φέροντες εἰς γνῶσιν ὑμῶν τὴν ἀφελῆ ἀφοσίωσιν νέας ὀρφανῆς, ἣτις ἀνέλαβε νὰ γίνῃ μῆτηρ δύο ἄλλων ὀρφανῶν, καὶ θυγάτηρ ἑβδομηκοντοῦτιδος γραίας. Διὰ νὰ βοηθήσῃ αὐτὴν, διὰ νὰ μὴ χωρισθῇ ἀπ' αὐτῆς, ὄχι μόνον ἐργάζετο νυκθημερὸν, ἀλλὰ δὲν ἐδίστασε νὰ θυσιάσῃ μέρος τοῦ μικροῦ κληρονομηματος τὸ ὁποῖον κατέλειπεν αὐτῇ ἡ μῆτηρ τῆς· τελευταῖον ἀπὸ ἕξ ἡδὴ μηνῶν, ὁ θεὸς ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ ἐτι μᾶλλον τὴν καρτερίαν τῆς νέας ἐκείνης κόρης· ἀπασα ἡ παρ' αὐτῆς εἰσποιηθεῖσα οἰκογένεια ἐνόσησεν· ἡ δὲ ὀρφανὴ ἐξῆντησε τὰς δυνάμεις, τὴν υγίαν καὶ τοὺς πόρους τῆς διὰ νὰ περιποιηθῇ τοὺς ἀσθενεῖς τῆς, καὶ δὲν ἀπελπίσθη ἀπὸ τὴν μακρὰν ταύτην καὶ ἐναγώνιον συμφορὰν. Ὅθεν, κύριοί μου, ἐπὶ τῇ συστάσει τοῦ περιφανοῦς ἡμῶν συναδέλφου, Γεωργίου Κυβιέρου, θαρρῶντως προτεινομεν ὑμῖν νὰ ἀποδώσετε βραβεῖον τρισχιλίων φράγκων εἰς τὴν Μαρίαν. »

Χειροκροτήεις ἀντήχησαν καθ' ἄπασαν τὴν αἰθουσαν· ὅλοι ἠγέρθησαν διὰ νὰ ἰδῶσι τὴν νέαν κόρην καὶ αἱ γυναῖκες ἐβρίψαν εἰς αὐτὴν τὰς ἀνθοδέσμας των! Ἐνῶ δὲ ἐκείνη, θακρῶσα ὑπὸ κατανύξεως, ἐνόμιζεν ὅτι ὄνειρον εἶναι τὰ ὀρώμενα καὶ ἀκουόμενα, ὁ μέγας φυσιολόγος, λαβὼν αὐτὴν ἀπὸ τὴν χεῖρα, τὴν ὠδήγησεν εἰς τὸν πρόεδρον, ὅστις ἐπρόσφερεν εἰς αὐτὴν τὸ βραβεῖον, τοῦ ὁποίου τοσοῦτον ἀνεδείχθη ἀξία.

— Ὁ κύριέ μου, εἶπεν, ὅπως με κατεστήσατε εὐτυχῆ!

— Κόρη μου, ἀπήντησεν ὁ μέγας ἀνὴρ, αὕτη ἡ ἡμέρα εἶναι μίξ τῶν ὤρασιόν σου τῆς ζωῆς μου!

Περαιωθείτης τῆς τελετῆς, ὁ Κυβιέρος παρέλαβεν εἰς τὴν οἰκίαν του τὴν χαριστάτην κόρην, ἣτις ἐγευματίσεν μετὰ τῆς οἰκογενείας του· τὸ δ' ἐσπέρας, ἐνῶ ἐμελλε νὰ ἀπέλθῃ ἐκεῖνη, τὴν ἐνεχείρισε μικρὸν πρᾶσινον χαρτοφυλάκιον, εἰπών·

— Ἐδαπάνησας πέντε χιλιάδας φράγκων ἐκ τῶν δεκαπέντε χιλιάδων τὰς ὁποίας σὲ κατέλιπεν ἡ μήτηρ σου ἢ σύζυγος τοῦ διαδόχου τῆς βασιλείας, μετέφερότισε νὰ σὲ ἀποδώσω τὸ ποσὸν αὐτὸ, ἐκτός δὲ τούτου, θέλεις εὖρει ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ καὶ διάταγμα, δι' οὗ σὲ προσδιορίζεται ἐτήσια σύνταξις χιλίων διακοσίων φράγκων ἀπὸ τοῦ ἰδιαίτερου Βασιλικῆς ταμείου. Βλέπεις, Μαρία μου, ὅτι ἡ φιλοπονία, ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἐλεημοσύνη δὲν μένουσιν ἀβράβευτοι. Ὑπάγε τώρα καὶ μὴ λησμονῆς νὰ ἔρχεται κατὰ πᾶσαν δεκάτην πέμτην ἡμέραν, τὴν κυριακὴν, ἐδῶ διὰ νὰ γευματίσῃς μετὰ τὴν κόρην μου, μετὰ τὴν γυναῖκά μου καὶ μετὰ ἐμέ.

Σὰς ἀρίων νὰ φαντασθῆτε τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐτυχίαν τὴν ὁποίαν ἔφερον ἡ Μαρία οἰκάδε! ποῖσι εὐλογίαι ἐξῆλθον ἀπὸ τῶν γηραιῶν χειλέων τῆς Μαργαρίτας, καὶ μετὰ πόσῃ εὐλάβειαν ἅπαντα ἡ εὐτυχὴς αὕτη οἰκογένεια προσυχῆθη τὸ ἐσπέρας εἰς τὸν Θεόν!

Τὴν δ' ἐπιούσαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἣτις ἐφαίνετο ἀκόμη ὄνειρον εἰς τὴν Μαρίαν, ἡ νέα αὕτη κόρη ἐργάζετο πλησίον τοῦ παραθύρου της· ἀλλὰ, χωρὶς νὰ θέλῃ, ἡ ἀνάμνησις ὧν ὅσα τὴν συνέβησαν τὴν προτεραίαν ἔφερε πολλὰς εἰς τὴν ἐργασίαν της διακοπὰς, καὶ ὁ νοῦς της ἐπλανᾶτο εἰς μακρὰς καὶ ἠδύαις σκέψεις, ὅτε αἴφνης οἱ ὀφθαλμοὶ της, ὅστινες περιήγοντο ἀσκόπως τῆδε κίεσις, προσηλώθησαν εἰς τὴν ἀντικρὺ οἰκίαν. Διότι ἐξήρχοντο ἀπὸ αὐτῆς ἱερεῖς ἀπάγοντες νεκρὸν, κατόπιν δὲ ὠδευε νέος τις θρηῶν ἀπαρηγόρητα! . . . Ὁ δυστυχὴς παρέπεμπε τὴν μητέρα του εἰς τὸν τάρον. Ἡ Μαρία δὲν εἰμπόρευε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά της, καθότι ἠσθάνθη οἶκτον καὶ συμπάθειαν πρὸς τὴν θλίψιν τοῦ νέου ἐκείνου, ἐθυμηθεῖσα τὴν ἡμέραν καθ' ἣν εἶχεν ἴδει καὶ αὐτὴ ἀπαγόμενον τὸν νεκρὸν τῆς μητρός της.

Εἴτε ἐκ τύχης, εἴτε διότι ὁ Θεὸς τὸ ἠθέλησεν οὕτω, ὁ νέος ὑψώσας τὴν κεφαλὴν εἶδε τὰ δάκρυα τῆς νέας καὶ ἐνόησεν ὅτι τὸν λυπεῖται· ἡ δὲ ἀπροσδόκητος αὕτη συμπάθεια, κατέστησεν ὀλιγώτερον ἀρόρητον τὴν ἀδυσώπητον αὐτοῦ θλίψιν, διότι ἐστοχάσθη ὅτι δὲν εἶναι ὅλως διόλου ἐγκαταλελειμμένος ἐπὶ τῆς γῆς.

Τὴν ἐσπέρας, ὅταν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἔρημον δωμάτιόν του, ὅπου δὲ, εἶρε πλέον τὴν μητέρα του, ἀνοιξε τὸ παράθυρον καὶ ἀρεῖτε νὰ κυττάξῃ τὴν Μαρίαν, ἣτις ἐργάζετο, φωτιζομένη ὑπὸ φανοῦ καὶ ἔχουσα περὶ αὐτὴν τὰ τέκνα της καὶ τὴν Μαργαρίταν.

Μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς μηνός, ὁ Κυβιέρος ἦλθε νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν προστατευομένην του. Ἐξερχόμενον δὲ,

νέος τις εὐειδῆς καὶ μελανέμων τὸν περιέμενε πλησίον τῆς ἀμάξης του.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριέ μου, εἶπεν, ἀλλὰ ἤθελον νὰ ἀξιωθῶ τῆς τιμῆς τοῦ νὰ σὰς διηγήσω περὶ ὑποθέσεώς τινος ἀρορώσης τὴν κυρίαν Μαρίαν.

Ὁ Κυβιέρος τὸν εἶπε ν' ἀναβῆ εἰς τὴν ἀμαξίαν του καὶ νὰ καθῆται πλησίον του. Ὁ δὲ νέος τὸν διηγήθη ὅτι ὀνομάζεται Φίλιππος Τ . . . , ὅτι εἶναι ἐργάτης εἰς ἓν τυπογραφεῖον, ὅτι ἠγάπα τὴν Κ^α Μαρίαν καὶ ὅτι ἤθελε νὰ τὴν νυμφευθῇ.

— Δὲν εἶμαι ὅλως διόλου ἄπορος, εἶπεν, ἔχω μικρὰν πρόσδον χιλίων φράγκων καὶ κερδίζω ἀπὸ τῆς ἐργασίας μου ἑπτὰ φράγκα τὴν ἡμέραν. Τελευταῖον, διάγω βίον χρηστὸν καὶ δὲν στεροῦμαι ἀνατροφῆς. Ἡ Κ^α Μαρία θέλει ζῆτει εὐτυχῆς μαζί μου· τοῦλάχιστον θέλω προσπαθῆται παντὶ σθένει νὰ τὴν καταστήσω εὐτυχῆ.

Ὁ Κυβιέρος, ἐκανεθὼν εἰς τὴν Μαρίαν,

— Νέος τις, τὴν εἶπεν, ὁ καταντικρὺ τῆς οἰκίας τοῦ γείτων, μ' ἐλάλησε τώρα περὶ σοῦ.

Λαμπρὸν δ' ἐρόθημα ἐκάλυψε τὰς παρειὰς τῆς νέας κόρης.

— Ἴδου καλὸς δι' αὐτὸν οἰωνός, ἐπρόσθεσεν ὁ φυσιολόγος· εἶναι περιττὸν νὰ προσθέσω ὅτι σὲ ἀγαπᾷ καὶ ὅτι ζητεῖ νὰ σὲ νυμφευθῇ.

— Φίλιππε προστάτα μου, ἀπήντησεν ἡ Μαρία, συνελθοῦσα ἀπὸ τὴν ταρχήνην της, μετὰ στιγμιαίαν σιωπὴν, ἡ πρότασις ἀνθρώπου τιμίου, ὅστις ζητεῖ νὰ με καταστήτῃ σύζυγόν του, καὶ ζητεῖ τοῦτο δι' ὑμῶν, εἶναι βεβαίως ἐντιμοτάτη δι' ἐμέ. Πλὴν πρὶν ἀπαντήσω, δεῖλω νὰ σὰς δώσω ἐξηγήσεις τινὰς, ἢ μᾶλλον, ἀροῦ με ἀκούετε, θέλετε ὑμεῖς ἀπαντῆσαι ἀντ' ἐμοῦ.

Ὁ πατήρ μου ἀνῆκεν εἰς μικρὰν ἐμπορικὴν οἰκογένειαν, ἡ δὲ μήτηρ μου ἦτο κληρονόμος ἐνδόξου ὀνόματος, ὥστε ὁ γάμος αὐτῶν ἐτελέσθη παρὰ τὴν ἀμοιβίαν τῶν γονέων θέλησιν. Ἐντεῦθεν οἱ δύο ἐκεῖνοι δυστυχεῖς ἔπαθον πολλὰς θλίψεις καὶ πικρὰς δοκιμασίας, εἰς τὰς ὁποίας ἀμφοτέροι ὑπέκυψαν· καὶ ἰδοὺ διατὶ εἶμαι ὀρφανὴ καὶ μόνη εἰς τὸν κόσμον! Ἀλλὰ, καὶ ἐγκαταλελειμμένη καὶ πτωχὴ, δισταζῶ, κύριέ μου, νὰ ὑπανδρευθῶ ἀπλοῦν ἐργάτην. Ἐάν δὲν ἔχω δίκαιον, θέλω ὑπερникῆται τὸν δισταγμὸν μου αὐτόν. Εἰπέτε με, τί με συμβουλεύετε;

— Θέλω ἐπαναλάβει κατὰ λέξιν τὴν συνομιλίαν μας εἰς τὸν Φίλιππον· καὶ αὐτὸς ἄς ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ ζητήματος.

Ὑπῆγε δὲ τῶνδ'· καὶ διηγήθη ταῦτα πάντα εἰς τὸν νέον, ὅστις τὸν ἤκουσε κεκυφώς.

— Τί ἀποφασίζεις λοιπόν;

— Κύριέ μου, ἀπήντησεν ὁ Φίλιππος, παρακαλέσατε τὴν Κ^α Μαρίαν, νὰ προσμεῖνῃ δύο ἔτη, πρὶν σκεφθῇ περὶ ἄλλου γάμου. Τὴν ζητῶ τὴν χάριν ταύτην, ἐν ὀνόματι τῆς μητρός μου καὶ τῆς ἐδικῆς τῆς μητρός, αἵτινες ἀμφοτέραι μᾶς θεωροῦσιν ἀπὸ τὸν οὐρανόν. Ἐντὸς τοῦ διαστήματος τούτου θέλω ἀποκτῆσαι κοινωνικὴν θέσιν ἀξίαν αὐτῆς.

Ὁ Κυβιέρος ἀνέβη πάλιν τὰ τέσσαρα πατώματα

τοῦ καταλύματος τῆς Μαρίας καὶ ἔφερον εἰς αὐτὴν τὴν ἀπάντησιν τοῦ νέου.

— Τώρα, κύριέ μου, εἶπεν αὐτῇ, ἀφοῦ ἐσκέφθη μικρὸν, θέλω ὑπάγει μόνη μου νὰ δώσω τὴν ἀπάντησιν μου εἰς τὸν Κον Φίλιππον. Ἡ δὲν νομίζετε τῶντι ὅτι θέλω κάμει καλὰ νὰ δεχθῶ τὴν προστασίαν τὴν ὁποίαν με προτείνει ἄνθρωπος ἔχων τοσοῦτον εὐγενῆ καρδίαν;

Ἡ Μαργαρίτα ὑπῆγε νὰ εἰπῇ εἰς τὸν Φίλιππον νὰ προσέλθῃ.

— Κύριέ μου, τὸν εἶπεν ὁ Κυβιέρος, ἰδοὺ ἡ ἀρραβωνιαστικὴ σας. Ὁ Φίλιππος δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα ἐπλήρουν τὰ βλέφαρά του, καὶ τοὺς εὐφροσύνους ὁλολυγμούς, οἵτινες ἐπέεζον τὸ στήθος του.

Μετὰ τρεῖς δὲ μῆνας, ὁ γάμος ἐπανυγυρίσθη ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Κυβιέρου. Καὶ σήμερον ὁ Φίλιππος εἶναι εἰς τῶν ὀνομαστοτέρων καὶ πλουσιωτέρων τῆς Γαλλίας τυπογράφων. Ἡ Μαρία τὸν συνέδραμε πολὺ εἰς τοὺς εὐγενεῖς ἀγῶνας τοὺς ὁποίους κατέβαλε πρὸς ἀπόκτησιν τῆς περιουσίας ἐκείνης. Εἰς δὲ τὴν αἰθουσαν τῆς γυναικὸς αὐτῆς ὑπάρχει λιθίνη τοῦ Κυβιέρου προτομὴ καὶ ἀνθοδέσμη μαραμμένη. Ἐἶναι ἄρα γε ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν, ὅτι οὐδέποτε κυττάζει ἄνευ ζωηρᾶς συγκινήσεως τὴν προτομὴν ἐκείνην καὶ τὴν ἀνθοδέσμη;

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ.

ΠΕΡΙ ΟΒΕΛΙΣΚΟΥ ΚΑΙ ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΩΝ.

(Ἰδε Φι. Λ. 25.)

Ἀμφιβάλλομεν ἂν μετὰ τὰ προεκτεθέντα περὶ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Πελασγικῶν χειρογράφων, μένωσι πολλοὶ ἀναγνώσται ἔχοντες βοηθείας ἀνάγκη ὅπως ἐκτιμήσωσι καὶ τὰ περὶ ἐξηγήσεως τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Αἰγυπτιακοῦ Ὀβελίσκου ἐν τῷ ἀριθμῷ τῆς 20 Ἰανουαρίου 1851 τοῦ Τηλεγράφου τοῦ Βοσπόρου δημοσιευόμενα· καὶ φοβούμεθα μὴ φανῶμεν οὐ μόνον περιττολογοῦντες, ἀλλὰ καὶ ἀξιοίμεμποι προσέτι καθ' ὅσον ἐνδιατρίβοντες εἰς τὰ περὶ ὧν δὲν ὑπάρχει ὁ ἀμφιβάλλων. Καὶ ὅμως ἀκαῆ προσαγαγόντες τὸ ποτῆριον εἰς τὴν χεῖρα, ὅτ' αὐτὸ πίνωμεν μέχρι τῆς ἐσχάτης ἰλύος του. Τὴν διατριβὴν ἣν ἐδέχθη νὰ καταχωρήσῃ ὁ Τηλεγράφος, ὁ πανευδαίμων θνητὸς εἰς οὐ τὰς χεῖρας, ἀλλὰ κατὰ παράδειγμα συμπτῶσιν, περιτλῶν τόσα τεράστια χειρογράφα, ὧν ἐν καὶ μόνον ἤρκει ὅπως δοξάσῃ τὸν αἰῶνα ἐν ᾧ εὐρέθη καὶ τὸ ἔθνος παρ' ᾧ διατηρεῖται, ὧν ἕκαστον εἶναι μυριοβίβλου βιβλιοθήκης ἀντάξιον, αὐτὸς κέκτηται καὶ οὐχὶ ἔν, ἀλλὰ ἐπὶ διάφορα ἀρχαῖα συγγράμματα, περὶ Ἱερογλυφικῶν πραγματευόμενα. Ταῦτα πάντα ἐξεστῆσιν ὀδισκότητος αὐτῶν ἐπὶ δεκαετίαν ὀλίγη, καὶ ἐγένετο κύριοις τῆς τῶν Ἱερογλυφικῶν γνώσεως, ὥστε καὶ ἄγε' οὕτως (τῶν χειρο-

γράφων) δύνασθαι σήμερον διεξηγηθεῖσαι πᾶσαν Ἱερογλυφικὴν γραφὴν ἀλανθάστως, καὶ οὕτως ἀνέγνω τὸν Ὀβελίσκον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλανθάστως καὶ χωρὶς οὐδεμιᾶς ἀπορίας, ἢ, ἂν τῷ μὲν ἀπορία ἀκόμη, αὐτὴ μόνον εἶναι ποῦ κρυβήσονται τοῦ λοιποῦ οἱ ματαιόσχολοι τῆς Δύσεως ἄνδρες, οἱ Σαρπολίοναι, καὶ οἱ Ῥοσελίται, καὶ οἱ Σεῦγφάρθοι, καὶ οἱ Λέτρονες· διότι οὔτε τις δύναται εἰπεῖν ἡμῖν τώρα ὅτι οἱ κόποι αὐτῶν καὶ τῶν ὁπαδῶν αὐτῶν οὐκ ἀπώλοντο ἐν τῇ ματαιοπορίᾳ αὐτῶν, οὔτε ὁ τῆς Ῥοσσέτης μέλας λίθος, οὐδὲ ὁ Φλαμίνιος ὀβελίσκος δύναται θεωρηθῆναι ὡς βράσις, καὶ τοῦ Ἑρμαπίωνος ἢ μεταφράσις εἶναι πλάνη.

Μὴ νομίσῃ δὲ τις ὅτι ἡ ἐκστῆσις τῶν ρηθέντων χειρογράφων ἦτον κατέρθωμα εὐκολον καὶ πάση διανοίᾳ ἐφικτόν. Δὲν γνωρίζομεν μὲν τὸν ὄγκον αὐτῶν, βιαζόμεθα ὅμως νὰ πιστεύσωμεν ὅτι, ἂν ὁ Ἀριανὸς σύγκριται ἐκ τρισκόντα τόμω, ταῦτα πρέπει νὰ συγκρίνεται τοῦλάχιστον ἐκ τρισχιλίων. Ἰδοὺ διατί: Ἡ μέθοδος τοῦ ἀναγινώσκειν τὰ Ἱερογλυφικὰ δὲν εἶναι ὁποῖαν τὴν λέγουσι τῶν ἀνδρῶν τῆς Δύσεως τὰ ἀρρήτητα ρήματα, ἀλλ' ἐντελῶς ἄλλη: Τὰ σημεῖα δὲν εἶναι φωνητικά, ὡς τὰ ἡμέτερα γράμματα, ἢ ἰδεογραφικά, ὧν δηλαδὴ ἕκαστον ἐμφαίνει ἐν πρᾶγμα ἢ μίαν ἰδέαν, ἀλλ', ἂν ἡ λέξις μᾶς ἐπιτρέπεται, ἐννοιογραφικά, δηλαδὴ ἕκαστον παριστᾷ μίαν ὁλόκληρον ἔννοιαν, ἢ μίαν φράσιν. Καὶ τί λέγω μίαν; δεκαεὶ ἀντὶ μιᾶς, κατὰ τὴν θέσιν καὶ τὰ συμπλέγματα. Καὶ μεγάλην μεταβολὴν λαμβάνει ἡ ἔννοια εἰς τὴν θαυμασίαν ταύτην γραφὴν ὡς ἐκ τῆς προσαλλήλου θέσεως τῶν σημείων καὶ τῆς προσοφαιρέσεως ἐνὸς ἐξ αὐτῶν. Οἷον ὅταν παρίσταται ἀνήρ, καὶ παρὰ τὴν κρήμη αὐτοῦ κάρθαρος καὶ ἐπὲρ τὸν κάρθαρον ὄφρις καὶ ἐπὶ τοῦ ὄφρος κύκλος, καὶ παρὰ τῷ ὄφρει πρῖων, καὶ ἐπὶ τῷ ὄφρει χεῖρ σκῆπτρον φέρουσα, τότε ἡ παράστασις σημαίνει: Ἐκρατύνθη ὁ ἀνὴρ ἐν τῷ σπέρματι αὐτοῦ. Ἄν ὅμως εἰς τὴν παράστασιν ταύτην προστεθῇ ὄφθαλμὸς, τότε σημαίνει: Καὶ ἠγάπησεν αὐτὸν ὁ παντεπόπτης, καὶ πάντα ἐδώρησατο αὐτῷ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, καὶ διεξήρανε τὴν γῆν τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ ἐμεγάλυνεν αὐτὸν ἐν κράτει καὶ δικαιοσύνῃ! Ἄν λοιπὸν ἕκαστον σημεῖον μεταβαλλόμενον ἐν ἐκάστῳ συμπλέγματι μετέβαλλε τὴν ἔννοιαν, ἔπεται ὅτι τόσα σημεῖα ἢ τοῦλάχιστον τόσα συμπλέγματα ὑπῆρχον ἐν τῇ γραπτῇ Ἱερογλυφικῇ γλώσσῃ, τόσα συμπλέγματα εἶχον νὰ ἐξηγήσωσιν οἱ συγγραφεῖς οὐς ἀνεκάλυψε καὶ ἀπεστήθισεν ὁ νέος ἐρμηνευτὴς τοῦ Ὀβελίσκου, ὅσας ἔννοιας δύναται νὰ ἐκφράσῃ ἡ γλώσσα. Τόσας δὲ ἔννοιας πᾶσα γλώσσα δύναται νὰ ἐκφράσῃ, ὅσους λογικοὺς συνδυασμοὺς ἐπιδέχονται αἱ λέξεις αὐτῆς· διότι καὶ μία λέξις ἐκφράζει ἔννοιαν, καὶ εἰκοσιεπτὰ ὡς εἶδαμεν εἰς τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα, καὶ ἕκατόν, καὶ χίλια. Ὅστις δὲ θέλει νὰ ἐννοήσῃ εἰς πόσας ἔννοιας δύναται νὰ συνδυασθῶσιν αἱ λέξεις γλώσσης τινός, ἅς ἐνθυμηθῇ ὅτι τὰ εἰκοσιτέσσαρα μόνον γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου δύναται κατὰ μαθηματικούς ὑπολογισμούς νὰ συνδυασθῶσι κατὰ ἑξακοσίας χιλιάδας τρισεκατομμύρια,

ὥστε ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς γῆς, γράφοντες καθεὶς καθ' ἑκάστην ἀνά τεσσαράκοντα σελίδας ὧν ἑκάστη νὰ περιέχῃ ἀνά τεσσαράκοντα συνδυασμούς, δὲν θέλουσι δυνηθῆν ἄποπερατώσῃ τὸν ἀριθμὸν ἐκεῖνον εἰς χίλια ἑκατομμύρια ἐτών! Καὶ ἐν τούτοις μία γλῶττα ἐκ τῶν συνήθων, οὐχὶ ἐκ τῶν πλουσιωτέρων, ἔχει οὐχὶ εἰκοσιτέσσαρας μόνας λέξεις, ἀλλὰ τριάκοντα χιλιάδας! Ἄς κρίνῃ ἕκαστος εἰς πότας ἐννοίας δύνανται νὰ συνδυασθῶσιν αἱ λέξεις αὗται, καὶ ἂν πολλοὺς ὑπελογίσαιμεν τοὺς τρισχίλιους τόμους τοῦ ἐννοιολογικοῦ τούτου λεξικοῦ, καὶ ἂν δὲν εἶναι φανόμενον ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀποστηθίσας αὐτὸ, ὅπερ πολλοὶ, ἴσως ὅλοι τῶν ἀνθρώπων αἱ γενεαὶ μόλις ἤθελον ἀρκέσει νὰ τὸ ἀναγνώσῃν.

Ἄλλ' οὐχὶ ἐν τοιοῦτον λεξικόν, ἐπτὰ κέκτῃται ὁ ἐρμηνευτὴς τοῦ Ὁβελίσκου. Οἱ δὲ περίφημοι αὐτῶν συγγραφεῖς οἱ μὲν εἰσὶ γνωστοί, οἱ δὲ ἄγνωστοι, οἱ δὲ ἀμφοτέρων μετέχοντες,

α. Μεγακλέους Κριθίου Αἰγυπτιακῶν βιβλίου ὀκτώ, καθ' ἃ Ἐκαταῖος ὁ Μιλήσιος καὶ ὁ Ἀβδηρίτης ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς. Ὁ Μεγακλῆς εἶναι ἄγνωστος, νέος τιμακλῆς λίθος προστιθέμενος εἰς τῆς Ἑλλάδος τὸ φιλολογικὸν στέμμα. Ὡς ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ἤδη τοῦ βιβλίου του φαίνεται ὀλίγον σόλοικος, ἀλλ' οὐ φθόνος! Δὲν ἤξεύρομεν τὴν ἐποχὴν του· τὸ ὕψος του δὲ τὸν καταδεικνύει συμμαθητὴν τοῦ Λαστέφου καὶ Νεοκόμου. Οἱ δὲ Ἐκαταῖος ὁ Μιλήσιος καὶ Ἰβδηρίτης, εἰσὶ γνωστοί, καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἔγραψε γῆς περίοδον, ἐν ἣ ἴσως νὰ περιέλαβε καὶ μυριοβίβλον ἐννοιολογικὸν λεξικὸν τῆς Αἰγύπτου· ἀλλ' ὁ Ἀβδηρίτης ἔγραψε (καὶ ἀμφιβάλλεται μάλιστα ἂν ποσῶς ἔγραψε) μόνον Ἰουδαϊκὰς ἀρχαιότητας. Τί ζητοῦσιν ἐν αὐταῖς; οἱ κίνηροι τῆς Αἰγύπτου;

β. Σαγχωνιάθωνος Ἱερογάντου Βηριτοῦ παλαιτάτη φοινικικὴ ἱστορία, ἣν περ εἰς τὴν Ἑλλάδα μετῆνεγκε γλῶσσαν Φίλων ὁ Βίβλιος· ταύτην Ἀντίδαμος ὁ Ἀλεξανδρεὺς εἰς τεσσαράκοντα συνῆψε βιβλούς, ἀριθμὸν ἡμισυ Φίλωνος. Ὁ Σαγχωνιάθων, Τύριος, ζῆσας ἐπὶ Σεμιράμιδος ἢ τῶν Γρωϊκῶν, ἔγραψε φοινικικὰς, ἴσως καὶ αἰγυπτιακὰς παραδόσεις. Φίλων ὁ Βίβλιος εἶναι γνωστὸν ὅτι τὸν μετέφρασεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, ἀλλ' ἡ μετάφρασις ὡς καὶ τὸ πρωτότυπον εἶχον ἀπολεσθῆ. Ἰδοὺ ὁμοίως ὅτι ὁ Ἀντίδαμος (ἄγνωστος) διετήρησε συνάψας τὰς βιβλούς αὐτοῦ εἰς τεσσαράκοντα, ἀριθμὸν ἡμισυ Φίλωνος (ἢ συντάξις Πελαγικὴ, κατὰ τὸ: ἴσα θεοῖς ποιήσας αὐτοὺς τῇ ἀρετῇ, ἐν Πανδ. σελ. 573, ἣν εὐφρῶς ἐμνήσατο καὶ ὁ Εὐλύρος: τιμὰς ἴσα θεοῖς διδοῦσα, ἐν Πανδ. σ. 570). Παρατηρητέον δὲ ἴσως ἐν παρόδῳ ὅτι τὸ σύγγραμμα τοῦ Φίλωνος πρέπει νὰ ἦτον ἤδη ἀπὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως Ἀντίδαμος ὁ Ἀλεξανδρεὺς νῆαν αὐτοῦ μετασκευῆν καὶ σύντημῃν. Ἄλλ' ὁ Φίλων ἔγραψεν ἕνα αἰῶνα μετὰ Χριστόν, ἄρα ὁ Ἀντίδαμος ἔζη πολὺ μεταγενεστέρως, ὅταν σπανίως οἱ ἄνθρωποι ὠνομάζοντο πλέον Ἀντίδαμοι. (*)

γ. Δημοκλέους Παιδαρέτου τοῦ Ἀλεξανδρεῶς Σύνταγμα Αἰγυπτιακῶν μνημείων. Ἄγνωστος καὶ ὁ συγγραφεὺς καὶ τὸ σύγγραμμα.

δ. Λαστέφου τοῦ Συμαίου Ποικίλη Ἱστορία, ἢ γνωστὴ ἐκεῖνη. Ἰδ. τῆς Πανδώρας τὰ προηγούμενα φύλλα.

ε. Τὰ Χαλδαίων Λαστέφου τοῦ Συμαίου ἐκ τῶν Βηρωσοῦ καὶ Ἀβυδινοῦ τὰ τῶν Χαλδαίων γραψάντων. Περὶ μὲν Λαστέφου ἤξεύρομεν τί νὰ πιστεύσωμεν. Ὁ Ἀβυδινὸς εἶναι νέα γνωριμία· ὁ δὲ Βηρωσσός, οὗ βραχέα τινα διετηρήθησαν ἐν Ἰωσήφῳ, ἦν ἱερεὺς Βαβυλωνος γράψας τὴν ἐγγύριον ἱστορίαν. Ἀποροῦμεν εἰς τί τὰ τῶν Χαλδαίων ἐχρησίμευσαν εἰς τὸν ἐξηγητὴν πρὸς ἀνάγνωσιν τοῦ Ὁβελίσκου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐν τούτοις ἄς προσέξῃ ὅτι οἱ Χαλδαῖοι ἔγραφον διὰ σφηνοειδῶν γραμμάτων, καὶ, ἂν καλῶς ἐρευνηθῆ, εἰς τινα γωνίαν τοῦ ἐρασιμοῦ τοῦ Λαστέφου πρέπει ἐξ ἄπαντος νὰ εὑρῇ καὶ αὐτῶν ἐξήγησιν, ὥστε ἄναγνώτῃ τοῦ Μοσοῦλ καὶ τοῦ Τζιλμινάρ τὰς ἐπιγραφάς· καὶ τότε ποῦ κρυβήσονται οἱ ματαιώσχοι Ρολινσῶνες καὶ Ἰγκες;

ς. Ἐτεοκλέους πολύφυλλος (τὸ πιστεύω) συγγραφή, τὰ Ἱερογλυφικά. Ἄγνωστος καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸ πρᾶγμα.

ζ. Εὐστρατίου Μεμφίτου, ἢ Αἰγυπτῶν. Ἄγνωστος. Τούτων λοιπὸν αἱ ἐπιτήμοι μαρτυρίαι ἐδοθήσαν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ὁβελίσκου, ἐξ οὗ ἂν ἄλλο δὲν ἐξάγῃται, πηγάζει ὁμοίως ἀναμφισβητήτως ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι δισχίλια ἔτη πρὸ Χριστοῦ δὲν ἤξευρον περισσώτερα Ἑλληνικὰ ἀπὸ τὸν Λαόστερον, καὶ

τῆσσι 10,000 δρ. ἀντὸς 10 ἡμερῶν καταβῆσθαι αὐτὸς τὸ χειρόγραφον ὁλόκληρον μῆσου τοῦ Σαγχωνιάθωνος εἰς δημοσίον τι μέρος, προκαλεῖ ἐμὲ ἢ τὸν βυζυλιόμονον νὰ φέρῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν τὰς μισθὰς δρ. καὶ ὁ ἰδιοκτήτης τῶν χειρογράφων τρικοινητρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ὑπόσχεσίν του ταύτην, θέλει καταβῆσθαι τὸ χειρόγραφον τοῦ Σαγχωνιάθωνος. Ἄπασι δὲ αἱ δὲν εἶμαι ἐγὼ ὁ προτείνων τὴν κατάθεσιν, ἀλλ' ἐκεῖνος εὖ ἤξευσε λέγοντος. β'. Ὅτι ἂν ἤθελον ὁ ἰδιοκτήτης τῶν χειρογράφων ὡς τὴν πρόκλησιν του ἐκεῖνη νὰ ἔχῃ τινὰ βαρύτερα ἀποδείξας πρὸς τοὺς δυσπιστοῦντας, ἔπρεπε νὰ σπέυσῃ νὰ καταβῆσθαι τὸ χειρόγραφόν του τὴν αὐτὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐβραβεῖν ἡ Πανδώρα εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ νὰ δημοσιεύσῃ ἀμέσως τὴν ἀπόδειξιν τῆς παραλαβῆς· διότι ὑπάρχοντες οἱ φρονούντες ὅτι ὁ Σαγχωνιάθων, ἂν ὁμοίωσεν τὴν Σουμαία, δύναιτο ἀνετάτα νὰ γράψῃ ἐν τριάντοισιν καὶ τρισὶ ἡμέραις. γ'. Τὸ ἄρθρον τῆς Πανδώρας μετὰ τῶν σημειώσεων αὐτοῦ ἐγράφη πρὸ τριῶν ἐτῶν. Τότε, φαίνεται, ὁ προτείνων ἦτον πεπεισμένος ὅτι Σαγχωνιάθων δὲν ὑπῆρχεν ἔτοιμος, οὐτε ἔδυνάτο νὰ ἐτοιμασθῆ ὁλόκληρος ἐντὸς δέκα ἡμερῶν. Ἐκτοτε παρήλθον τρεῖς ἔτη, καὶ δέκα Σαγχωνιάθωνες, ἂν ἦτον ἀνάγκη, εἶχον τὸν καιρὸν νὰ ἰδοῦναι τὸ φῶς. Ὡς δὲ πρὸς τὰς γενομένας προτάσεις περὶ ἐκδόσεως τῶν προκειμένων χειρογράφων, μεταξύ ἄλλων ἀναφέρω καὶ τὸν Κ. Ανδρ. Κορομηλῆν, ὅστις, ὡς μ' ἐβεβίωσεν, εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τοῦ Κ. Πορτῆ, ἐνώπιον τῶν ΚΚ. Φ. Καραμπῆν, Α. Ζουσιμᾶ, καὶ ἄλλων, ἐπρόσφερον ἀνὰ 100 δραχ. τὸ τυπογραφικὸν φύλλον δι' ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ὅπερ ἤθελε κριθῆ γνήσιον ὑπὸ τῶν λογίων.

Ἐν τῷ αὐτῷ ἀρθρίδιῳ ὁ αὐτὸς λέγει ὅτι γράφω κατ' αὐτοῦ ψεύδη. Ὅστε κατ' αὐτοῦ γράφω οὐτε ὑπὲρ αὐτοῦ, οὐτε κἂν περὶ αὐτοῦ. Εὐρίσκω εἰς τὰς ἐρημερίας ἀγγελίας καὶ περιουσίας χειρογράφων καὶ λέγω τὰς περὶ αὐτῶν ἐντυπώσεις μου. Τοῦτο οὐτε ἀλήθειαν ἐπιδέχεται οὐτε ψεύδος. Κρίνω, νομίζω, κατὰ τὰς μέχει τοῦδε κοινῶς παραδεδομένας βίβλους τῆς κριτικῆς. Ἰσως ἢ κρίσις μου, ἴσως ἢ κριτικὴ, σφαλῆται, καὶ εἴθε νὰ σφάλλῃται. Ὑπάρχουσι τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει: Ἕλληνας εἰς ὧν τὴν κρίσιν προθύμως ὑπέκειν ἡ ἐδικὴ μου. Ἄν ὁ Κ. Στέφανος Καραλοσωφῆς, ἂν ὁ Κ. Τανταλῆς, ἂν ὁ Κ. Νικολαΐδης, ὁ Λεβαζοῦς κηρύξωσι τὸν θησαυρὸν τῶν χειρογράφων τούτων, πρὸς τὸ τὴν λάμπην ἐγὼ ἀμβλυώτω, χρυσὸν καθαρὸν, οὐδένος ἢ χαρᾶς ἔσται μείζων τῆς ἐδικῆς μου διὰ τὸ μέγα τοῦτο ἐρμῆσιον τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας.

(*) Ἐν ἀριθμῷ 379 τοῦ Τηλεγράφου τοῦ Βοσπόρου ὁ ἰδιοκτήτης τῶν χειρογράφων τούτων, ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἐν σελ. 553 τῆς Πανδώρας σημείωσιν, ἐν ἣ λέγω ὅτι «ἔκρουσε ἀνθρώπους ἐτοίμους νὰ με-

τὸν Νεόκομον, καὶ τὸν Πανσέληνον, καὶ τὸν Εὐλύρον, καὶ ὑπέπιπτον ἀπαραλλάκτως εἰς τοὺς αὐτοὺς σολοικισμοὺς, ὥστε ἔγραπον: *θεασάμενος κατερχομένην . . . ἐνεχρωεὐθή αὐτή· καὶ κατακαύσας τὰς πτέρυγας . . . τὸ σῶμα αὐτῆς μέρει, καὶ, ἐν τῷ λέγειν ταῦτα τὸν θεόν, ἀφανῆς ἐγένετο, καὶ, καὶ. Προσέτι τὴν κομφὴν ἐκείνην σύνταξιν τῶν Πελαγῶν καὶ τοῦ Εὐλύρου: ἐγενόμην τὴν κρίσιν ἴσα τῷ Τρισημί-στω· καὶ τῷ Πολυορθά.λιω ἴσα ἐγένετο.*

Ἐξάγεται προσέτι καὶ θηταυρὸς ἀκένωτος γνώσεων καὶ ἱστορικῶν καὶ μυθολογικῶν περὶ τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου, ἀλλ' ἀδυνατοῦντες περὶ πάντων ἀξίως νὰ λεπτολογῆσωμεν, περιοριζόμεθα συνιστῶντες εἰς τὴν μελέτην τῶν Αἰγυπτολόγων τὴν ἐξῆς φράσιν. Τῆς δὲ Νίκης ἐκείνων κατακαύσας τὰς πτέρυγας *δαλῶ ἐν τῷ φεύγειν αὐτήν, αἰχμά.λωτορ ἤδη τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν ἐμοὶ μέρει.*

Ἄλλ' ἄλλο τι μοὶ φαίνεται θαυμαστὸν κυρίως. Τὸ πρῶτον τμήμα τῆς ἐρμηνίας, τὴν πρὸς μεσημβρίαν πλευρὰν διὰ περιέργειαν ἐρευνήσαντες, εὑρομεν ἐν αὐτῷ 121 ὄχι λέξεις, ἀλλὰ διαφόρους ἐννοίας, ὧν ἐκάστη εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ παρίσταται δι' ἐνὸς τουλάχιστον σχήματος· καὶ ἀνῆθέλομεν νὰ εἴμεθα αὐστηροί, ἴσως ἐδυνάμεθα νὰ διπλασιάσωμεν τὸν ἀριθμὸν ἐκείνων. Ἐν τούτοις ἐπὶ τῆς πλευρᾶς ἐκείνης, ὡς εἰκονίζεται, τὸ πολὺ δυνάμεθα νὰ μετρήσωμεν ἐν ὅλοις 47 σχήματα, καὶ αὐτὰ μετὰ μεγίστης συγκαταβάσεως, κατακερματίζοντες δηλαδὴ διάφορα τῶν σχημάτων εἰς πολλὰ μέρη. Ἰδοὺ ὁποῖα θαυματουργὸς γραφὴ ἢ Ἱερογλυφικὴ! Ἐν αὐτῇ 47 σχήματα παριστῶσιν 121 ἐννοίας! Ἐκαστον δηλαδὴ ἀνὰ δύο ἢ τρεῖς ἐννοίας συγχρόως!

Ἄλλο θαῦμα! Καὶ αἱ τέσσαραι πλευραὶ ἔχουσιν ἀπ' ἀρχῆς, μέχρι τοῦ ἐνὸς τρίτου τοῦ ὕψους αὐτῶν, σχεδὸν τὰ αὐτὰ σημεῖα ἐπιγεγραμμένα. Πρῶτον, δύο ἀνθρώπους ὀρθίους, ἔπειτα ἓνα καθήμενον καὶ ἓνα γονατιστὸν, ἔπειτα ἓνα ἱεράκα τιαιοφόρον, ἔπειτα ἐν πλαίσιον ἐν εἶδη σημαίας μετὰ τινῶν γλυφῶν ἐντός. Ἐν τούτοις τὰ σημεῖα ταῦτα ἐφ' ἐκάστης τῶν πλευρῶν ἄλλα σημαίνουσιν. Οἷον οἱ δύο ὀρθιοὶ ἄνθρωποι ἀφ' ὧν ἀρχεται ἡ ἐπιγραφή, ἐπὶ μὲν τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς δηλοῦσιν: *Υἱὸς εἰμὴ τοῦ πατρός μου Σεσῶστριος, πρωτογενῆς κτλ, ἐπὶ δὲ τῆς βορείας: Νερίκηκα Ὁσυμαρδύαν, βασιλέα τὸν μέγαν κτλ, ἐπὶ δὲ τῆς ἀνατολικῆς, ἐκράτησα τῆς γῆς καθάπερ θεοὶ φωνῇ θείᾳ κτλ., καὶ ἐπὶ τῆς δυτικῆς: Ἴδετε ἴδετε ἔθνη τὸν κύριον ὑμῶν κτλ.*

Καὶ ἄλλο θαῦμα! Ἐν τῇ μεσημβρινῇ πλευρᾷ φερεῖται τὸ κύριον ὄνομα Ἰβρος ἀπαντᾷται περὶ τὰ μέτα αὐτῆς δις ἐπικυριασθέντες. Ἄν δεχθῶμεν ὅτι τὸ ὄνομα αὐτῆς δις ἐπικυριασθέντες (εἰς τὰ ἑκατομύρια τῶν ἐννοιολογικῶν πρέπει νὰ προσθέσωμεν τότε καὶ τινὰς μυριάδας ἐνοματολογικῶν), πρέπει καὶ τὸ σημεῖον τοῦτο νὰ ἐπικυριασθῆται καὶ αὐτὸ δις, καὶ τοῦτο δὲν συμβαίνει. Τὸ αὐτὸ λέγομεν καὶ ὡς πρὸς τὸν Ὀσιν, καὶ ὡς πρὸς τὸν Ἀμμων, καὶ ὡς πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν καὶ ἀλλαχοῦ.

Ὡς ἐκ τούτων τινὲς τῶν πρὸς τὰ θαύματα δυσπιστούντων συνέλαβον τὴν ὑπόνοιαν ὅτι δὲν ὑπάρχει οὐδὲν οὔτε Ἐτεοκλέους, οὔτε Εὐστρατίου, οὔτε Ἀβυδίου, οὔτε οὐδενὸς τῶν ἄλλων χειρόγραφον, καὶ ὅτι τὰ βαρβαρόφωνα ἐκεῖνα τερατολογήματα δὲν εἶναι παντάπασι μεταφράσεις, ἀλλὰ βάνουσα ἐπινοήματα. Ἄλλοι δὲ πάλιν ὑπέλαβον ὅτι ὅλη ἡ πραγματεία ἐγγράφη ὑπὸ ἄλλου καὶ οὐχὶ τοῦ οἰκειουμένου αὐτῆν, διότι φρονοῦσιν ὅτι αὐτὸς δὲν ἔχει ἰκανὰς γνώσεις ὥστε νὰ γνωρίζῃ καὶ κατ' ὄνομα καὶ τὸν Ἐρμαπίωνα καὶ τὸν Σαμπολιῶνα, καὶ τὸν Ροσσελίνην, καὶ τὸν Λετρόνον, καὶ τὸν λίθο τῆς Ροσέτης, καὶ τὸν Φλαμίριον Ὁβελισκον, καὶ πρὸ πάντων τὸν Σεῦφφάρθου. Περὶ τοῦ πρώτου ἀπέχομεν ἄποφανθῶμεν. Ἐκαστος ἂς κρίνῃ κατὰ τὰς ἐντυπώσεις του· ὡς πρὸς τὴν δευτέραν ὁμῶς ὑπόνοιαν, τὸ κατ' ἡμᾶς ὁμολογοῦμεν ὅτι μᾶς φαίνεται ἐντελῶς ἀνυπόστατος. Καὶ ἐπαναλαμβάνοντες ὅτι ἀγνοοῦμεν τὸν βαθμὸν τῶν γνώσεων τοῦ ἐρμηνευτοῦ, σημειοῦμεν μόνον περιεργόντινα σύμπτωσιν.

Ἐν Εὐτέρπῃ τῆς 15 Ὀκτ. 1848, ἐκεῖ εἶχον δημοσιεύσει τὸν Φλαμίριον Ὁβελισκον, μετὰ τῆς ἐξηγήσεως τοῦ Ἐρμαπίωνος, ἀντιπαραβάλλον αὐτὴν πρὸς ἄλλην, ἣν συνέπεσε νὰ ἔχω, τοῦ Σεῦφφάρθου, ἀνδρὸς, οὗ οἱ ἀγῶνες, καὶ μάλιστα ὡς πρὸς τὴν συναρμολογίαν τοῦ ἐν Ταυρινίῳ Βασιλικῷ Καταλόγου, εἶναι ἄξιοι λόγου, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῶν περιεργον, ἀλλ' οὗ τὸ ὄνομα δὲν ἀπαντᾷται μεταξὺ τῶν συγγραμμάτων περὶ Αἰγύπτου, διότι αὐτὸς οὐδὲν εἰδικὸν ἐξέδωκε σύγγραμμα.

Ἡ σύμπτωση λοιπὸν εἶναι, ὅτι εἰς τὴν διατριβὴν τὴν προτεταγμένην τῆς ἐρμηνίας τοῦ Ὁβελίσκου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μνημονεύονται μεταξὺ τῶν Αἰγυπτιακῶν μνημείων ἀμφοτέρω τὰ ἐν τῇ Εὐτέρπῃ καὶ μόνω τὰ ἐν τῇ Εὐτέρπῃ, ὁ Φλαμίριος Ὁβελίσκος, καὶ ὁ μέλας λίθος τῆς Ροσέτης, (μὲ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐπίθετον ὡς ἐν τῇ Εὐτέρπῃ καὶ σύμπτωσις ἐν συμπτώσει, γεγραμμένος μὲ τὸ αὐτὸ λάθος ὡς ἐν ἐκείνῃ, ἤτοι Ροστέτης, μὲ δύο σ) ἐν ᾧ καὶ τότε ἄλλα Αἰγυπτιακὰ μνημεῖα συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Ἱερογλυφικῶν. Ἐκ δὲ τῶν αἰγυπτιολόγων ἀναφέρονται οἱ τέσσαρες ἐν τῇ Εὐτέρπῃ καὶ μόνω οἱ ἐν τῇ Εὐτέρπῃ, ὁ Σαμπολλίων, ὁ Ροσσελίνης, ὁ Λετρόνος καὶ αὐτὸς ὁ Σεῦφφάρθου! Παραλείπονται δὲ, ὡς καὶ ἐν τῇ Εὐτέρπῃ, Λεΐψιος ὁ πολὺς, Βούνησεν ὁ πολυμαθέστατος, καὶ Οὐίλκινσον, καὶ Λεϊμάννος, καὶ Σωλσῆς, καὶ Λενορμάννος καὶ τότε ἄλλοι τοῦ Λετρόνου περὶ τὰ Ἱερογλυφικὰ κρείττονας, καὶ τοῦ Σεῦφφάρθου ὀνομαστότεροι. Προσέτι ἐν Εὐτέρπῃ ἐγγράφητο: *Ἡ αὐτῆ εἰκὼν πολλακίς εἰς διαφόρους θέσεις ἐμφαίνει διάφορα γράμματα· ἀλλαχοῦ δὲ δύο εἰκόνες ὁμοῦ παριστῶσιν ἐν γράμματι, καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν μία εἰκὼν ἐκφράζει δύο κατὰ μυθολογικὰς θεωρίας συγγενῆ σύμφορα, ὅπερ φαίνεται δεινῶς μεταμφιεσθὲν εἰς: ἕκαστον Ἱερογλυφικὸν σημεῖον ἐκκαίδεκα ἐννοίας ἔχει· καὶ ὅτε μὲν σημαίνει τὸ ἐν ὅτε δὲ τὸ ἄλλο, καὶ τὸ ἐναντίον τούτοις τὴν δὲ ἐννοίαν διδου αὐτῷ ἡ θέσις καὶ τὰ συμπλέγματα. Ὡστε δυα-*

κόλως θέλω εὑρει τί ν' ἀντιτάξω εἰς τοὺς λέγοντας ὅτι ἐκ τῆς Εὐτέρπης ἐλήφθησαν τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα ὀνόματα τῶν μνημείων καὶ συγγραφῶν ἕτι δ' εἰς αὐτὰ προσετέθησαν τινὰ πλαστόγραφα ἄλλα, καὶ ὅτι τὸ ὄλον ἐκαρυκεύθη διὰ τῶν ἀτοπολογιῶν ἐκείνων, αἵτινες ἀσεβοῦσι πρὸς γλώσσαν καὶ ἱστορίαν, καὶ προτείνονται ὡς μεταφράσις ἀληθῆς τοῦ Ὁβελίσκου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἄλλ' ὅσον ματαιόστοχοι καὶ ἀν ἦναι οἱ ἄνδρες τῆς δύσεως, ἴσως τινὲς τῶν ἀναγνωστῶν δὲν θὰ δυσαρρστηθῶσιν, ἀν, ἐγκταλείποντες τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Βυζαντινοῦ Ὁβελίσκου εἰς τὴν τύχην τῆς, καὶ ἀποστρέφοντες τὸ βλέμμα καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς γυναικὸς τοῦ Γνεφάρχου, μετ' ἐκστάσεως διὰ τοῦ Τηλεγράφου τὴν μακροθυμίαν, ἰδῶμεν διὰ βραχέων μῆτι καὶ αὐτοὶ λέγῃσι περὶ ἀναγνώσεως τῶν ἱερογλύφων;

Κατ' αὐτούς, οἱ Ὁβελίσκοι ἦσαν στήλαι μονόλιθοι, τετράπλευροι, πυραμιδοειδεῖς, εἰς πυραμίδιον ἀπολήγουται, συνήθως ἐκ συνήτου πυροποικίλου λίθου (γρανίτου) τετμημένοι, καὶ πάντοτε ἀνά δύο ἰστάμενοι πρὸ τοῦ πυθῶνος τῶν μεγάλων θρησκευτικῶν ἢ δημοσίων οἰκοδομῶν, ὅσας ἀνήγειρον οἱ βασιλεῖς. Οὕτως

εἰς τὴν παρθῶσαν εἰκόνα δύο ὀβελίσκοι ἐκόσμου, μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ὁ ἐλάσσων αὐτῶν μετεκομίσθη εἰς τὰ Παρίσια, ἔξωθεν τὸν πυλῶνα τοῦ Λουξὸρ, καταπικτικῶν ερειπίου τῶν μεγάλων ἀνακτόρων ἐν ταῖς Αἰγυπτιακαῖς, Θηβαῖς. Κατακαλύπτονται δὲ αἱ στήλαι αὗται ἀνωθεν μέχρι κάτω, καὶ πολλάκις ἐπι-

τῶν τεσσάρων πλευρῶν των, δι' ἱερογλυφικῶν, ἄτινα ἐξηγοῦσι τὴν ἀφορμὴν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ οἰκοδομηματος, ἀπαριθμοῦσι τὰς γενομένας αὐτῶ ἐποικοδομὰς καὶ ἐπικοσμήσεις, ἀναφέρουσι τοὺς θεοὺς εἰς οὓς ἀφιέρωνται καὶ τὸν ἀνεγείραντα βασιλέα, προσέτι δὲ τὰς τιμὰς ἃς οὗτος, ἔλαβε παρὰ τῶν ἱερέων ἕνεκα τῆς ἀφιέρωσεως.

Ἡ γραφὴ ἐν Αἰγύπτῳ ἦτον τριῶν εἰδῶν, ἡ ἱερογλυφικὴ, ἡ ἱερατικὴ, συγχειμένη ἐκ σημείων ἐπιτετμημένων ἐκ τῶν ἱερογλυφικῶν, δι' ὧν ἔγραφον οἱ ἱερεῖς, καὶ ἡ δημοτικὴ, συγχειμένη ἐκ σημείων ἔτι ἐπιτομωτέρων καὶ ὀλιγαριθμῶν διὰ τὴν κοινὴν χρῆσιν. Ἐπὶ τῶν μνημείων κυρίως ἐπεγράφοντο τὰ ἱερογλυφικά. (*)

Ἡ ἱερογλυφικὴ γραφὴ ἦτον, ὡς κατ' ἀρχὰς ἐνομίζετο, ἐν γένει, ὡς δὲ ἤδη φρονοῦσιν οἱ ἄνδρες τῆς δύσεως, κατὰ μέρος ἰδεογραφικὴ, ὑποδιαιρουμένη εἰς εἰκονικὴν καὶ συμβολικὴν. Θέλων δηλαδὴ ὁ ἀρχαῖος Αἰγύπτιος νὰ γράψῃ τὴν λέξιν λέων, εἰκόνιζεν ἕνα λέοντα, τὴν λέξιν ὄφις, εἰκόνιζεν ἕνα ὄφιν. Αὕτη εἶναι ἡ εἰκονικὴ γραφὴ, καὶ αὕτη ἀρκεῖ διὰ τὰ ὑλικά ἀντικείμενα καθ' ἑαυτὰ ἐκφραζόμενα. Τοιαύτη εἶναι μέχρι τοῦδε ἡ γραφὴ τινῶν ἡμιαγρίων λαῶν τῆς Πολυνησίας.

Ἄλλὰ δι' ἰδέας ἀρρημένας, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀντικειμένων καὶ τῶν ἰδεῶν τὰς σχέσεις, δὲν ἀρκεῖ αὕτη διὰ τοῦτο αὐτὰς παρίστων εἰκονίζοντες ἀντικείμενα ἔχοντά τινα σχέσιν πρὸς τὰς ἰδέας ἐκεῖνας. Ὅλον θέλοντες νὰ παραστήσωσι δύναμιν, ἀπεικόνιζον τὸ ἰσχυρότερον τῶν ζώων, τὸν λέοντα· αἰωνιότητα, τὸν κύκλον, γραμμὴν ἀτελεύτητον, καὶ τὰ ὅμοια. Τοῦτο εἶναι τὸ συμβολικὸν μέρος τῆς ἰδεογραφικῆς γραφῆς, ἐν ᾧ τὰ σημεῖα ἐχρησίμευον καὶ ὡς χαρακτηριστικὰ, περιορίζοντα τὴν σημασίαν τῶν εἰκονικῶν. Οὕτως εἰκὼν ἀνθρώπου ἐσήμαινεν ἀνθρώπος· ἀν' ὃ ἐφόρει ἡ ἐκράτει σύμβολον βασιλείας, μετεβάλλετο εἰς βασιλεῖς.

Διὰ δὲ τὴν συνάφειαν τῶν ἰδεῶν παρατηρεῖται ὅτι ἐκάστη ἰδέα δύναται νὰ ἔχη 48 διάφορα κατηγορούμενα, τὰς σχέσεις αὐτῆς ἐμφαίνοντα. Τόσα λοιπὸν σημεῖα ἰδιαιτέρως ἀπητοῦντο, ἄτινα, προστιθέμενα εἰς τὰ εἰκονικά ἢ ἰδεογραφικά, προσδιώριζον τὸ γένος, τὸν ἀριθμὸν, τὴν διάθεσιν, τὸν χρόνον, τὸ πρόσωπον αὐτῶν κτλ.

Ἄλλ' ὑπῆρχον λέξεις δι' ἃς ταῦτα πάντα δὲν ἤρχον ἀκόμη· τοιαῦτα ἦσαν τὰ κύρια ὀνόματα, μὴ εὐφαίνοντα οὔτε γενικὰς προσηγορίας ἀντικειμένων, οὔτε ἰδέας, ἀλλὰ ῥητὰ ἄτομα. Καὶ δι' αὐτῶν τὴν παράστασιν ὅμως ὑπῆρχε τρόπος. Ὅλοι αἱ πρωτότυποι καὶ μὴ σύνθετοι λέξεις τῆς Αἰγυπτιακῆς γλώσσης, ἦτις ἀπεδείχθη σήμερον μετὰ βεβαιότητος ὅτι εἶναι ἡ αὐτὴ τῆ κοπτικῆ, (***) ἦσαν μονοσύλλαβοι. Ἐπομένως ἐκάστη συλ-

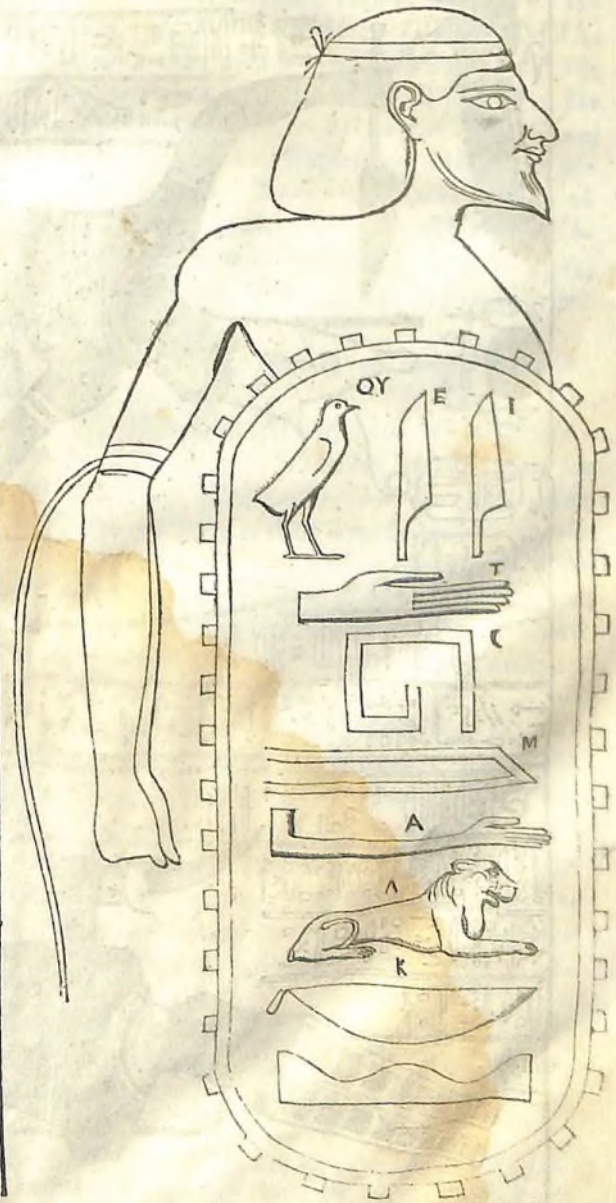
(*) Δὲν ἀναγινώσκω τὰ ἱερογλυφικά, διότι δὲν ἤξεύρω τὴν κοπτικὴν· οὔτε εἶπα ποτὲ ὅτι τ' ἀναγινώσκω, ὡς διαγομρίζεται ὁ ἐξηγητὴς τῆς Μουμίας ἐν Ἀριθ. 381 τοῦ Τηλεγράφου. Ἐπαναλαμβάνω μόνον ὅσα εἶπον οἱ σοφοὶ Αἰγυπτιακοὶ περὶ αὐτῶν. Τὰ ελεγχόμενα δὲν εἶναι φράσεις ὡστε ν' ἀπαιτῶνται πολλὴν τοῦ ἐλέγχοντος τὴν σοφίαν.

(**) Καθ' ὅσον ἡ μέθοδος τοῦ Σαμπολλωνῶνος ἐρημώδετο εἰς τὰς ἱερογλυφικὰς ἐπιγραφὰς, ἀναγινώσκοντο ἐν αὐταῖς λέξεις καὶ φράσεις ἔχουσαι σημασίαν ἐν τῇ κοπτικῇ. Εἶναι ἀνάγκη ἄλλης ἀποδείξεως περὶ τῆς ταυτότητος τῶν δύο γλωσσῶν;

λαβή ενός κυρίου ονόματος ἐσήμαινε ἀντικείμενόν τι, ἐπιδεχόμενον παράστασιν ἢ εἰκονικὴν ἢ συμβολικὴν. Ἐπρεπε λοιπὸν, πρὸς παράστασιν τοῦ κυρίου ονόματος, πλησίον τῆς εἰκόνος τοῦ ἀνθρώπου νὰ γραφῶσι τὰ δύο ἢ τρία σημεῖα, τὰ εἰκονίζοντα τὴν σημασίαν ἐκάστης τῶν συλλαβῶν τῷ ονόματος αὐτοῦ. Ὡς, ἂν π. χ. ἐπρόκειτο νὰ γραφῆ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀθηναίου βήτορος Λυκολέοντος, ἤθελε χαρὰχθῆ παρὰ τῷ σχήματι τοῦ ἀνδρός σχῆμα λύκου, καὶ μετ' αὐτὸ σχῆμα λέοντος, ἀπαριλλάκτως ὡς γράφονται τῶν νεωτέρων οἱ συλλαβόγραφοι.

Πῶς ὁμως δ' αὐτῆς μεθόδου ταύτης νὰ γραφῶσι τὰ ξένα ὀνόματα, ἅτινα οὐδεμίαν σημασίαν εἶχον ἐν τῇ ἐγχωρίῳ γλώσσῃ, οὐδὲ διηροῦντο εἰς συλλαβὰς ἐμφαινούσας κατ' αὐτὴν παράστατὰ πράγματα; Αὕτη ἦτον δυσκολία ἐπικισθητὴ μάλιστα ὅταν οἱ βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου ἦταν ξένοι, Συροάραβες, Πέρσαι, Ἕλληγες ἢ Ῥωμαῖοι, ἂν ἐχαράττοντο καὶ ἐπ' αὐτῶν ἱερογλυφικαὶ ἐπιγραφαί. Τὸ ζήτημα τοῦτο, καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ πολλὰ ἄλλα περὶ αἰγυπτιακῆς γραφῆς καὶ γλώσσης, ἔλυσεν ἐν εὐεμα γενόμενον κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Γάλλων εἰς Αἴγυπτον, ὁ σήμερον τῷ Βρετανικῷ μουσεῖῳ ἀνήκων λίθος τῆς Ῥοσέτης. Οὗτος, ὡς γνωστὸν, ἔχει ἐπιγραφὴν τρίγλωσσον, ἱερογλυφικὴν, δημοτικὴν καὶ Ἑλληνικὴν. Ἐκ τοῦ τελευταίου μέρους αὐτοῦ ἐφάνη ὅτι ἦν τῆς ἐποχῆς Πτολεμαίου τοῦ Ἐπιφανοῦς, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως πολλακίς ἐπανήρχετο εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μετάφρασιν, ἄρα καὶ εἰς τὸ ἱερογλυφικὸν πρωτότυπον. Ἀλλὰ ποῦ, καὶ πῶς γεγραμμένον; Εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἐπιγραφῆς παρετηρήθησαν τινὲς ἑλλειψοειδῆ πλαίσια, περικλείοντα σημεῖα τινα, πάντοτε τὰ αὐτὰ, καὶ ἀπ' ἀλλήλων διεστώτα εἰς ἀποστάσεις σχεδὸν ἀναλόγους πρὸς τὰς τοῦ βασιλικοῦ ονόματος ἐν τῷ Ἑλληνικῷ κειμένῳ. Ἀλλὰ περιεῖχον τῶ ὄντι ταῦτα τὸ ὄνομα Πτολεμαῖος; καὶ κατὰ τί σύστημα γεγραμμένον; Τίς ἐδύνατο νὰ τὸ εἰπῆ; Μετὰ τινα ἔτη ὁ αἰγυπτιολόγος Βαλζίνης εὗρεν ἐν Φιλαῖς δύο μικρὰς στήλας, ὧν ἡ μία περιεῖχεν ἐπιγραφὴν ἱερογλυφικὴν, καὶ ἡ ἄλλη τὴν Ἑλληνικὴν αὐτῆς μετάφρασιν. Ἐν τῷ Ἑλληνικῷ κειμένῳ περιεῖχοντο τὰ ὀνόματα Πτολεμαίου καὶ Κλεοπάτρας· ἐν δὲ τῷ ἱερογλυφικῷ, περὶ τὴν θέσιν ἣν ἐπέτεχεν ἐν τῇ μεταφράσει τὸ ὄνομα Πτολεμαῖος ὑπῆρχε τὸ αὐτὸ πλαίσιον μετὰ τὰ αὐτὰ σημεῖα ὡς ἐπὶ τοῦ λίθου τῆς Ῥοσέτης. Δὲν ἔμενε λοιπὸν ἀμφιβολία ὅτι τὸ πλαίσιον τοῦτο περιεῖχε τὸ ὄνομα τοῦ Πτολεμαίου ἱερογλυφικῶς γεγραμμένον. Προσέτι παρετηρήθη ὅτι εἰς τὸ μέρος ὅπου ἦτον τὸ τῆς Κλεοπάτρας ὄνομα γεγραμμένον, ἀντεστοίχει ἄλλο πλαίσιον. Ἄρα, τὰ ὀνόματα τῶν βασιλέων διεκρίνοντο γραφόμενα ἐντὸς ἑλλειψοειδῶν πλαισίων. Προσέτι δὲ, τὸ πρῶτον σημεῖον τοῦ ονόματος τοῦ Πτολεμαίου ἦν τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ πέμπτον τοῦ ονόματος τῆς Κλεοπάτρας, καὶ τὸ τέταρτον τοῦ Πτολεμαίου πρὸς τὸ δεύτερον τῆς Κλεοπάτρας, ἀπαριλλάκτως καθὼς τὸ πρῶτον γράμμα τοῦ ἑνὸς εἶναι τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ πέμπτον τοῦ ἄλλου, καὶ τὸ τέταρτον ἐκείνου πρὸς τὸ δεύτερον τούτου. Ἄρα τὰ σημεῖα ταῦτα ἦσαν

φωνητικὰ, ἦταν γράμματα! Τοῦτο ἐφήρμοσθη καὶ εἰς ἄλλα γράμματα καὶ μνημεῖα, καὶ εὐρέθη ἐπαληθεύσαν. Ἄλλη λοιπὸν κατηγορία τῶν Αἰγυπτιακῶν γραμμάτων ἦσαν τὰ φωνητικὰ, ὧν ἕκαστον παρίστα μίαν φωνήν, ἐκείνην δηλαδὴ δι' ἣς ἤρχετο τὸ ὄνομα τοῦ πράγματος ὃ εἶκον ἦν τὸ γράμμα. Οὕτως ὁ Ἄετός, Ἄδμ παρ' Αἰγυπτίους, ἐδήλου τὸ γράμμα Α. Ὁ Λέων, Λάβω αἰγυπτιαστὶ, τὸ Λ, ἡ χεὶρ, Τότ παρ' Αἰγυπτίους, τὸ Τ, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Ἐπειδὴ δὲ τὰ γράμματα ταῦτα ἦσαν συγχρόνως εἰκόνες, αἰτίνες ἐκόσμουσαν τὰ μνημεῖα ἐρ' ὧν ἐχαράττοντο, διὰ τοῦτο, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς μονοτονίας, δι' ἐκάστην φωνήν ὑπῆρχε προσδιωρισμένον οὐ μόνον ἓν, ἀλλὰ καὶ πλείονα σημεῖα, ὧν τὸ ὄνομα ἤρχετο ἀπὸ τῆς φωνῆς ἐκείνης. Οἷον, οὐ μόνον ὁ Λέων, ἀλλὰ καὶ τὸ ἄνθος τοῦ Λωτοῦ ἐνέφαινε τὸ Λ. Ἐν ὅλοις δὲ, ὁ ἀριθμὸς τῶν φωνητικῶν τούτων ἱερογλύφων δὲν ὑπερέβαινε τὰ διακόσια. Καὶ δὲν τὰ μεταχειρίζοντο, ὡς κατ' ὀλίγον ἀνεκαλύφθη, εἰς μόνην τὴν γλῶσσαν ξένων ὀνομάτων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἑκφρασιν τῶν γραμματικῶν σχέσεων τῶν λέξεων, ἀκόμη καὶ εἰς λέξεις ὧν ἡ εἰκονικὴ καὶ συμ-

βολική παράστασις δὲν εἶναι εὐκόλος καὶ εὐνόητος. Καὶ τοσαύτη ἐγένετο χρῆσις αὐτῶν, ὥστε ἐπὶ τῶν ἐπιγραφῶν τὰ δύο τρίτα τῶν σημείων εἰσὶ φωνητικά, τὸ δὲ ἄλλο τρίτον εἰκονικὰ καὶ συμβολικὰ, σχεδὸν ἐξ ἴσου διακρούμενα. Οὕτως εἰς τὴν φράσιν· ὁ θεὸς ἐπλασε τοὺς ἀνθρώπους, ἡ λέξις θεὸς ἤθελε γραφῆ διὰ τοῦ συμβολικοῦ σημείου τοῦ ἐμφαινόντος τὴν θεότητα. Ἡ λέξις ἐπλασε, διὰ τῶν φωνητικῶν σημείων τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν ἀντίστοιχον τοῦ πλαττω αἰγυπτιακῆν λέξιν, μετὰ τῶν γραμματικῶν φωνητικῶν αὐξήσεων, αἵτινες δηλοῦσι τὸ τρίτον ἐνικὸν ἀρσενικὸν πρόσωπον τοῦ ἀορίστου· τοὺς ἀνθρώπους ἤθελε γραφῆ ἢ φωνητικῶς καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἄρθρον, ἢ εἰκονικῶς μὲν ὁ ἄνθρωπος, μετ' αὐτὸν δὲ τρεῖς σιγμαί, αἵτινες εἰσὶ τὰ γραμματικὰ σημεῖα τοῦ πληθυντικοῦ.

Ἡ εἰς τὴν προλαβοῦσαν σελίδα δημοσιευομένη εἰκὼν, ὡς καὶ ὁ ὀλιγώτερον ἐμπειρὸς περὶ τὴν φυσιογνωμικὴν εὐκόλως θέλει γνωρίσει, παριστᾷ Ἰουδαίων· καὶ παρατηρήσεως ἄξιον εἶναι ὅτι τοῦ ἔθνους τούτου οἱ χαρακτηριστικαὶ ἀπὸ τρισχιλίων ἐτών ποδὸν Χριστοῦ μέχρι τῆς σήμερον δὲν μετεβλήθησαν. Ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτοῦ φέρει ἀσπίδα ἢ πλαίσιον μεθ' ἱερογλυφικῶν γραμματῶν. Καθ' ἃ δ' ἐξήχθησαν ἐκ τῶν

διγλώσσων κυρίων ὀνομάτων, ὡς προεβρέθη, ἡ κοπιᾶ σημαίνει τὸ φωνῆεν **Ι** ἢ **Ε**· τὸ πηγόν, **ΟΥ**· ἡ χεῖρ **Δ** ἢ **Τ**· ὁ τετράγωνος **Μαιάνδρος**, δασιᾶν αἱ παρὰ **ἄλληλοι** ἠνωμένοι γραμμαὶ, **Μ**· ὁ βραχίον, **Α**· ὁ **Λέων** **Α**· τὸ τμήμα κύκλου **Κ**. Μόνον δὲ τὸ τελευταῖον σημεῖον εἶναι ἰδιογραφικόν, καὶ δηλοῖ τόπον, ὥστε ἐξ ὄλων τούτων τῶν ἱερογλύφων συντίθενται αἱ λέξεις **ΙΕΟΥΤ' ΜΑΑΚ** ἧτοι **Ἰουδαίων βασιλεὺς**, ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή ἦν κατ' ἔθος ἠξεύρομεν ὅτι ἐπέγραψαν καὶ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος.

Εἰς δὲ τὴν ἀπέναντι εἰκόνα, ἧτις παριστᾷ τὸν Σέσωστριν ἀποκεφαλίζοντα διὰ μιᾶς πολυαριθμούς ἐχθροὺς **Μαύρους**, **Ἀραβας**, **Ἰουδαίους**, ἐνώπιον τοῦ **Ὀσίριδος**, τὰ δύο πλαίσια, τὰ ὑπεράνω καὶ ἐμπρὸς τῆς τιάρας τοῦ βασιλέως, περιέχουσι τὰ δύο ὀνόματα αὐτοῦ, τὸ βασιλικόν καὶ τὸ ἰδιωτικόν. Ὑπὸ τὸν ἀριστερὸν ἀγκῶνά του φαίνονται δύο σημεῖα, **θρῦον** καὶ **μέλισσα**. Περὶ τοῦ πρώτου, ὡς φαίνεται, λέγει ὁ **Πλούταρχος** (**Π. Ἰσ.** καὶ **Ὀσιρ.** κς'). **Θρῦφ βασιλέα** καὶ τὸ νότιον τοῦ κόσμου γράφουσι περὶ δὲ τῆς μελίσης, ὁ μὲν **Ὁραπόλλων**· **λαὸν πρὸς βασιλέα** πειθήριον δηλοῦντες **μέλισσαν** ζωγραφῶσιν. Ἄλλ' ὀρθότερον, φαίνεται, ὁ **Χαιρέμων** (ἐν **Τξέτῃ**)· **ἀντὶ βασιλέως μέλισσαν ἐγραφοῦ**. Κατὰ ταῦτα φαίνεται ὅτι **θρῦον** καὶ **μέλισσα** ἐδήλουν· **βασιλεὺς τοῦ νότου** καὶ τοῦ βορρᾶ (τῆς νοτίας καὶ βορείας **Αἰγύπτου**). Τὴν αὐτὴν σημασίαν ἔχει καὶ τὸ σημεῖον ἄνωθεν τοῦ ἐμπρὸς καὶ ὑπὲρ τὴν τιάραν πρώτου πλαισίου τμήμα κύκλου καὶ ὑπ' αὐτὸ δύο γραμμαὶ παράλληλοι,· **ἄρχων τῶν δύο κόσμων** (ἧτοι τῶν δύο μερῶν τῆς **Αἰγύπτου**). Ὅπισθεν δὲ τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς τοῦ Σεσώστριδος ὑψοῦται ἡ βασιλικὴ αὐτοῦ σημαία, περιέχουσα ἓνα τῶν διακριτικῶν τίτλων του, ὑποτιθεμένη δὲ ὅτι φέρεται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὀπαδοῦ αὐτοῦ, ὅστις εἰς τὴν δεξιάν κρατεῖ σκῆπτρον κεκοσμημένον διὰ προτομῆς τοῦ βασιλέως. Αἱ σημαῖαι αὗται λαξέονται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ὀβελίσκων, ὡς ὑπάρχουσι καὶ ἐπὶ τῶν τεσσάρων πλευρῶν τοῦ τῆς **Κωνσταντινουπόλεως**. Ἀρχεται δὲ καὶ ἡ παροῦσα ὡς καὶ πάντα αἱ τοῦ ὀβελίσκου, διὰ τοῦ τιαροφόρου ἱερακοῦ. Ἐπειτα δὲ ἔπονται καὶ ἐν ταύτῃ καὶ ἐν ἐκείναις (τούλάχιστον ἐπὶ τῶν τριῶν πλευρῶν, κατὰ τὸ ἐν τῷ **Τηλεγράφῳ** ἀτελέστατον διάγραμμα) ὁ βουῖς καὶ ὁ βραχίον, δι' ὧν διακρίνεται ἡ δεκάτη ὀγδόη δυναστεία. Ὡστε, ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς φέρ' εἰπεῖν πλευρᾶς τοῦ ὀβελίσκου τῆς **Κωνσταντινουπόλεως**, ἀφαιρέσεων τῶν παραστάσεων τοῦ πυραμιδίου καὶ τῆς ὑπ' αὐτὴν, αἵτινες εἰσὶν οὐχὶ ἰερόγλυφα, ἀλλ' εἰκόνας, ἐμφαίνουσαι προσκύνησιν, ἀφαιρηθείσης ἔπειτα τῆς σημαίας, ἧτις περιέχει τὸν διακριτικὸν τίτλον τοῦ βασιλέως, ἀφαιρηθέντος προσέτι καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὴν πλαισίου, περιέχοντος τὸ διομα αὐτοῦ, μόλις μένουσι κατὰ τὸ ἐν τῷ **Τηλεγράφῳ** διάγραμμα, εἴκοσι σημεῖα δια τὸ λοιπὸν κείμενον.

Τέλος πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ ὑποτιθεμένη μετάφρασις ἐκείνη, εἶναι ἐφ' ἐκάστης πλευρᾶς δῆθεν ἀρτία. Ἐν τούτοις ὁ ὀβελίσκος τῆς **Κωνσταντινουπόλεως** δὲν σώζεται πλήρης, ἀλλ' εἶναι κατὰ τὸ κάτω

μέρος αὐτοῦ, τίς οἶδε μετὰ πόσων ἱερογλύφων, ἠκροτηριασμένοις.

Ταῦτα καὶ περὶ τοῦ ὀβελίσκου. Καὶ ἐνταῦθα ὡς καὶ ἐν πάσῃ τῇ διατριβῇ περιοριζόμεθα ἐκθέτοντες καὶ παραθέτοντες. Ἐκαστος ἄ· ἐξαγάγη οἷα συμπεράσματα τῷ ὑπαγορεύει ἡ ἰδία αὐτοῦ κρίσις. (*)

Η ΕΥΔΑΙΜΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ.

Πλανώμενος ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ **Λονδίνου** μετὰ τοῦ νέου **Λόρδου Γουλιέλμου Σ*****, ὅστις εἶχε φιλοφρόνως ἀναλάβει νὰ με ξεναγήσῃ, παρετήρησα κατὰ μίαν γωνίαν τῆς πλατείας τοῦ **Γραφαλ** γὰρ πλήθος πολὺ συνηγμένον. Τοῦτο δὲν εἶχε τί τὸ παραδόξον, διότι αἱ τοῦ **Λονδίνου** ὁδοὶ καὶ πλατεῖαι εἰσι πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἀπέραντος πλήθους συναγωγῆ. Ἐίλυσεν ὁμως τὴν προτοχὴν μου ἐπιγραφή τις ἣν διέκρινον ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν τοῦ λαοῦ, καὶ ἧτις ἐφαίνετο οὔσα τῆς συρῆος ἐκείνης ἡ ἀφορμῆ. Ἦτον δὲ ἡ ἐπιγραφή **Η ΕΥΔΑΙΜΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ**.

— Ὅτι ἡ ἐντελής εὐδαιμονία εἶναι σπανία ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἠξευρον, εἶπα εἰς τὸν **Λόρδον Σ*****. Ὅτι δὲν εὐρίσκεται ἴσως οὐδὲ εἰς τῶν ἀνθρώπων ἐντελῶς καὶ διαρκῶς εὐδαιμών, καὶ ἐτι ὀλιγώτερον ὀλόκληρος οἰκογένεια, τὸ πιστεύω. Ἄλλ' ὅτι, εὐρεθὲν ἅπαξ τὸ σπάνιον τοῦτο φαινόμενον, ἤθελεν ἐκτεθῆ εἰς τὰς ὁδοὺς ὡς ὁ **Ὁραγκουτάνος** καὶ ὡς ὁ **Ἰπποπόταμος**, τοῦτο δὲν τὸ περιέμενον οὔτε ἀπὸ τῆς **Ἀγγλίας** τὴν . . . φιλοσοφίαν.

— Τὴν **Ξενοτροπιάν**, ἤθελες νὰ εἰπῆς, ἀπεκρίθη γελῶν ὁ **Γουλιέλμος**.

— Ἔστω, εἶπα ἐγώ. Ἦ λέξις διὰ τὴν περίστασιν δὲν εἶναι πολὺ αὐστηρά. Ἀλλὰ δὲν πλησιάζομεν, νὰ χαρῶμεν καὶ ἡμεῖς ἐξ αὐτοψίας διὰ τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες ἀμφιβάλλω ἂν καὶ εἰς τὴν στιγμήν ταύτην, ὅταν προσχαινοντα περιεσπαντα ὅλα τὰ περιτρίμματα τῶν ὁδῶν, εἶναι πολὺ εὐδαιμονεῖς;

— Ὁ! νομίζω ὅτι ἡ δημοσιότης δὲν τοὺς ἐνοχλεῖ παντελῶς, ἀπήντησε γελῶν πάντοτε ὁ **Γουλιέλμος**. Ἄλλ' ἄς πλησιάζωμεν.

Καὶ ἀνεμίγημεν εἰς τὸν ὄχλον. Ἐλθόντες δὲ πλησίον, εἶδαμεν ἐπὶ τροχῶν ἐστηρικμένον εὐρύχωρον κλωβίον ὡς μικρὸν θάλαμον, καὶ ἐν αὐτῷ ζῶων διάφορα εἶδη, τῆς κιβωτοῦ ἐπιτομὴν ἢ ἀπόσπασμα. **Μέλαινα** καὶ **καλλιθριξ** γαλῆ ἐκάθητο εἰς τὸ μέσον, **βεθυθισμένη** εἰς τρυφηλὴν ὑπνηλότητα, καὶ οἱ ἡμίχλεισοι ὀφθαλμοὶ τῆς ἀπεδείκνουν ὅτι τὸ ἐπίθετον **εὐδαιμών** εἰς τοῦτο κἂν τὸ μέλος τῆς οἰκογενείας ἐντελῶς ἐφρημόζετο.

Πλησίον δὲ τῆς γαλῆς ἐσκήριτα ζωηρὸν κυνάριον, ἐν ὅστε τρίβον τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν ῥάχιν τῆς, ἐνόησε δάκνον μεᾶκρους τοὺς ὀδόντας τὰ αὐτῆς ἢ τὴν οὐράν τῆς ἐν ᾧ

(*) Ὁ ἰδιοκτητὴς τῶν χειρογράφων καὶ ἐρμηνευτὴς τῶν ἱερογλύφων μᾶς ἀπειλεῖ ἐν τῷ Ἀριθ 381 τοῦ **Τηλεγράφου**. Ἀν μᾶς ἰδρίσῃ θὰ τὸν περιφρονηθῶμεν, ἂν κακοεργήσῃ συκοφαντῶν, θὰ τὸν ἀνάξωμεν.

ἐκείνη μὲ φωνὴν σιγαλὴν ἐφαίνετο φιλικῶς παραπονομένη ὅτι τὴν προὐκάλει εἰς παιγνίδια καὶ δὲν τὴν ἄφηνεν εἰς τὴν ἡσυχίαν τῆς. Ἐν τούτοις δὲ μεταξὺ τῶν δύο ἐμπροσθίων ποδῶν τῆς, καταρυγῶν ἐκεῖ ὡς εἰς ἄτυλον, ἐκάθητο ποντικὸς, καὶ ἐτραγάλιζε κάρυον, ἐν ᾧ γλαυξ, ἱσταμένη ἐπὶ βράβδου τῆς ἄνω διαιρέσεως τοῦ κλωβοῦ, ἔκλινεν ἐναλλάξ τοὺς δύο στρογγύλους τῆς ὀφθαλμοῦς πρὸς τὸν εὐωχοῦμενον, καὶ ἐφαίνετο βλέπουσα αὐτὸν ζηλοτύπως· ἀλλ' εἶτε ἀπὸ σέβας πρὸς τὸν ὀνουχωτὸν προστάτην αὐτοῦ, εἶτε ἀπὸ ἰδίου αἰσθημα δικαιοσύνης, οὐδὲν ἐπεχειρεῖ κατὰ τῆς ξένης ἰδιοκτησίας. Εἰς ἄλλην δὲ γωνίαν χελώνη, ἀνυπόπτως προτεινούσα τὴν κεφαλὴν, καὶ ἄκακον ἐκφρασιν δίδουσα εἰς τοὺς μέλανας ὀφθαλμοῦς τῆς, συνεστιατο ἐξ ἐνὸς θρόου μετὰ τοῦ ἀκανθοχοίρου, ὅστις εἶχεν εἰρηνικῶς πρὸς τὰ ὀπίσω συνεσταλμένα τὰ βέλη του. Οὐδέτερος δὲ τῶν συνδαιτημόνων ἐφαίνετο παροργιζόμενος κατὰ τῶν ἐπεμβάσεων ἐνὸς πίθηκος, ὅστις ἄνωθεν ἐξέτεινε τὴν χεῖρα ἐνίοτε, ἔκοπτεν ἐν φύλλον τοῦ θρόου, καὶ τρώγων ὁ ἴδιος, ἐβίαζε νὰ φαῖη καὶ ἕνα μικρὸν λαγῶν, ὃν ἐκράτει εἰς τὴν ἀγκάλῃν του, ἐν ᾧ στρουθία, ποικιλίδες, καὶ ἄλλα πτηνά, ἐκάθητο ἀνενοχλήτως πότε εἰς τὴν βράχιν πότε εἰς τὴν κεφαλὴν του. Αὕτη ἦτον ἡ εὐδαίμων οἰκογένεια.

Ἐν τούτοις ὅσον διασκεδαστικὸν καὶ ἂν ἦτον τὸ θέαμα τοῦτο διὰ τὸν ὄχλον, ὅστις ἐκάγχαζε προϊστάμενος, δι' ἡμᾶς ὁμοῦς ἐφαίνετο οὐχὶ λίαν ἀξιοπρεπής, οὐδὲ φύσεως ὥστε ν' ἀναγκαιότη ἐμὲ μάλιστα, ὅστις εἶχον τὴν ἀξίωσιν ἐν ὀλίγαις ἡμέραις νὰ ἰδῶ ὅσα περίεργα περιέχει τὸ Λονδίον, περισσώτερα δηλαδὴ σχεδὸν ἄρ' ὅσα περιέχει ὅλος ὁ λοιπὸς κόσμος. Ἀνεχωρήσαμεν ἐπομένως, ἀρ' οὐ ὁ φίλος μου, προσφωνήσας τὸν κτηνοτρόφον ἐξ ὀνόματος, τῷ ἔρριψεν εἰς τὸν πῖλον τινὰ σελίνια. Καθ' ὁδὸν δὲ μ' ἐχλεύαζε διὰ τὴν εὐπιστίαν μου, καὶ μοι ἔλεγεν ὅτι εἰς τὴν ζωὴν, καὶ μάλιστα ἐν Λονδίῳ, πολλὰς καὶ δεινότερας ἀπάτας θὰ πάθω, ἂν δὲν μάθω νὰ μὴ λαμβάνω τὰς ἐπιγραφὰς κατὰ γράμμα.

— Ἄλλ' αὐτὴν, τῷ εἶπα μειδιῶν, τὴν πρώτην ἀπάτην ὡς μέγα πάθημα δὲν τὴν θεωρῶ, καὶ δικαιοτέραν ἀφορμὴν θὰ σοὶ δώσω νὰ μὲ χλευάσῃς, ὁμολογῶν σοὶ ὅτι ἀγαπῶ τὰ ζῶα πολὺ, καὶ μοὶ ἀρέσκει νὰ βλέπω τὰ παιγνίδια των καὶ νὰ σπουδάζω τὰ ἦθη των. Θὰ ἤμην τῷ ὄντι πολὺ περίεργος νὰ μάθω πῶς τὰ ἀλλόφυλα ἐκεῖνα ζῶα κατωρθώθη νὰ ζῶσιν ἐν εἰρήνῃ καὶ φιλίᾳ ἀδελφικῇ;

— Ὡς πρὸς τοῦτο, μοὶ εἶπεν ὁ Γουλιέλμος, ἡμπορῶ νὰ εὐχαριστήσω τὴν περιέργειάν σου. Ἴδεις ὅτι γνωρίζω τὸν φύλακα αὐτῶν ἦτον ποτὲ ὑπηρετὴς εἰς τὸ ὑποστάσιόν μου. Δι' αὐτοῦ ἤξεύρω ἂν ὄχι ὅλην τὴν ἱστορίαν των, τοὐλάχιστον μέρος αὐτῆς. Ἄν εἶσαι, ὡς λέγεις, περίεργος νὰ τὴν μάθῃς, εἴμ' ἔτοιμος νὰ σοὶ τὴν διηγήθῃ ἐνὶ βαδίῳ.

Πρὸ τινῶν ἐτῶν, ἤρχισε διηγούμενος, ἔγινε παρανόημα τοῦ πυρὸς ἐν τῶν μεγάλων τῆς Γλασκώης βαμβακουργείων, καὶ ἐν αὐτῷ ἐκάη ἐργάτης ἱκανὸς καὶ τίμιος, ὅστις ἔτρεφε γυναῖκα καὶ δύο παιδία. Ὁ υἱὸς του, Δίκ ὀνομαζόμενος, δεκαετῆς ἔταν συνέβη ἡ

τυμφορὰ, ἤργάζετο καὶ αὐτὸς εἰς τὸ ἐργοστάσιον. Ἄλλ' ἡ πυρκαϊὰ τὸν ἐττέρησεν ἐπίσης τοῦ μικροῦ ἐργου καὶ τοῦ μικροῦ πόρου του, ὥστε ἡ ὀρφανὴ οἰκογένεια ἀπέζη ἤδη πονήρως καὶ ἐλεεινῶς ἡμέραν μετ' ἡμέραν ἐκ τοῦ δημοσίου ἐλέους.

Τοῦτο ὁμοῦς ἐπίεξε τὴν εὐαίσθητον καὶ δραστηρίαν ψυχὴν τοῦ Δίκ. Πολλάκις ὅταν κατώρθου ὅπως δῆποτε νὰ κερδίῃ τεμάχιον ἄρτου, τὸ ἔφερεν εἰς τὸν οἶκον, καὶ λέγων ὅτι ὁ ἴδιος ἐργαγεν, τὸ εἶδεν εἰς τὴν ἀδελφὴν καὶ εἰς τὴν μητέρα του, καὶ ἐκοιμάτο νήστης· καὶ ἄλλοτε, ὅταν ἐβλεπε τὴν ἐσχάτην πενίαν των, καὶ ἐθυμειτο ὅτι εἰς τὸ μέλλον καὶ ἡ ἀνεπαρκὴς αὕτη πηγὴ τῶν ξένων βοηθημάτων ἐμελλε νὰ στερευθῇ, ἤρχιζε νὰ κλαίῃ, καὶ διελογίζετο ἂν δὲν εἶδύνατο νὰ εφεύρη τι πρὸς ἀνακούρισιν τῆς οἰκογενείας του. Εἰς τὰς ἀργὰς ὥρας του, καὶ φεῦ! ὄλαι ἦσαν ἀργαί, — κατώρθωσε μ' ἐν μαχαίριδιον καὶ μὲ τινα ξυλάρια νὰ κατασκευάσῃ κλωβίον, καὶ ἐξερχόμενος εἰς τοὺς ἀγρούς, ἡ ἀναρριζόμενος εἰς τὰ ὄρτια δένδρα τὰ σκιαζόντα τῆς Κλυδῆς τὰς ὄχθας, ἀνεζήτηε μεταξὺ τῶν κλάδων τὰς φωλαῖς, καὶ μὲ τὴν ἐπιδεξιότητα γαλλιδέως ἐρρίπτετο ἐπ' αὐτάς, συναλάμβανε τὰ μικρὰ στρουθία, καὶ τρέφων αὐτὰ ἔπειτα, τὰ ἔφερεν εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ τὰ ἐπώλει.

Βυκίνητος, ἀκάματος καὶ ἐπίμονος, ὁ Δίκ μετὰ τινὰ γύμνασιν τοσοῦτον ἐπέτυχεν, ὥστε σχεδὸν τακτικῶς ἀνὰ πᾶν σάββατον ἤρχετο πρὸς τὴν μητέρα του, τὴν ἐρίλει περιπαθῶς, καὶ τῇ παρέδιδε μικρὰν ποσότητα, δι' ἧς ἐπῆρκει εἰς προμήθειαν τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου τῆς ἐβδομάδος, χωρὶς ὁμοῦς οὔτε διὰ τῆς χορηγίας ταύτης, οὔτε διὰ τῆς ἠνωμένης ἐργασίας τῆς μητρὸς καὶ τῆς θυγατρὸς, ὅταν ἐργασία εὐρίσκετο, νὰ κατορθώσιν ἀκόμη ἢ ν' ἀποδυσθῶσιν τὰ βράχη ἢ τὴν ἰσχνὴν πείναν νὰ ἐκδιώξωσι τῆς φιλίας των.

Ὁ Δίκ, τοῦτο βλέπων, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιτείνῃ τοὺς ἀγῶνάς του, καὶ πρὸς τοῦτο εἶχε καὶ ἰδιαίτερον ἐλατήριον. Εἶχεν ἀνακαλύψει ὅτι ἡ ἀδελφὴ του, ἧτις ἦτον τινὰ ἔτη μεγαλητέρα του, ἠγάπα ἕνα νέον ἐκ τῶν γειτόνων των, ἀλλ' ἡ πενία ἀμροτέρων ἦτον ἀνυπερβλητὸν πρόσκομμα εἰς τὴν ἐνωσίν των, καὶ ἡ Ἐρρίεττα ἦτον περιλυπὸς καὶ μελαγχολικὴ, διότι ὁ μνηστῆρ τῆς, ἐπ' ἐλπίδι νὰ κερδίῃ μικρὰν τινα ποσότητα ὅπως δυνηθῇ νὰ τὴν νυμφευθῇ, εἶχεν ἀπέλθει εἰς Λονδίον. Οὗτος εἶναι ὁ πτηνοτρόφος ὃν εἶδαμεν πρὸ ὀλίγου, καὶ ὅστις εἶχε ταχθῇ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἱπποκόμου μου. Ἡ φιλοτιμία λοιπὸν καὶ ἡ ἐπιθυμία ὅλη τοῦ Δίκ ἦτον νὰ κατορθώσῃ νὰ ταμιεύῃ μικρὸν κεφάλαιον δι' οὗ νὰ διευκολύνῃ τὴν εὐτυχίαν τῆς ἀδελφῆς του.

Εἶχεν ὄρτια γαλῆν τῆς Ἀγκύρας, ἣν ἔθρεψεν ἐκ μικρᾶς, καὶ ἧτις τῷ ἦτον λίαν προσηλωμένη· διότι ὁ Δίκ ἦτον ἀγαθωτάτης διαθέσεως, καὶ ὄλα τὰ ἐμψυχα ὄντα ὅσα τὸν περιστοιχίζον, ἀνθρωποὶ ἢ ζῶα, τὸν ἠγάπων περιπαθῶς. Ἐδοκίμασε λοιπὸν διὰ τῆς κοινῆς του ἐπιβρόχης νὰ συνδέτῃ οὐ μόνον εἰς εἰρηνικὰς, ἀλλ' ἀκόμη εἰς φιλικὰς σχέσεις τοὺς δύο θανασίμους ἐχθροὺς, τὴν γαλῆν μετὰ τῶν πτηνῶν· καὶ διὰ τῆς πραότητός του, διὰ τῆς δυνάμεως τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς συνηθείας, ἧτις δὲν εἶναι ἐλάσσω ἐπὶ τῶν ζῶων ἢ

ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ἔπεισε κατ' ὀλίγον τὸ πονηρὸν ζῶον νὰ συζῆ κοινωνικῶς μετὰ τῶν περωτῶν αἰοιδῶν του, νὰ συντρώγη, νὰ συμπίνη μετ' αὐτῶν, νὰ κοιμᾶται ἐν μέσῳ τοῦ ταραχώδους ὁμίλου των, χωρὶς ν' ἀπλῶνῃ τοὺς ὄνυχας διὰ νὰ συλλάβῃ ἢ νὰ σχίσῃ κά- νένα· ἐκείνους δὲ πάλιν νὰ ὑπομένωσι τὴν ὄψιν καὶ συνοικίαν τοῦ γαμψοῦχου θηρίου, καὶ νὰ παίζωσι μετ' αὐτοῦ.

Κατώρθωσε δὲ καὶ ἔτι πλέον· ἐδίδαξε τὴν γαλῆν καὶ τὰ πτηνὰ νὰ παίζωσιν ἐν εἶδος παιγνιδίου, καὶ ἀ- παραδειγματίστος ἦτον ἡ ἐπιδεξιότης μεθ' ἧς ἕκαστον ζῶον ἔμαθε μέχρι τέλους νὰ ἐκπληρῆ τὸ μέρος του. Ἡ γαλῆ συνεσπειροῦτο εἰς κύκλον, ἔθετε τὴν κεφα- λὴν τῆς μεταξὺ τῶν δύο ἐμπροσθίων ποδῶν τῆς, καὶ ἐφάνετο κοιμωμένη. Τότε ἤνοιγετο τὸ κλωβίον, καὶ τὰ ζωηρὰ στρουθία ἐξορμῶντα διὰ μιᾶς, ἐκάθηντο ἐπ' αὐτῆς, καὶ τὴν ἐξύπνων κετῶντά την μετὰ τὰ ῥάμφη. Ἐπειτα δὲ, διαιρούμενα εἰς δύο λόχους, προσέβαλλον τὰ μὲν τὴν κεφαλὴν, τὰ δὲ τοὺς μύστακάς τῆς, χωρὶς τὸ ἡμερον ζῶον νὰ ταραχθῆ παντάπασιν ἀπὸ τὰς ἐνο- χλήσεις των. Ἄλλοτε ἤρχετο καὶ ἐκάθητο ἡ γαλῆ εἰς τὸ κλωβίον, ἐγλύφετο, καὶ ἐξέπεμπε τὸν συνῆθη ἦχον τὸν ἀποδεικνύοντα τὴν ψυχικὴν τῆς φαιδρότητα· καὶ τότε τὰ πτηνὰ καταβαίνοντα, ἐκάθηντο εἰς τὴν ῥά- χιν τῆς, ἢ ἐσχημάτιζον στέμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς, καὶ ἐκελάδουν καὶ ἔσιζον, ὡς ἂν ἐκάθηντο εἰς ἄσυλον δάτους συσκίου.

Ἄμα δ' ἐπέστη ὁ Δικὸς περὶ τῆς ἱκανότητος τῶν ὑ- ποτρόφων του, τοὺς ἐξέθηκε μίαν ἡμέραν εἰς τὴν ἀγο- Ͼν τῆς Γλασκῶης, ὅπου ἡ θεὰ τῆς ὠραίας ἐκείνης γαλῆς, ἡμέρως καθημένης ἐντὸς κλωβοῦ στρουθίων, ἐ φάνη θέαμα τόσον νέον καὶ τόσον περιέργον, ὥστε δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ὁ ὄχλος συνέβρεε πρὸς τὴν παραδό- ξον θεάν, καὶ ὁ θαυμασμὸς τῶν θεατῶν ἐκορυφοῦτο ὅ- ταν ἤκουον τὸν Δικὸν νὰ κράζῃ ἕκαστον τῶν πτηνῶν ἐξ ὀνόματος, καὶ τὸ πτηνὸν φαιδρῶς νὰ πετᾷ πρὸς αὐτὸν, μέχρις οὔ ἢν πρὸς ἐν ἐλθόντα ἐκάθηντο ὅλα εἰς τὴν κεφαλὴν, εἰς τοὺς βραχίονας καὶ εἰς τοὺς δακτύλους του. Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ὁ Δικὸς ἔδωκεν εἰς τὴν μητέ- ρα του ἐπαρκὲς τῆς μελλούσης ἑβδομάδος ἐφόδιον, καὶ ἐταμίευσε συγχρόνως ποσότητα οὐκ εὐκαταπρόσητον.

Ἄνὰ πᾶσαν ἑβδομάδα τὰ κέρδη του ἤψανον, καὶ ἀ- πὸ τῆς Γλασκῶης μετέβαινε καὶ εἰς ἄλλας τῶν παρα- κειμένων πόλεων, μέχρις Ἐδιμβούργης, πανταχοῦ τυγ- χάνων ὁμοίας ὑποδοχῆς. Μετὰ τὰ στρουθία ἤρχι- σε ν' ἀνατρέφῃ καὶ μεγαλῆτερα πτηνὰ, μεταξὺ ἄλλων μίαν πέρδικα, ἧς ἡ προσήλωσις πρὸς αὐτὸν ἦτον τῶ ἑνὶ παραδόξῳ. Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν τῶν διέφυγεν ἐν μικρῷ κανάριον, καὶ ἐπλανήθη εἰς τοὺς πέριξ κήπους. Ὁ Δικὸς ἐλυπήθη δ' αὐτὸ ἐγκαρδίως, διότι τὸ ἀνέτρεφε διὰ μίαν νέαν Λαίδην, ἧτις ἐμελλε νὰ τῷ πληρώσῃ ἀ- δρὰ δίδακτρα. Ἄλλ' ἰδοῦ, ἐξ ἡμέρας μετὰ ταῦτα, ἡ πιστὴ πέρδικα περιίπταμένη, ἀπαντᾷ τὸν δραπέτην, καὶ ἀρχίζει ἀπὸ κορυφῆς εἰς κορυφὴν τῶν ὑψηλῶν πτελεῶν νὰ τὸν διώκῃ πρὸς τὴν οἰκίαν, ἐνίοτε μὲν μικρὸν προ- πορευομένη, ἐνίοτε δὲ ἐπομένη καὶ ἐμποδίζουσα αὐτὸν νὰ παρεκκλίνη πρὸς δεξιὰ καὶ ἀριστερά, μέχρις οὔ τὸν ἐπανάφερῃν εἰς τὸ πτηνοτροφεῖον, καὶ ἐκεῖ τὸν ἠνάγ-

κασε νὰ μείνῃ ἀκίνητος εἰς μίαν γωνίαν, ὡς τιμωροῦ- τα αὐτὸν, ἐνῶ αὐτὴ περιεπέτα θριαμβευτικῶς.

Ὁ Δικὸς ἦτον ἤδη εὐδαιμονέστατος, διότι καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν του ἔτρεφε, καὶ ἦτον πεπει- σμένος ὅτι ἐντὸς ὀλίγου ἤθελε κατορθῶσαι νὰ νυμφεύσῃ αὐτὴν αἰσίως. Ἄλλὰ θλιβερὸν συμβάν τὸν ἀπέσπασεν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῆς οἰκογενείας ἧς ἦτον ἡ πρόνοια. Συνάγων ποτὲ εἰς τοὺς ἀγροὺς χόρτα δι' ὧν ἔτρεφε τὰ πτηνὰ του, καὶ νομίσας τινὰ ἐξ αὐτῶν βρώσιμα, ἔφαγεν ἐξ αὐτῶν· ἀλλ' ἦσαν φαρμακερὰ, καὶ μετ' ὀλί- γας ἡμέρας ἀπέθανε, χωρὶς νὰ δυνηθῆ νὰ ὠφελήσῃ τῶν ἰατρῶν ἢ βοήθεια καὶ ἡ ἐπιστήμη. Ἐπὶ τῶν τριῶν ἡ- μερῶν τῆς ἀσθενείας του τὰ πτηνὰ του ἐπέτων ἀδια- κόπως περὶ τὴν κλίνην του, ἄλλα ἐκάθηντο τεθλιμμένα εἰς τὸ προσκεφάλαιόν του, ἄλλα ἀνησυχῶς ἐπετρούγι- ζον ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του, τινὰ ἐξέπεμπον τόνους πεν- θίμους, καὶ ὅλα δὲν ἤθελον σχεδὸν νὰ ἐγγίσωσι τὴν τροφὴν των.

Τέλος ὁ Δικὸς ἀπέθανε, καὶ τότε διὰ περιέργου πα- ραδείγματος ἀπεδέειχθη ὁποῖων αἰσθημάτων ἀγάπης εἰσι δεκτικὰ τὰ ζῶα, ὅταν οἱ ἄνθρωποι προσφέρωνται μετ' ἀγαθότητος πρὸς αὐτά. Ὅλα τὰ πτηνὰ τοῦ Δικὸς ἐφαίνοντο βαθέως συναισθανθέντα τὸν θάνατον τοῦ εὐ- εργέτου των. Ἄλλὰ ἐν πρὸ πάντων, ἡ πέρδικα, ἦτον ἀ- παρηγόρητον ἀληθῶς. Ὅταν ἐτέθη ὁ δυστυχῆς Δικὸς εἰς τὸν νεκροκράββατον, αὐτὴ περιίπτατο ἀδιακόπως, καὶ τέλος ἐκάθησεν εἰς τὸ χεῖλος αὐτοῦ. Πολλάκις ἠθέ- λησαν νὰ τὴν διώξωσιν ἐκείθεν, ἀλλὰ πάντοτε ἐπαν- ἤρχετο ἐπιμόνως, καὶ συνώδευσε τὸν νεκρὸν μέχρι τοῦ νεκροταφείου. Ἐκεῖ δ' ἐκαθέσθη εἰς τοὺς κλάδους παρακειμένου δένδρου, καὶ ἐφαίνετο παρατηροῦσα τοῦ κατατίθεται τὸ σῶμα τοῦ φίλου τῆς. Ἄφ' οὔ δὲ οἱ συνοδεύσαντες τὴν ἐκφορὰν ἀνεχώρησαν, ἐκείνη δὲν ἀνεχώρησεν. Καθ' ἡμέραν ἤρχετο εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μητρὸς του καὶ ἐλάμβανε τὴν τροφὴν τῆς, ἔπειτα δὲ ἐπέστρεφεν εἰς τὸ νεκροταφεῖον, καὶ ἐκάθητο καὶ ἐκοι- μᾶτο εἰς πύργον παρακειμένου ἐκκλησιδίου, ὅθεν ὁ τά- φος ἐφαίνετο. Καὶ ἐνταῦθα ἐζῆσε καὶ ἐνταῦθα ἀπέθανε τέσσαρας μῆνας μετὰ τὸν κύριόν τῆς.

Ὁ Δικὸς πρὸ τοῦ θανάτου του παρέδωκε τὰ χρήματα ὅσα εἶχε συναΐξει, καὶ ἐνεμπιστεύθη τὴν περιθαλψὴν τῶν πτηνῶν του, εἰς τὴν ἀδελφὴν του, ἧτις ἐδυνήθη οὕτω νὰ νυμφευθῆ. Ὁ δὲ σύζυγός τῆς ἐγκατέλιπε τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ψαύλων μου, καὶ διεδέχθη τὸ ἐπιτήδευμα τοῦ γυναικαδέλφου του, ἀφ' οὔ ἐβοηθήθη ὀλίγον καὶ ἀπὸ ἐμὲ ὅπως τὸ ἐκτείνῃ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Γνωστικὴ ἡ τῶν τοῦ ἀνθρώπου γνώσεων σύντομος ἐκθεσις 1849 — *Στοιχεῖα Φιλοσοφίας*, ἡ τῶν περὶ τὰ ὄντα γενικώτερον θεωρουμένων τὰ στοιχειοθεστέρα, 1851 ἐν Ἀθήναις — ὑπὸ Θεοφίλου Καίη ἐπιστα- σία Σ. Γλαυκοπίδου.

Ἄν ἡ ἐκφώνησις μόνη τοῦ ὀνόματος τοῦ νέου τοῦ

του Αἰρεσιάρχου εἶναι ἰκανὴ νὰ παρέξῃ ἀνησυχίαν εἰς τὸν ἀκούσαντα, πολὺ μᾶλλον θέλει ταραχθῆ ὁ προσκαλούμενος ἢ ἀναγνώτῃ ἀνάλυτον ἀμερόληπτον τῶν συγγραμμάτων του. Βεβαίως ἡ κοινωνία τοιοῦτον ἄνδρα, ἐπαγγελόμενον νὰ διδάξῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀντέχοντα μὲ ἀκλόνητον καρτερίαν εἰς ὅλας τὰς κατακραυγὰς καὶ τὰς καταδιώξεις, δὲν δύναται νὰ διακτῇ, πρὶν τὸν ἀκούσῃ. Ἄλλ' ἡ ἀνάγκη προσηκτικῆς ἐξετάσεως τῶν ἀρχῶν του, ὅποιαι καὶ ἂν ᾖσι, ἐτι μᾶλλον ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς προσηρομένης εἰς αὐτὸν λατρείας παρὰ θιασωτῶν, μὴ ἀποδεχομένων ἐτυμηγορίαν ἐπὶ ἐπιστημονικῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἀπαιτούντων αἰτιολογημένην ἀπόφασιν, τῆς ὁποίας ἐπιφυλάσσονται ἢ ἀνισκεύασουν τὰς σκέψεις;

Ἄλλὰ τάχα ἡ κοινὴ γνώμη ἐμφράττουσα τὰ ὠτὰ τῆς ἔκρινεν, ἢ ὁ κρινόμενος ἀπέφυγε νὰ ἐξηγηθῆ;

Ὁ Θεόφιλος Καίρης συνδρομῇ τῶν αἰεποτε προθύμων εἰς ἔργον πρὸς τὸ καλὸν τῆς πατρίδος ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων καθιδρύει ἐν Ἀνδρῶ Σχολήν, ἐν ἣ οὐδεμίαν δέχεται τῆς Κυβερνήσεως ἐπιβλεψίν. Ἐντοσούτω μετολίγον ἀποδεικνύεται, ὅτι εἰτάγει εἰς τὰς ἀπαλὰς ψυχὰς στερημένης ἐτι κρίσεως νεολαίας ἀρχὰς ἐναντίας εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων των, καὶ μόνῃ ἡ μεγάλη ὑπόληψις, ἣς ἀπελάμβανε καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα ὁ Καίρης, ἐμπόδιζε τὴν ταχεῖαν ἀνακάλυψιν. Ἡ Σχολὴ διοικητικῶς διαλύεται. Ἄλλ' ὁ Καίρης ἐτάχθη εἰς τὸ κληρικὸν σχῆμα, κήρυξ τοῦ Εὐαγγελίου. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐπομένως προσκαλεῖ τὸν ὑπηρετήν τοῦ Κυρίου νὰ ἐξηγηθῆ περὶ τῆς ἐμπιστευθείσης εἰς αὐτὸν ἐντολῆς. Ὁ Καίρης ὁμως δὲν ἀπολογεῖται, σιωπῶν, κούπτει τὸ φρόνημά του. Καθαίρεται λοιπόν. Δὲν ἐξετάζομεν τώρα μετὰ τὴν καθαίρεσιν τίνοι δικαιώματι περιορίζεται, μετατίθεται πότε ἐδῶ καὶ πότε ἐκεῖ. Λέγομεν ὁμως ὅτι ὁ Καίρης εὐηρεστεῖτο ὑπὸ τὸ κληρικὸν σχῆμα νὰ φρονῆ καὶ νὰ διδάσκῃ, ὅσα καλῶς γνωρίζει ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀποδέχεται. Ἐτι μᾶλλον κρίνει κατάλληλον νὰ ποτίσῃ νήπια μὲ τὰ δόγματά του, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι κίνδυνος ἢ κρίσις ἢ ἀποπτύγη, διότι νομίζει ἀποχρῶν, ὅτι ὁ διδάσκαλος τὰ θεωρεῖ ὀρθά.

Τώρα πρωθυστερώς ἐκδίδων εἰς φῶς τ' ἀπόρρητα ταῦτα δόγματα, πρέπει νὰ μέμμεται πρὸ πάντων ἐκ τὸν ὁ Καίρης, ἂν ἡ κοινωνία τὸν ἐδίκασε, πρὶν τὸν ἀκούσῃ, διότι καὶ καλὰ ἂν ᾖται, δὲν κείνται καλῶς καὶ περὶ τούτου φέρει διπλὴν εὐθύνην ὁ Συγγραφεὺς, καὶ ὡς Ἱερεὺς καὶ ὡς φιλόσοφος. Τὸ ἐπάγγελμα λοιπόν αὐτοῦ καὶ ὁ τρόπος, ὃν μέχρι τοῦδε ἐμεθοδεύθη, καθιστοῦν αὐτὸν ἀναπολόγητον, προτείνοντα, τί πταίω ὅταν αἱ ἰδέαι αὐταὶ εἰσεχώρησαν εἰς τὸν νοῦν μου, ὅταν δὲν δύναμαι διὰ τοῦ λόγου νὰ τὰς καταβάλλω, ἀλλὰ μάλιστα λόγῳ κρίνων τὰς εὐρίσκω ὀρθάς; — Μολονότι, λέγομεν, τοιαύτη ἀπολογία δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν μέχοι τοῦδε ὑποδουόμενον, θέλομεν ἀπαίρει εἰς αὐτὸν καὶ αὐτὴν τὴν πρόβασιν, ὅτι δὲν ἐξετάθησαν τὰ δόγματά του, καὶ θέλομεν ἰδεῖ, ἂν ἐμποδίζεται ὁ Καίρης ἀπὸ τοῦ νὰ προσθέσῃ νέα φῶτα εἰς τὴν κοινωνίαν, ἢ ἀπὸ τοῦ ν' ἀποσβῆσθαι καὶ τὰ ἐνυπάρχοντα.

Τί εἶναι λοιπόν τὸ σύστημά του; Ἐν τῇ γνωστικῇ διαίρει τὰς γνώσεις εἰς δύο μέρη. τὰς μὲν ἀναφερο-

μένας εἰς τὸν γινώσκοντα, τὰς δὲ εἰς τὰ γινωσκόμενα (§ 10) καὶ ἐκείναι μὲν ἀποτελοῦν τὴν θεωρίαν τῆς ψυχολογίας καὶ λογικῆς (§ 53), αὗται δὲ ὑποδιαίρονται εἰς ἱστορικές, τεχνικές καὶ ἐπιστημονικές (§ 14).

Ἡ Γνωστικὴ ἔχει σκοπὸν νὰ δώσῃ σύντομον περίληψιν περὶ τούτων ὅλων, τὰ δὲ Στοιχεῖα περιλαμβάνουν, ἐκτὸς τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας, μόνην τὴν ψυχολογίαν, ὅτι ὡς βλέπομεν ὁ Συγγραφεὺς εἶναι μακρὴν ἀπὸ τὸ τέμα τῶν ἀγώνων του. Πλέον σπουδαῖον δι' ἡμᾶς ἔργον εἶναι ὡς ἐκ τούτου ἡ Γνωστικὴ, ὡς σύνοψις τοῦ ὅλου.

Παραλείπομεν νὰ φιλονεικήσωμεν μετὰ τοῦ Συγγραφεὺς περὶ τῆς διαιρέσεώς του καὶ ἀδιαφοροῦμεν ἂν ἐξοστρακίσῃ ἐκτὸς τοῦ κύκλου τῶν ἐπιστημῶν, συναγελάζων αὐτὰς εἰς τὴν ἐπικυλίαν τῶν ἱστορικῶν γνώσεων, τὴν περὶ κινήσεως καὶ ἀλλοιωτέως ἀστέρων καὶ μετεωρολογικῆν (§ 70) διήρορον τῆς ἀστρονομίας (§ 109), τὴν ἀνατομίαν, τὴν φυσιολογίαν κτλ. (§ 70), οὔτε ἔχομεν ἢ ἀντιτάξωμεν τι εἰς τὴν διαίρεσιν τῶν τεχνῶν εἰς βιομηχανικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς (§ 82), ἀλλὰ προχωροῦμεν βήματι ταχεῖ πρὸς τὰς ἐπιστήμας, ἔθθα εἶναι ἐλπίς ἢ ἀπαρητησόμεν τι καὶ περὶ φιλοσοφίας Ἐδῶ λοιπόν τῶντι πρῶτον ἀξιωματικῶς ἐκθέτει ὁ Συγγραφεὺς, ὅτι οὐδεμίαν ἀπολύτως οὐσίαν γινώσκουμεν, ἀλλὰ μόνον ἀναφορὰς τῶν περὶ ἡμᾶς αὐτοῦ ὄντων, ὡς πρὸς ἡμᾶς θεωρουμένας, δηλ. ὅτι δὲν μνησθόμεν τὴν φύσιν αὐτῆν, ἀλλὰ τὰς ἐν ἡμῖν ἐκ τῶν οὐσιῶν μεταβολὰς (§ 99). Ὁ παράγραφος οὗτος, ὅστις δὲν εἶναι πόρισμα, ἀλλὰ λῆμμα, μᾶς μεταφέρει ἀπευθείας εἰς τὴν Σκοτίαν μετὰ τὸ Θωμᾶ Ρεῖδου, Ἰακώβου Ὁσβάλδου καὶ Δουγάλδου Στουάρτου. Τινὰ φαίνονται ἀντιγεγραμμένα καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Βερκελέου, ὡς ὅτι γεννῶνται αἱ ἰδέαι ἢ διὰ τῶν ἐξωτερικῶν αἰσθήσεων, οἷον τοῦ ψυχροῦ, τοῦ σκληροῦ κτλ., ἢ διὰ τῶν ἐσωτερικῶν, οἷον τῆς πείνης, τῆς δίψης κτλ., ἐκ δὲ τοῦ συνδυασμοῦ ὅλων τούτων προκύπτουν αἱ ἀτομικαὶ ἰδέαι, ἢ αἱ ἀφηρημένα διὰ τῆς ἀπαίρεσεως (§ 58) Ὅταν πολλὰ ὑπάρχουν τὰ προσβάλλοντα τὰ αἰσθητήρια ὄργανα, διὰ τῆς ἐπαναλήψεως ἐνὸς τούτων συγκινουῦνται καὶ τὰ λοιπὰ νεῦρα, ἐπαναφέροντα τὰς λοιπὰς ἰδέας καὶ ἐντεῦθεν ἡ ἀνάμνησις (§ 48) κτλ. Τὸ κεφάλαιον τοῦ φιλοσόφου μας εἶναι λοιπόν ἡ σκέψις, τὸ ὁποῖον προσπιθεῖ νὰ καταστήτῃ τιμιώτερον διὰ τῆς ἰδεολογικῆς τάσεως. Κατὰ τοῦτο ὁμως ἐντελῶς ἀμηχανεῖ, διότι διὰ ἢ ἀποδείξῃ τὸν ἄνθρωπον σύνθετον ἐκ σαρκὸς καὶ λόγου, καταφεύγει εἰς τὴν τοῦ οἴκοθεν ἐνεργεῖν ἰδιότητα, ἣτις δὲν ἀνήκει εἰς τὸ σῶμα, ὡς τὸ παρέχον πάντοτε ἀντίστασιν, ἄρα ἐμφαίνει αὐτὴ τὴν ὑπαρξίν τῆς ψυχῆς (§ 102-105). — Ἀλλὰ ποῖος ψυχῆς, ἀγαθὸς φιλόσοφος; ἢ τί ἐννοεῖς, ὅταν λέγῃς σῶμα; ἐννοεῖς τάχα σωρὸν λίθων; — τότε βέβαια στερεῖται τῆς ἰδιότητος τοῦ οἴκοθεν ἐνεργεῖν. Ἄν ἐννοῆς ὁμως σῶμα ὀργανικόν, εἰπέ, μήπως τὸ θηρίον δὲν κινεῖται οἴκοθεν, δὲν ὀρεγεται, δὲν ἐνεργεῖ; — Ἀλλὰ παῦτε ἐλπίζων ἀναγνώστα, διότι ὁ φιλόσοφός μας λέγει (§ 101), ὅτι αὐτὴ ἡ ἀνωτέρα φύσις εἶναι ἀγνωστος εἰς ἡμᾶς ὡς καὶ ἡ τοῦ σώματος, τὸ

μόνον δὲ, τὸ ὁποῖον γνωρίζομεν, εἶναι τ' ἀποτελέσμα-
τα, ὅσον τὸ γινώσκειν, τὸ βούλεσθαι κτλ. τῆς ψυχῆς,
ἢ τοῦ σώματος τὸ βαρὺ, τὸ θερμὸν κτλ., οὔτε πῶς
ἀμοιβαίως ἐπενεργοῦν ἐπ' ἀλλήλων τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυ-
χὴ εἴμεθα εἰς κατάστασιν νὰ μάθωμεν (§ 106).

Μετὰ τὴν ἀναγόρευσιν τῶν παρηγορητικῶν τούτων
θεωρημάτων, στρεφόμενος πρὸς τὴν περικυκλοῦσαν τὸν
ἄνθρωπον ὑπαρξίαν, διὰ βραχυτάτων διαχωρίζει τὴν
ὕλην τῆς φυσικῆς, χημείας, ἰατρικῆς, ἀστρονομίας
καὶ τῶν μαθηματικῶν γνώσεων, διὰ ν' ἀσπασθῇ τὴν
τελεολογικὴν ἀπόδειξιν περὶ τῆς ὑπάρξεως Θεοῦ, συμ-
περαίνων αὐτὴν ἐκ τῆς ἀρμονίας τοῦ Σύμπαντος (§
114). Ὁ Θεὸς εἶναι τὸ ἀπειροτέλειον Ὄν, τοῦ ὁποῦ
τὰς ιδιότητες διδάσκει ἡ φυσικὴ Θεολογία (§ 119).
Ὡς ἐκ τῆς ἰδέας τοῦ Θεοῦ ὅμως ἐξάγονται οἱ Ἑθνοὶ
Νόμοι (§ 120), περιλαμβάνοντες τὰ δικαιώματα καὶ
τὰ καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου. Περὶ τούτων γίνε-
ται μακρὰ καὶ σχοινοτενὴς πραγματεία (§ 127—
158), ἐν οἷς καὶ περὶ τῶν καθήκοντων τῶν τοῦ Ὑ-
ψίστου Λειτουργῶν, τοῦ νὰ διδάσκουν πιστῶς καὶ με-
τὰ λόγου τὸ Αὐτοῦ πανάγιον θέλημα. Βεβαίως αἱ
λέξεις αὗται πρέπει νὰ ἔχουν ἄλλην παρὰ τὴν κοινὴν
κατὰ τὸν Συγγραφέα μας ἔννοιαν, διότι ἂν ὡς αὐτὸς
ἐξεπλήρουν οἱ κληρικοὶ μας τὸ καθήκον αὐτῶν, ἠθέλα-
μεν ἔχει τότες θρησκείας, ὅσοι εἶναι αὐτοὶ τὸν ἀριθ-
μόν. Ἀλλὰ προχωροῦμεν εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῆς
ἐξετάσεως τῶν λοιπῶν θεωριῶν, δι' ὧν ἐπιτραφίζε-
ται τὸ σύστημά τι. Κατ' αὐτὸ λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος
κοινωνικῶς ζῶν ἔχει ἀνάγκην τεσσάρων τιῶν, τέχνης,
νόμου, ἠθικῆς καὶ θρησκείας (§ 160). Δὲν ἐπλάσθη ὁ-
μως ὁ ἄνθρωπος μόνον διὰ τὴν παρούσαν κοινωνίαν,
ὡς ἐκ τῶν ἰδιοτήτων αὐτοῦ συμπεραίνεται (§ 165).
Ὅπως ἔχη ἄρα ἀλήθειαν ἢ εἰς τὸ ἄπειρον τάτις τοῦ
ἀνθρώπου, εἶναι σύμφωνον μὲ τὴν τοῦ Θεοῦ τελειό-
τητα, νὰ ὑπάρχη μέλλων αἰῶν, ἐν ᾧ τὸ ἀτελὲς ὁ-
τελειοποιεῖται (§ 169), καθοδηγούμενον πρὸς ἐ-
κείνον διὰ τῆς θείας ἀποκαλύψεως (§ 170). Αἱ περὶ
τοῦ σύμπαντος αὗται γνώσεις καὶ περὶ τῆς ψυχῆς καὶ
τοῦ Δημιουργοῦ ἀποτελοῦν τὴν Μεταφυσικὴν, τὴν Λο-
γικὴν, τὴν Ἠθικὴν καὶ ὁμοῦ τὴν Φιλοσοφίαν (§ 171
—176) συμπληρουμένην διὰ τῆς ἐξ ἀποκαλύψεως Γνώ-
σεως. Τί εἶναι δὲ ἡ ἀποκάλυψις τοῦ Συγγραφέως μας;
— Εἶναι ἡ διακρίνωσις τῶν θείων καὶ θεοσεβικῶν
γνώσεων (§ 177). Αἱ θεοσεβικαὶ ἀλήθειαι εἶναι λοι-
πὸν ἡ κορυφὴ τοῦ ὅλου (§ 182) ὅθεν καὶ ἡ τυπικὴ
ἐπιγραφή τῶν Συγγραμμάτων του Θεοῦ Σέβου.

Κρίνομεν περιττὸν νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὴν αὐτὴν
τῶν Στοιχείων ἀνάλυσιν, καθόσον τὰ περὶ ἱστορίας
τῆς φιλοσοφίας οὐδεμίαν ἔχουν ἀξίαν. Ἡ νεωτέρα τῆς
ἐυρωπαϊκῆς φιλοσοφίας ἐξιστορεῖται διὰ δεκαπέντε ἐπί-
στομων (§ 96—98), ἐνῶ τῶν νέων Ἑλλήνων οἱ φιλόσο-
φοι μὲ μείζιστην ἀκριβολογίαν ἀκριθμοῦνται προπορευ-
ομένου τοῦ Πρωτοῦ, μεσοῦντος τοῦ Διονυσίου Πύρρου
καὶ ἐσχάτου ἐρχομένου τοῦ Καραντηνοῦ (§ 105).
Τὰ δ' ἐπέκεινα εἶναι μόνον πλατυτέρα πραγματεία
τῶν ὄσων ἀνωτέρω περὶ ψυχολογίας μόνον ἐμνημο-
νεύσαμεν.

Ἐρχόμεθα ὁμοῦ εἰς τὸ συμπέρασμά μας. Καθὼς

βλέπομεν ὁ φιλόσοφος μας εἶναι πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὴν
σημερινὴν πρόσοδον τῆς ἐπιστήμης. Οὔτε εἰς τῆς σκέ-
ψεως τὰ βάθη εἰσδύει, μὴ ἔχων γνῶσιν ἴσως εἰμὴ τοῦ
νόμου τοῦ Καντίου, οὔτε εἰς τὰ ὕψη τῆς ἰδεολο-
γίας ἀναβαίνει, ἀλλ' ἐν μεταίχμιᾳ ἀμφοτέρων συ-
στρεφόμενος, μόλις βίπτει βλέμμα πρὸς τὸν κρημνὸν
καὶ τὸ χάος τοῦ δισταγμοῦ καὶ ἀμέσως ἐπανερχεται
σκοτοδινῶν νὰ θερμανθῇ εἰς τὸ πῦρ τῆς θεοσεβείας.
Διὰ τοῦτο σύστημα, ἀρχὰς, λογικὴν συνέπειαν, διαλε-
κτικὴν, ἐμβριθεῖαν ἐρεῦνης δὲν εὐρίσκωμεν παρ' αὐτῷ,
ἀλλὰ κριμά τι ἀόριστον ἀντιθέτων στοιχείων σκέψεως
καὶ εὐτεβείας, συνεργουμένων εἰς τὸ ἀρνητικὸν ἀποτε-
λεσμα ἀμοιβαίων παραχωρήσεων, καθόσον ἢ μὲν εὐ-
τέβεια προσφέρει ὀλοκαύτωμα τὴν κατὰ παράδοσιν
θρησκείαν διὰ νὰ κορέσῃ τὴν δίψαν τῆς σκέψεως, ἢ δὲ
σκέψις διὰ νὰ μὴ ἀποθνήῃ ἀπὸ μαρτυρῶν ἐπὶ τεκμη-
ρίοις παραδέχεται τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, τὴν ὑ-
παρξίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν Θεοτέλειαν. Οὔτε ἡ σκέψις
τοῦ λοιποῦ εἶναι σκέψις, οὔτε ἡ θρησκεία τοῦ θρησκεία,
ἀλλ' ὄρνις κ' οὐκ ὄρνις. *Αἰθέριος Δίος* « Ὁ Ζεὺς
οὐκ ὦν, ἀλλ' ἄντ' αὐτοῦ Δίος νυκὶ βασιλεύων » (Ἀρι-
στοτ. Ν.φ. 381).

Εἶναι ὅμως δίκαιον τοιαύτη φιλοσοφία νὰ καταδιώ-
κεται ὡς ἐπίφοβος καὶ νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ Δούρειος
ἵππος εἰσχωρήτας ἐντὸς τῆς Τρωάδος; — Ἡ δύνατο
εὐλόγως ν' ἀπολογηθῇ ὁ Συγγραφεὺς λέγων « Ἀδελ-
φοί! (οὐχὶ Χριστιανοί, δὲ τὴν λέξιν ταύτην οὔτε
κἂν ἀναφέρῃ ἐντὸς τῶν Συγγραμμάτων του), τί μὲ
ἀποκαίετε λυμεῶνα; δὲν διδάσκω τὴν Σκοτικὴν φι-
λοσοφίαν, τῆς ὁποίας τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Γαλλίαν
παρὰ τοῦ Ροαϊέρου Κολλάρδου ἐχαίρεινται οἱ Γάλλοι
ὡς τὸ λυκαυγὲς νέας περιόδου, καθ' ἣν ἐμελλε
πλέον νὰ δύσῃ ὁ ὕλισμός; μήπως καὶ ὁ Κουζίνος δὲν
ἐξήκολούθησε τ' αὐτὰ ἔχνη διὰ τοῦ ἐκλεκτισμοῦ εὐρύ-
ων τῆς ἐπιστήμης τὸν περίβολον; Τάχα τὰ κεφάλαια
τῆς διδασκαλίας μου δὲν εἶναι ἐπίσης τὰ κεφάλαια
τῆς διδασκαλίας τῶν σήμερον φιλοσοφούντων ἐν
Ἑλλάδι; Ὁ παραδίδων τὸν Καντιανισμόν ὅπως τὸν
ἐμετρίασεν ὁ Ἐρβάρτος, φθίνει ἴσως εἰς ἀνώτερα συμ-
περάσματα; Ἡ δύναται ἡ θρησκεία ν' ἀπαιτήσῃ ἐκ
τῶν προτέρων ἀπόδειξιν ὅλων τῶν μυστηρίων τοῦ
δόγματος καὶ ἐγινε παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἄλλη χρῆ-
σις τῆς φιλοσοφίας, εἰμὴ πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ἀποδεί-
ξεων περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ, κοσμολογικῆς, τελεολογι-
κῆς καὶ ὄντολογικῆς; — Ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Ἀνδρῶν
δὲν ἰσχύει λοιπὸν ὁ αὐτὸς νόμος, ἢ αὐτὴ λογικὴ; —
Ἡ θέλετε νὰ ἐνδύσετε μὲ λάϊνον χιτῶνα τὴν φιλοσο-
φίαν μὲν εἰς ἐπανερχομένην εἰς τὴν πατρίδα γῆν. »

Ποῖαν ἐπιδέχονται ταῦτα ἀπάντησιν; — « Ναι!
Φιλόσοφε θεοσεβίς, προσπαθεῖς νὰ μᾶς εἰσάξῃς τὴν
Σκοτικὴν φιλοσοφίαν, οὐχὶ ὁμοῦ ὡς φιλοσοφίαν, ἀλλ'
ὡς θρησκείαν. Ὁ Ρεϊδης, ὁ Σμίθιος, ὁ Ὁσβάλδος, ὁ
Στουάρτος διδάσκοντες κατ' ἐμπειρικὸν τρόπον τὴν
ἰδεολογίαν, ἔθεσαν ὡς βᾶσιν τὰς ἐμφύτους δυνάμεις
(*insitum est a natura*), τὴν αἰσθησίν, τὴν συμπά-
θειαν, τὴν ἀφαίρεσιν, τὴν αὐτογνωστικὴν, τὴν ἠθικὴν
καὶ θρησκείαν, ἀλλ' οὐδεὶς τούτων διὰ τῆς ἀτομικῆς
ἀποκαλύψεως ἐζήτησε ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν ἐν Ἰου-

δαία ἀποκάλυψιν. Δὲν μᾶς διδάσκεις λοιπὸν φιλοσοφίαν τῆς Σκοτίας, ἀλλὰ φιλοσοφίαν τοῦ σκότους ἐκ προμελέτης ἀποσιωπῶν δι' ὅλων τῶν συγγραμμάτων σου τὸ ὄνομα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐνῶ λέγεις τόσα περὶ θρησκείας. Τί μᾶς προτείνεις πρὸς λατρείαν; — τὸ μορμολύκειον τῆς ἀραιρέσεώς σου (caput mortuum abstractionis), ἀπερίτμητον Μωαμεθανισμόν, ὄνομα Θεοῦ πλουτοῦντος ἀπὸ στερητικὰ ἐπίθετα, Ἀνάρχου, Ἀμεταβλήτου, Ἀτρέπτου, Ἀπειροτελείου (Γνωστ. § 117—119) καὶ Νοερού, τὸ ὁποῖον εἶναι ὡς τὸ ὕδαρὸν. Ἀλλαχοῦ (Στοιχ § 113) τὸν ὀνομάζεις ἕνα καὶ μόνον ἀπειροτέλειον Νοῦν, ὥστε μᾶς διδάσκεις περίπου τὸν Νοῦν τοῦ Ἀναξαγόρου, ἢ ἐπαθες ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης λέγει περὶ Ξενοφάνους, ὅτι « ἐπίσας . . . οὐδὲν διεσαφήμισεν, οὐδὲ τῆς φύσεως τούτων οὐδετέρας ἔοικε θιγεῖν, ἀλλ' εἰς τὸν ὅλον οὐρανὸν (τὸ Σύμπαν) ἀποβλέψας τὸ ἐν εἰναί φησι τὸν Θεόν. (Μετὰ τὰ φυσ. Α'. 5). »

Ἡ θεοσέβειά σου εἶναι ἄρα ὁ ἀνάκαισθεὶς βωμὸς τῶ ἀγνώστῳ Θεῷ. Ἀφίνομεν ὅτι δὲν ἐννοεῖς τὸ μέγα μυστήριον τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὸν σύνδεσμον τοῦ ἀπειροῦ καὶ πεπρασμένου, τὴν μεσολάθεισιν μεταξὺ Θεοῦ καὶ Ἀνθρώπου, Αἰώνιου καὶ Θνητοῦ, ἀλλὰ προχωρεῖς πάντοτε δι' ἀραιρέσεως ἐκ τῆς ποικιλίας τοῦ κόσμου κατασκευάζων τὴν ἐνότητα τοῦ σύμπαντος, ἐκ τῶν αἰσθήσεων τὴν αἰσθητικὴν δύναμιν καὶ οὕτω καθεξῆς ἐκ τῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου ὁμοῦ τὴν τελειοποίησιν αὐτῶν διὰ τῆς μελλούσης ζωῆς, ὅπερ οὐδὲν λέγει, πῶς ὅμως τολμᾷς ἐνῶ παραδέχεσαι ὅλα ταῦτα ἐκ τῆς ἐμπειρίας δι' ἐπαγωγῆς καὶ τεκμηρίων, ν' ἀντικαταστήσῃς τὴν κοινὴν τῶν Χριστιανῶν παράδοσιν διὰ τῆς ἀτομικῆς σου εἰκασίας; Οὐχὶ βεβαίως δι' ἄλλον λόγον, εἰμὴ διότι ἀντι ὅλων τῶν θρησκευτῶν λαμβάνεις τὴν ἀραίρεσιν τῆς θρησκείας, τὴν Θεοσέβειαν, ἄψυχον σκιάν, ἀγαλμα νεκρὸν, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς ζήσεως τῶν ὕμνων σου καὶ τοῦ πυρὸς τῆς καρδίας σου ποτὲ ὡς ὁ Πυγμαλίων δὲν θέλεις καταστήσει ζῶν. Παῦσε λοιπὸν λατρεύων θρησκείαν ἄνευ θρησκευματος, Θεὸν ἀπρόσωπον καὶ ἀνυπόστατον, Θεοσέβειαν ἄνευ χριστιανισμοῦ, καὶ φιλοσοφῶν μὴ θρησκευε, ἢ θρησκεύων μὴ φιλοσόφει. »

Ταῦτα θέλομεν ἀπαντήσῃ, ἐν τῇ μικρᾷ ἡμῶν σοφίᾳ, ἀφίνοντες εἰς σπουδαιότερους νὰ ἐπιφέρουν κατὰλληλότερα.

Π. Καλλιγᾶς.

ΤΟ ΕΝ ΟΛΛΑΝΔΙΑΙ ΣΠΗΛΑΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ.

Σπανίως οἱ ἐπιτελετόμενοι τὴν Ὀλλανδίαν, ἀμολοῦσι νὰ ἐπισκεφθῶσι καὶ τὸ παρὰ τὴν Μαστριχτήν σπήλαιον τοῦ Ἀγίου Πέτρου, ἄξιον πολλοῦ λόγου διὰ τε τὴν ἔκτασιν καὶ τὰ γεωλογικὰ φαινόμενα. Ὁ κύριος Ἰωάννης Μουβράιης, γνωστὸς ἐν Λονδίῳ διὰ τὰς πολυεῖδεις καὶ σοφὰς ἐκδόσεις του, περιέγραψε

μὲ πολλὴν ἀκριβείαν τὸ σπήλαιον τοῦτο, ἐν τῇ περιήγησει αὐτοῦ εἰς Ὀλλανδίαν καὶ Βέλγιον.

« Διαβάντες, λέγει, τὰ πολυάριθμα ὄχυρά τῆς Μαστριχτής, καὶ παρακολουθήσαντες ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν τὸ γραφικώτατον βεῖθρον τοῦ Μόσα, ἤλθομεν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου, ἐφ' οὗ ὠκοδομήθη καὶ ἕτερον φρούριον προσπιζόμενον τὴν πόλιν. Μικρὸν μόνον δάσος μᾶς ἔμενε νὰ διαβῶμεν διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ Ἀγίου Πέτρου· ἀλλ' ἀπηντήσαμεν τοσοῦτον ἀριθμὸν περιέργων, ὥστε ὀλίγον ἐλείψε νὰ ὀπισθοδρομήσωμεν, ἀμφιβάλλοντες ἂν ἡ τόση σὺρροή ἤθελε μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ ἐπιδοθῶμεν εἰς παρατηρήσεις σπουδαίας. Κατὰ προτροπὴν ὅμως τῶν ὀδηγῶν μᾶς, ἀνήψαμεν τὰς λαμπαδας μας καὶ κατέβημεν εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς.

« Καὶ πρῶτον μὲν ἠσθάνθημεν ψῦχος ὄχι εὐκαταφρόνητον δὲν ἐθαυμάσαμεν ὅμως, διότι τὸ θερμόμετρόν μας, ἐκτὸς μὲν τοῦ σπηλαίου, ἦτο ἀναβιβασμένον εἰς τὸν 23 βαθμὸν τοῦ Ρεωμέρου, ἐντὸς δὲ κατέβη ἀμέσως εἰς τὸν 11. Ἀφοῦ συνείθισαν οἱ ὀφθαλμοί μας εἰς τὸ σκότος, τὸ ὁποῖον μόλις διεσκεδάζετο ἀπὸ τὸ κλονούμενον φῶς τῶν λαμπάδων μας, παρετηρήσαμεν σπήλαιον 52 ποδῶν πλάτος ἔχον, καὶ 44 ὕψος. Μετὰ ταῦτα εἰσῆλθομεν εἰς στενωπὸν κεχαραγμένην ὀριζοντεῖως ἐπὶ τοῦ βράχου, ποτὲ μὲν εἴκοσι, ποτὲ δὲ ἕξ ποδῶν ὕψος ἔχουσαν. Ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν ἐβλέπομεν στοᾶς ὁμοίας μὲν πρὸς ἀλλήλας καὶ συναφεῖς, μὴ συγκοινωνούσας ὅμως. Ἐν τὸς αὐτῶν τὰ σκότη ἦσαν ψηλαφητὰ καὶ ἡ ἔκτασις φρικώδης· καὶ ποτὲ μὲν ἡ φωνὴ ἀντήχει ὀξεῖα ἢ βραγχιώδης, ποτὲ δὲ ὡς συριγμὸς σπηρῆς, κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς ἀνωμαλίας τῶν ἀντικρουστικῶν ἐπιφανειῶν. Μετὰ ἡμισείας ὥρας ὀδοπορίαν, εὐρέθημεν ἐνώπιον μακρῶν ὁδῶν, ἄλλων μὲν στενῶν, ἄλλων δὲ εὐρυτέρων, καὶ ὑψηλῶν μέχρις εἴκοσι καὶ τριάκοντα ποδῶν. Αἱ ὑπόγειοι αὗται ὁδοί, τὰς ὁποίας κατεσκεύασαν χεῖρες ἀνθρώπων πρὸ δύο χιλιάδων ἐτῶν, ἔχουσι περιφέρειαν σταδίων, τεσσαράκοντα ὀκτῶ μὲν κατὰ μῆκος, δεκαῆξ δὲ κατὰ πλάτος· διασταυροῦνται δὲ τὸσάκις καὶ τόσῳ ἀνωμάλως, ὥστε καὶ οἱ τολμηρότεροι ἀντροχαρεῖς φρίσσουν ἐνώπιον τοῦ λαθυρίνου ἐκείνου. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὰ λατομεῖα ἤθελον ἀποπλανᾶσθαι ἄνευ ἐλπίδος σωτηρίας, ἐὰν δὲν ἐχρησίμευον πρὸς αὐτοὺς ὡς ὀδηγοὶ οἱ κύνες καὶ οἱ ἵπποι των. Ἰδοὺ διὰ τί δὲν ἐτολήσαμεν νὰ προχωρήσωμεν. Τοσοῦτος δὲ ὁ ἐπικρατῶν ζόφος, καὶ τοσαύτη ἡ σιωπὴ, ὥστ' ἐνομίζομεν ὅτι εὐρισκόμεθα πέραν τῶν ὀρίων τῆς οἰκουμένης· εἶναι χάος· ἀχανές, τάφος ἀπέραντος, ὅπου ὀλόκληρον ἔθνος δύναται νὰ κατοικήτῃ, ἐὰν ἔχη τρῶφιμα καὶ φῶς. Πολλάκις ἐν καιρῷ πολέμων, οἱ κάτοικοι τῆς Μαστριχτής καὶ τῶν περιχώρων ἐκρύβησαν ἐντὸς τοῦ σπηλαίου τούτου.

« Καθόσον ἐπροχωροῦμεν, περιεργαζόμεθα τοὺς μεσοτοίχους τῶν στοᾶν· οἱ μὲν εἶχον τὴν ἐπιφάνειαν τραχεῖαν καὶ ἀνώμαλον, οἱ δὲ ὀμαλὴν καὶ στιλπνὴν, καὶ οἰονεὶ χειρότευκτον. Ἄλλοτε ἀπηντῶμεν κοιλώματα, ὅπου ἐκείντο συγκεκολλημένα κογχύλια, φυτὰ καὶ ἰχθύες ἀπολεθιθῶμενοι, λείψανα κόσμου ἀρχαίου,

μαρτυροῦντα ὅτι θάλασσα κατεκάλυπτε πάσαι τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ὁ ὅλως ἰδιαιτέρος σχηματισμὸς τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν ἀπεδείκνυεν ὅτι παναρχαία ἦτο ἡ καταγωγὴ των, καὶ ὅτι ἀνήκον ἴσως εἰς εἶδη ζῶων, φυτῶν, καὶ κογχυλίων ἐκλείψαντα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐχρειάζετο ἀπειρος χρόνος διὰ νὰ ἀναλύσωμεν καὶ κατατάξωμεν εἰς κλάσεις τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τῶν ὀστρακοδέρμων, τῶν μαλακίων, τῶν ἰχθύων, τῶν λιθοφύτων, τῶν πολυπόδων, κ. τ. λ., ἐλάβομεν μόνον ὡς δείγματα ὀλίγα τινὰ ἐξ αὐτῶν. Πρὸ πάντων δὲ μᾶς ἐξέπληξαν τὰ γιγαντιαῖα λείψανα ζῶου ἐκ τοῦ γένους τῶν ἰβιδοειδῶν. Συνάψαντες πολλὰ τῶν δισκορπισμένων αὐτοῦ μελῶν, ὑπελογίσθημεν ὅτι τὸ ἀμφίβιον τοῦτο εἶχε 38 μέχρι 40 ποδῶν μῆκος.

» Ὁ ὀδηγὸς μᾶς ἔφερεν εἰς τόπον ὀνομαζόμενον *Κρήνη*· ἐκαθήσαμεν δὲ ἐπὶ τῆς ὄχθης λίμνης τινὸς ἀρκετὰ μεγάλης, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἔρρεε λεπτὸν βεῖθρον ὕδατος ἀναβλύζοντος περὶ τὴν ρίζαν δένδρου ἀπολελιθωμένου, συμπιεζομένου ὑπὸ δῶα βράχων κολοσαίων. Ἡ εἰκὼν ἐκεῖνη τοῦ χάους, ἡ βαθεῖα σιωπὴ, τὸ φῶς τῶν λαμπάδων ἀντανακλόμενον ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς λίμνης, καθίστα τὴν σκηνὴν μαγευτικωτάτην. Οἱ ἐντὸς τοῦ σπηλαίου τούτου λίθοι σύγκεινται ἐξ εἶδους τινὸς ἄμμου εὐτρίπτου, ἧτις, κοπανιζομένη, πωλεῖται εἰς Ὀλλανδίαν καὶ Γερμανίαν, ὅπου τὴν μεταχειρίζονται πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ εἰς τὸ νὰ πιαίνωσι τὴν γῆν. Μετ' ὀλίγον εἰσῆλθομεν εἰς στοὰν ἔχουσαν σταλακτίτας ἐξαισίους. Ἀλλ' ἀπροσδόκητὸς τις συνάντησις διέκοψε τὰς γεωλογικὰς μᾶς παρατηρήσεις.

» Ἐπροχωροῦμεν συνδιαλεγόμενοι, ὅτε εἶδομεν ἐν μέσῳ τῆς στοᾶς σῶμά τι τὸ ὅποιον μᾶς ἐράνη ὡς βράχος πεσὼν ἀπὸ τοῦ θόλου. Ὁ ὀδηγὸς μᾶς δεστίς, καὶ τοι πρὸ εἰκόνων ἐτῶν συνεπισκεπτόμενος μετὰ τῶν ξένων τὸ σπήλαιον δὲν ἐγνώριζε τὸ μέρος ἐκεῖνο, προέβη θαρράλως· ἀλλὰ μόλις διέκρινε τὸ σῶμα, καὶ ἐφώναξεν ἔντρομος· « ἄνθρωπος! » Ἐτρέξαμεν ἀμέσως διὰ νὰ βοηθήσωμεν τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ἀλλ' εὕρομεν σκελετὸν, ἀληθῆ μομίαν ἀπεξηραμένην, θαυμασιῶς δὲ διατηρηθεῖσαν ἐκ τε τῆς ξηρασίας τοῦ ἀέρος καὶ τῆς παντελοῦς ἐλλείψεως σκωλήκων· τὸ ἔνδυμά του ἦτο ἀκέραιον, καὶ ἐκ τοῦ σχήματος αὐτοῦ ὑπεέσαμεν ὅτι ὁ θάνατος συνέβη περὶ τὰ μέσα τῆς 18 ἑκατονταετηρίδος. Ἐκράτει δὲ καὶ κομβολόγιον, καὶ πῖλος τρίπτυχος ἐκεῖτο πλησίον αὐτοῦ. Φαίνεται ὅτι ἀποπλανηθεὶς ἐντὸς τοῦ ἀδιεξόδου ἐκείνου δαιδάλου, ἀπέθανεν ὑπὸ τῆς πείνης. Φοβηθέντες μὴ πάθωμεν ὅ,τι καὶ ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος, ἐπεστρέψαμεν ἀμέσως.

Βεβυθισμένοι εἰς σκέψεις ἐξ αἰτίας τῆς λυπηρᾶς ταύτης συναντήσεως, ἀνεχωροῦμεν βραδυπατοῦντες καὶ σιωπηλῶς, ὅτε ἠκούσαμεν τὸν ὀδηγὸν μᾶς λέγοντα· « Ἰδοτε, κύριοι, ἐδῶ γράφουν τὰ ὀνόματά των ὅλοι οἱ ξένοι. Παρατηρήσατε πόσον πλῆθος ὀνομάτων· μετὰ τῶν αὐτῶν εὐρίσκονται ἰδιόχειρα καὶ αὐτὰ τῶν περιφημοτέρων ἀνδρῶν ὅλων τῶν ἐποχῶν. » Καὶ τῶνόντι, ἀναγνώσαντες τοὺς ἀτελευτήτους ἐκείνους πίνακας, τὰ ἀληθινὰ ἐκεῖνα χρονικά τοῦ σπηλαίου τοῦ Ἁγίου Πέτρου, ἐπεδέσθημεν, παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν εἰς ἄλλου εἶδους παρατηρήσεις.

» Πᾶν ὄνομα παρηκολουθεῖτο καὶ ἀπὸ χρονολογίαν, ἢ δὲ ἀρχαιότερα ἦτο δέκα αἰῶνων! ὅποια ποικιλία χαρακτήρων γραφικῶν, καὶ ὅποιος παράδοξος συνδυασμὸς ὀνομάτων ἀνηκόντων εἰς ἀνθρώπους καὶ εἰς ἐποχὰς τὸσῶ διαφόρους! Ὁ μεταίων ἐπιδεικνύων τὰ σοβαρὰ καὶ μαγικὰ ταῦτα γράμματα S. P. Q. R., (1) ἀποφθέγματα φιλοσόφων, στίχοι ἐπιτετηθευμένοι ποιητῶν, φράσεις ὀγκώδεις πεζογράφων, στροφαὶ μυστικαὶ Γερμανῶν, ἐπιγράμματα σκωπτικὰ καὶ κομπαστικὰ Γάλλων, ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἱερογλυφικὰ, ὅλον τοῦτο τὸ μίγμα τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ὄντων, τῶν θεωριῶν καὶ τῶν πραγμάτων, παρουσιάζοντο εἰς τὰς ὄψεις μᾶς ὡς εἰκὼν τις τελεία τῆς νεωτέρας κοινωνίας καὶ τῶν ἠθῶν τῆς. Μεταξὺ τῶν ὀνομάτων ἀνεζητήσαμεν, ἀλλ' εἰς μάτην, τὸ τοῦ Ναπολέοντος· ὁ δὲ ὀδηγὸς μᾶς ἔδειξε τὸ μέρος ὅπου ἦτον ἐγγεγραμμένον, καὶ μᾶς εἶπεν ὅτι τὸ ἔσβεσε χεὶρ ἐχθρᾶ. Καὶ ὅμως οἱ ἄνθρωποι καὶ ὁ πανδαμάτωρ ἐσεβάσθησαν τὸ τοῦ δουκὸς τῆς Πάρμας, τοῦ ἐξολοθρευτοῦ τούτου τῶν κατοίκων τῆς Μαστρύχτης, καὶ τὸ τοῦ δουκὸς τῆς Ἀλβης, τῆς μαστιγῆς ταύτης τῶν Κάτω Χωρῶν. Τὰ ἐνεγράψαν δὲ αὐτοὶ ἰδιοχείρως, καὶ κατόπιν αὐτῶν ἀναγινώσκονται ἄπειρα ἄλλα ἀξιωματικῶν Ἰσπανῶν ἀνηκόντων εἰς τοὺς στρατοὺς ἀμφοτέρων τούτων τῶν δουκῶν. Νομίζει τις ὅτι ὀδηγοῦσιν εἰσέτι τοὺς αἰμοδόρους στρατιώτας των. Ὁ ζοφερὸς ἐκεῖνος τόπος ἦτο βεβαίως ὁ μόνος κατάλληλος διὰ νὰ διατηρήσῃ τὸσῶ ἐπαξίως αὐτῶν τὴν καταθονίαν μνήμην των.

» Ἐπηυξήσαμεν δὲ καὶ ἡμεῖς τὸν κατάλογον τούτων τῶν ξένων, προσθέντες καὶ τὰ ἄγνωστα ὀνόματά μᾶς, καὶ σπεύσαντες ἐξῆλθομεν τοῦ θαυμασίου ἐκείνου ἀντρου, ἐν ᾧ διεμείναμεν περὶ τὰς τέσσαρας ὥρας. »

N. Δ.

ΤΟΥ ΓΕΡΟΜΟΥΡΤΟΥ Η ΚΟΡΗ.

Ἐν τῷ ΚΔ' φυλλαδίῳ ἡ Πανδώρα ἐξέδωκε δημοτικὸν ποίημα ὑπὸ τὴν ἄνω ἐπιγραφὴν, κριθὲν παρ' ὅλων τῶν ἀναγνωστῶν ὡς ἐν τῶν ὠραιωτάτων αὐτοφῶν ἀνθῶν τοῦ νέου ἡμῶν Ἑλικῶνος. Ἐκτοτε ἠθέλησε, κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν τῆς, νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ἐποχὴν τῆς συγγραφῆς αὐτοῦ καὶ τὰς περιστάσεις εἰς αἷ ἀναφέρεται, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν τῆς ὑπῆρξεν ἐντελῶς ἀπροσδόκητον. Τὸ ὠραῖον τοῦτο ποιημάτιον εἶναι ἔργον οὐχὶ τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ τοῦ καὶ δι' ἄλλων του ποιητικῶν ἔργων γνωστοῦ Κ. Τζαλακώστα, ὅστις ἀνωμόμως δούς αὐτὸ τῇ Πανδώρᾳ, σκοπόν εἶχεν οὐχὶ ν' ἀπατήσῃ τινὰ, ἀλλὰ νὰ παίξῃ ἐπ' ὀλίγον, καὶ ν' ἀκούσῃ τὰς κρίσεις ὀπίσω τοῦ παραπετάσματος. Τὴν ἡμετέραν φησόντες εἶπομεν, ὅταν εἶχομεν ὑπ' ὄψιν τὸ ποίημα καὶ οὐχὶ τὸν ποιητὴν. Μίαν δὲ μόνην σκέψιν δικαιοῦμεθα ἴσως νὰ προσθῶμεν, ὅτι, ὁ στέφανος δὲν ὁ Κ. Ἀσώπιος δικαίως πλέκει εἰς τοὺς δημοτικὸς ποιητὰς, οὐχ ἦττον δὲ

[1] Senatus populusque Romanum.

ναται νὰ φανῆ οἰκείος καὶ εἰς τοὺς δυναμένους νὰ μιμῶνται αὐτοὺς τοσοῦτον εὐστόχως, ἄν ὄχι καὶ νὰ τοὺς ὑπερβαίνωσι.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Ο ΑΥΘΑΛΗΣ ΑΗΣΤΗΣ. Πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἀστυνομίας ἐν τῷ μεγάλῳ καταγωγῆ τῶν ἐθνῶν, τῇ παγκοσμίῳ ἐκθέσει τοῦ Λονδίνου, δλόκληρον τὸ χρυστάλλινον κατάστημα περιεκυκλώθη ὑπὸ συνεχοῦς ἠλεκτρικοῦ τηλεγράφου, ἔχοντος εἰς ἐκάστην τῶν εἰσόδων ἀνὰ ἓνα σταθμὸν, ὥστε ἀμὰ διὰ μιᾶς ἐξ αὐτῶν ἤθελεν εἰσέλθει τις φαινόμενος ὑποπτος, νὰ εἰδοποιῶνται οἱ φύλακες ὄλων τῶν θυρῶν, ὅπως προσέχωσιν ἐπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐξοδὸν του. Τὸ ὑπουργεῖον ἔδωκε τὴν μεγίστην ἐπισημότητα εἰς τὸ μέτρον τοῦτο, πρὸς γινῶσιν ὄλων τῶν ἐχόντων συμφέρον. Ἄλλ' εἰς ἐξ αὐτῶν, κλέπτῃς καὶ ληστῃς διαβόητος ἐν Σκωτίᾳ, καὶ κατορθῶν νὰ διαρεύῃ πάντοτε τὴν ἀγρυπνίαν τῶν νόμων, ἔγραψεν ἐσχάτως πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἑστωτερικῶν ὅτι ὄλαι αὐταὶ αἱ προφυλάξεις εἰσὶν ἐντελῶς μάταιαι, διότι αὐτὸς σκοπὸν ἔχει νὰ κλέψῃ ἀπὸ τὴν ἐκθεσὶν ἀντικειμένον τι ἀξίζον τριακοσίας χιλ. δραχμῶν, καὶ ὅτι προσκαλεῖ τὸν ὑπουργὸν καὶ τὴν ἀστυνομίαν του νὰ προσέχωσι καλῶς, διότι ὄλοι οἱ τῆλε γράφοι δὲν θὰ τὸν ἐμποδίσωσι νὰ ἐκτελέσῃ τὴν πρόθεσίν του.

ΠΕΡΙΕΡΓΟΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΕΝ ΑΓΡΑΙ. Ἐπὶ τῆς κυριωτέρας πύλης τῆς ἐν Ἰνδία πόλεως Ἄγρας, ἀναγινώσκεται ἡ ἐρεξῆς ἐπιγραφή·

« Ἐπὶ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς βασιλείας τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουλέφ, δύο χιλιάδες διαζυγίων ἐγένοντο δικαστικῶς, ἐξ ἀμοιβαίας συναιρέσεως. Ὁ αὐτοκράτωρ, ἀγανακτῆτας ἐπὶ τῇ διαφθορᾷ ταύτῃ, ἀπηγόρευσε τὰ διαζύγια. Ἀλλὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος, ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν γάμων ἠλαττώθη κατὰ τρεῖς χιλιάδας, ἠύξησε δὲ ὑπερβαλλόντως ἡ κακοήθεια τριακόσαιοι γυναῖκες, φαρμακεύσασαι τοὺς συζύγους αὐτῶν, καὶ ἑβδομήκοντα πεντε ἄνδρες, δολοφονήσαντες τὰς ἰδίας συμβίας, κατεδικάθησαν εἰς τὸν διὰ πυρὸς θάνατον. Ἡ ἀξία τῶν καταστραφέντων ἐπίπλων ἐντὸς τῶν ἰδιωτικῶν οἰκῶν ὑπερέβη τὰ τρία ἑκατομμύρια ρουπιδίων. Ὁ αὐτοκράτωρ σπεύσας ἐπέτρεψεν ἐκ νέου τὰ διαζύγια.

ΒΡΟΧΗ ΙΧΘΥΩΝ ΚΑΙ ΚΟΓΧΥΛΙΩΝ. Παράδοξά τινα γεγονότα ἐλκύουσι τοσοῦτω τὴν προσοχὴν ἐκείνων ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων συμβαίνουσιν, ὥστε δὲν ἐγκύπτουσιν ὅσον δεῖ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν αἰτίων ἐξ ὧν ποσῆθον. Ἐξ αἰτίας τῆς ἀμελείας ταύτης πολλὰ μυστήρια τῆς φύσεως μένουσιν ἀνεξήγητα, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ θαυμασιώτερον ἴσως εἶναι αἱ

κατὰ τινὰς ἐπαρχίας τῆς Σκωτίας ἐπαναληφθεῖσαι βροχαὶ ἰχθύων. Δὲν θέλομεν ἀναφέρει ἐνταῦθα πλὴν ὀλίγας τινὰς, καὶ ταύτας ἐξ ἐκείνων ὅσαι συνέβησαν ἐπὶ τῆς παρελθούσης καὶ τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος. Τὸ 1721 ἔτος, κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Ἀργύλην, ἔπεσαν ἐπὶ μικροῦ τινος λοφίσκου ἀρῦαι (ἀρίγλαι) ὑπερμεγέθεις. Οἱ κάτοικοι τοῦ παρακειμένου ὑποστατικού, καταπληθθέντες, ἔστειλαν εἰς τὸν ἰδιοκτῆτην αὐτοῦ, εἰς Ἐδεμβούργον, τινὰς τῶν νεφελογενῶν τούτων ἰχθύων. Ἐπιστήμων δὲ τις μεταβάς ὅπου ἐγένετο τὸ θαῦμα, δὲν ἔμαθεν ἄλλο εἰμὴ ὅτι εἶχε πνεύσει ἄνεμος σφοδρότατος, καὶ ὅτι τὸ λοφίδιον ἐφ' οὗ εὐρέθησαν αἱ ἀρῦαι, κεῖται πλησίον πορθμοῦ τινος, *Λόχ Μερφόλτ* καλουμένου, βρύνοντος ἰχθύων.

Τὸ 1817 εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν τῆς Σκωτίας, τὴν Ἀππίνην, ἠγέρθη καὶλαψ βίαιος, διαρκέσας πολλὰς ἡμέρας. Πρὸς τὸ ἐσπέρας τῆς δευτέρας, ἡ βροχὴ εἶχε κατασταθῆ βραχαιοτάτη, τὴν δὲ τρίτην ἡ ἀτμοσφαῖρα ἦτο ὑπὲρ τὸ δέον θερμῆ. Παιδιά τινὰ παρετήρησαν μέγαν ἀριθμὸν ἀρῶν διεσκορπισμένων ἐπὶ τῆς γῆς, μικρῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. Τὸ μέρος ὅπου εὐρέθησαν δὲν ἰπέχει πολὺ τοῦ πορθμοῦ *Λόχ Βέραν*. Πιθανὸν ἄρα ὅτι οἱ ἰχθύες εἶχον ἀναρπασθῆ ἐκεῖθεν ἀπὸ τὴν θύελλαν. Ἐνδέχεται ἐπίσης νὰ ἀνηρπάσθησαν καὶ ἀπὸ ἄλλον πορθμὸν, τὸν *Λίργε Λόχ*, τρία μίλλια ἀπέχοντα. Ναὶ μὲν ὑπάρχουσιν ἐν τῷ μεταξὺ γαῖα, τριακοσίους πῶδας ὑψηλότεραι τῆς θαλάσσης· ἀλλ' ἡ δύναμις, ἡ ἀνασπᾶσα τοσαύτην ποσότητα ἰχθύων, καὶ διασκορπίσασα ἐν εἴδει βροχῆς τὴν μετ' αὐτῶν θάλασσαν, ὑπῆρξεν ἀναμφίβολως τοσοῦτω μεγίστη, ὥστε ἀνύψωσεν ὑπεράνω τῶν βουνῶν καὶ θάλασσαν καὶ ἰχθύας.

Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐπανελήθη καὶ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Κινρὸς, πλησίον τοῦ *Λόχ Λέβεν*. Καὶ ἐκεῖ ὑποτίθεται ὅτι αἱ καταπεσοῦσαι ἀρῦαι εἶχον ἀνασπασθῆ ἀπὸ τὴν παρακειμένην θάλασσαν.

Περὶ τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἐποχὴν, βροχὴ κογχυλιῶν ἔπεσε εἰς Ἴρλανδίαν, κατὰ τὴν κομητείαν Κιλδάρην. Ἡ θάλασσα ἦτο τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς ἄκρον τεταραγμένη, καὶ εἶχε πλημμυρῆσει καθ' ὑπερβολὴν.

ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΗΣ ΖΩΩΝ. Ὁ Κ. Σούλτς, περίφημος σοφὸς τῆς Γερμανίας, σχολιάζων τὴν περὶ ζώων ἱστορίαν τοῦ Ἀριστοτέλους λέγει, ὅτι ἂν καὶ τὰ πτηνὰ, ἐξ ὄλων τῶν σπονδυλοειδῶν ζώων, εἶναι τὰ ἥττον μακρόβια, ὑπάρχουσιν ὁμως μεταξὺ αὐτῶν παραδείγματα τινὰ μακροβιότητος σχεδὸν ἀπίστευτα. Τὸ 1633 εἶχε μεταφερθῆ ἐξ Ἰταλίας εἰς Γαλλίαν ψιττακὸς ὅστις ἔζη τὸ 1743, εἶχε, δηλαδή, ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν 110 ἐτῶν. Ἄλλοτε ὁμιλῶν περὶ ἰχθύων λέγει, ὅτι ἰχθύς τις ἀγρευθεὶς τὸ 1497 ἐντὸς τινος δεξαμενῆς ἔφερε περὶ τὸν λαιμὸν κρίκον χαλκοῦν, ἐφ' οὗ ἦτο κεχαραγμένον ὅτι εἶχεν ἐμβληθῆ ἐκεῖ πρὸ 267 ἐτῶν. Ὁ Βυρῶν βεβαίῳ ὅτι αἱ φάλαιαι ζῶσι χίλια ἔτη· ἀλλ' ὁ Κ. Σούλτς ὑποθέτει ὅτι λαμβάνεται ὁ ἔνδοξος οὗτος φυσιολόγος.